

Jaarverslag 2017
Jaarrekening 2017

Inhoudopgave

Deel 1 – Jaarverslag 2017

Pagina

Voorwoord

2

Begrotingsjaar 2017 in één oogopslag

3

1. Inleiding

4

2. Programmaverantwoording

4

2.1.	Algemene verklaring	4
2.2.	Programma A. - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	6
2.3.	Programma B. - Verkeer en vervoer	9
2.4.	Programma C. - Economie & VHROSV	11
2.5.	Programma D. - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	13
2.6.	Programma E. - Sociaal domein	16
2.7.	Programma F. - Volksgezondheid en milieu	19
2.8.	Recapitulatiestaat rekening 2017	23

3. Paragrafen

24

3.1.	Bestuur en organisatie	24
3.2.	Bedrijfsvoering	24
3.3.	Weerstandsvermogen & risicomanagement	27
3.4.	Onderhoud kapitaalgoederen	41
3.5.	Financiering	43
3.6.	Lokale heffingen	46
3.7.	Verbonden partijen	55
3.8.	Grondbeleid	62

Bijlage A Kerngegevens

Bijlage B Overzicht van opgenomen geldleningen

Bijlage C Basisset (beleids)indicatoren

Deel 2 – Jaarrekening 2017

Voorwoord

Geacht raadslid,

Hierbij bied ik u, mede namens het College, de jaarverantwoording (jaarrekening en jaarverslag) over 2017 aan. De jaarverantwoording is een terugblik op het afgelopen jaar dat we door een efficiënte bedrijfsvoering en een aantal substantiële incidentele meevallers met een positief resultaat kunnen afsluiten. Een resultaat dat een substantiële bijdrage levert aan onze reservepositie die een waarborg kan zijn om toekomstige investeringen mogelijk te maken en voldoende financiële weerstand kan bieden aan onvoorziene omstandigheden en risico's.

Naast de financiële effecten mogen we met een tevreden gevoel terug kijken op verschillende onderwerpen die afgelopen jaar zijn opgestart dan wel gerealiseerd. De financiële positie maakte het mogelijk om de lasten voor de burgers te verlichten. De beoogde 5% opbrengstverhoging Ozb is teruggedraaid.

Boekel heeft in 2017 laten zien dat het zelfs Europees op de kaart staat door gastgemeente te zijn van de organisatie van het Europees Platteland Parlement. Ruim 40 landen hebben de weg naar Venhorst e.o. gevonden en ruim zestig deelnemers waren gehuisvest bij gastgezinnen in Venhorst. Een puike organisatie waar iedereen uit de gemeente Boekel trots op kan zijn. Waar Boekel ook trots op kan zijn is het initiatief om de Peelrandbreuk onder te brengen in het wereldwijde cultureel erfgoed van de UNESCO. Het plan van aanpak dat in 2017 is opgesteld dient er toe te leiden dat we een tweede GEO park in Nederland mogen verwelkomen: UNESCO Geopark Peelhorst.

Ook de participatie van de inwoners in de leefbaarheid van de gemeente speelt een belangrijke rol. Daar waar taken overgelaten kan worden geeft de gemeente ruimte voor initiatieven of denkt mee bij onderwerpen als Sjors sportief, natuurwerkdag, Think before you drink (lokaal gezondheidsbeleid) en ouder-kind avonden met de burgemeester, implementatie van de Cultuurloper in het basis onderwijs.

In 2017 zijn ook een aantal belangrijke stappen gezet die de toekomstige leefbaarheid van Boekel nog meer aantrekkelijk maken, denk daarbij aan: in procedure brengen Omgevingsplan, verdere invulling aanleg Randweg, ontwikkeling Centrumvisie en verkenning van de mogelijkheden m.b.t. de Zuidwand, vaststelling accommodatiebeleid, vaststelling projectplan Kindpark en uitvoering verkeerstechnisch onderzoek, maatregelen wateroverlast Bovenste Huis etc.

Naast eigen initiatieven zijn in 2017 ook regionale taken opgestart zoals de deelname in de watersamenwerking as50+, aansluiting op het Gegevensknooppunt (met 16 gemeenten) om onderlinge uitwisseling van beveiligde gegevens (WMO en Jeugd) tussen aanbieders (totaal 400) en gemeenten mogelijk te maken.

Qua interne bedrijfsvoering is het ook een succesvol jaar geweest. Met het opstellen van de begroting 2018 is de basis gelegd voor een financieel gezonde en evenwichtige toekomst.

Tenslotte wijzen de resultaten van de vele audits die we doorlopen, zoals de BAG-audit, de DigiD-audit, Beveiligings-audit en jaarlijkse accountantscontrole, erop dat we de interne bedrijfsvoering ook op het vlak van gegevensbeheer en -verwerking goed op orde hebben.

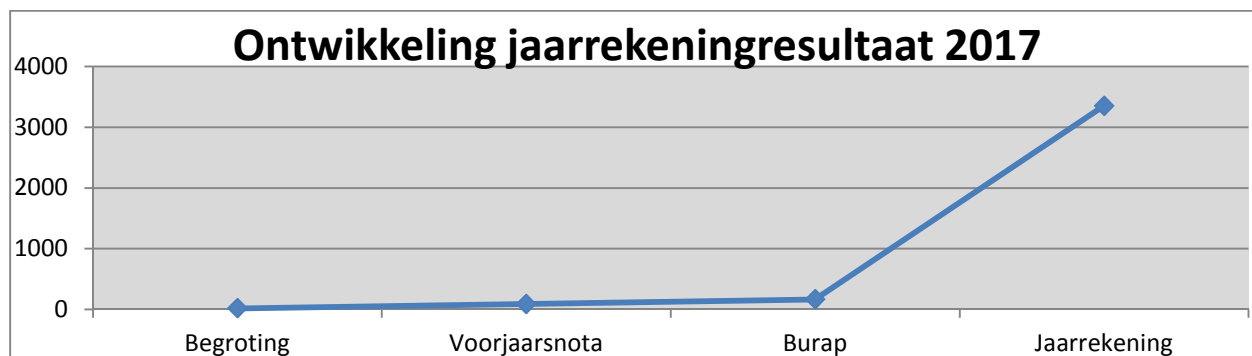
Ook de komende jaren zullen uitdagingen op ons afkomen. We zullen ons blijven inzetten om die uitdagingen aan te gaan waarbij we vooral de Boekelse maat zullen hanteren ten behoeve van onze inwoners.

Burgemeester
P.M.J.H. Bos

Begrotingsjaar 2017 in één oogopslag

De behandeling van de begroting 2017 in de raadsvergadering op 10 november 2016, resulteerde in een primaire begroting met een verwacht overschot van € 15.400. Gedurende 2017 is dit resultaat, als gevolg van incidentele baten en lasten bijgesteld c.q. aangepast aan de op dat moment voorhanden informatie. De voorjaarsnota 2017 liet nog een verwacht resultaat zien van € 86.600 en de bestuursrapportage 2017 steeg door naar € 165.500. Uiteindelijk kunnen we verantwoordingsjaar 2017 afsluiten met positief saldo van € 3.351.000

De voornaamste oorzaken die hieraan ten grondslag liggen zijn reeds toegelicht in de voorjaarsnota 2017, bestuursrapportage 2017 of worden toegelicht in de jaarverantwoording 2017.

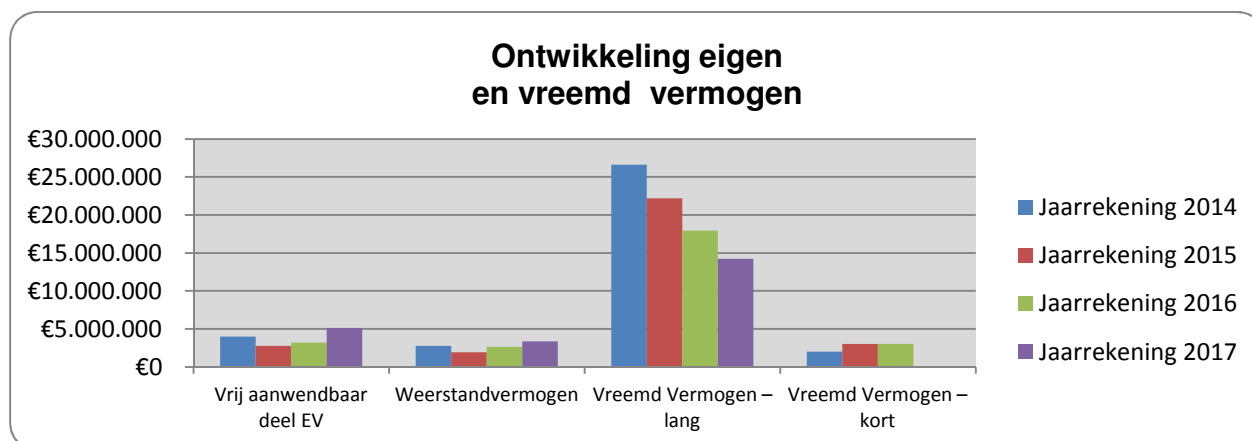

Analyse verschil (t.o.v. bestuursrapportage 2017)

Voorzien met opstellen bestuursrapportage 2017	€ 166.000
Grondbedrijf	€ 2.837.000
Sociaal Domein	€ 371.000
Diversen	€ 23.000 -/-
Saldo	€ 3.351.000

Voor de overige diverse verschillen wordt verwezen naar de toelichting in het jaarverslag in hoofdstuk 2, paragraaf 2.2 tot en met 2.7.

Andere parameters die een indicatie geven over de financiële gemoedstoestand van een organisatie zijn het weerstandvermogen en het saldo van aangetrokken vreemd vermogen. De ontwikkeling van de afgelopen vier jaren is als volgt:

Het aantrekken van de economie betekent ook investeren in voorzieningen voor de inwoners van Boekel.

De bezuinigingen vanuit het verleden maken plaats voor mogelijke groei. De gemeente Boekel wil actief participeren in de uitgifte van bouwgrond en industriegrond. Dit betekent ook meer investeren en risico's dragen. Weliswaar is de financiële positie van de gemeente Boekel verbeterd maar de financiële positie

(m.n. aflossing langlopende leningen, opbouw weerstandvermogen) van de gemeente Boekel dient versterkt te worden als we daadwerkelijk risico's willen nemen in de grondexploitaties, maar ook bijvoorbeeld voor realisatie van het Centrumplan.

1. Inleiding

De jaarstukken van provincies en gemeenten worden vanaf verantwoordingsjaar 2004 conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) opgemaakt. De inrichting van de begroting en daarmee ook van de jaarstukken wordt – naast hetgeen in het BBV is verwoord – ook beïnvloed door in de lokale verordeningen vastgelegde artikelen. In de verordening ex artikel 212 Gemeentewet wordt bijvoorbeeld verwezen naar de vastgestelde regels voor waardering en afschrijving van activa zoals opgenomen in de nota financieel beleid. Het aldaar bepaalde c.q. de uitwerking daarvan, mag uiteraard niet in strijd zijn met de voorschriften in het BBV.

Naast het oordeel omtrent de getrouwheid van de jaarrekening geeft de accountant vanaf verantwoordingsjaar 2006 ook een expliciet oordeel over de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening opgenomen baten, lasten en balansmutaties.

2. Programmaverantwoording

Per programma wordt een tabel opgenomen die gespiegeld is aan het programmaplan, zoals opgenomen in de beleidsbegroting van hetzelfde boekjaar. Daarbij wordt aangegeven in hoeverre het beleid is gerealiseerd. De minimale inhoud van de programmaverantwoording is ten aanzien van de specifieke inrichtingsvereisten geregeld in de artikelen 25 en 26 van het BBV.

In de programmaverantwoording wordt uiteengezet waar het programma uit bestaat. Dit alles gelijk aan het programmaplan dat is opgenomen in de programmabegroting 2017.

2.1 Algemene verklaring

Verschillen

Verschillen groter dan € 15.000 worden toegelicht. Het controleprotocol dat door de Raad is vastgesteld gaat uit van een minimale ondergrens van € 25.000 voor de lasten en € 15.000 voor de baten. Aan het einde van de toelichting per programma zijn de overige verschillen gesaldeerd weergegeven.

Kapitaallasten - Afschrijvingen

Kredieten worden afgeschreven volgens een vaste vooraf bepaalde afschrijvingstermijn. Ook de kredieten die t.l.v. een reserve lopen worden op de betreffende programma's verantwoord onder de post kapitaallasten. De onttrekkingen aan de reserves die hier tegenover staan worden via taakveld 0.10 verantwoord als opbrengst, e.e.a. verloopt daarmee dus budgettair neutraal. Onderstaand een specificatie van de verantwoorde verschillen.

Toelichting over- en onderschrijding afschrijvingen	
Detail geplande afschrijving	
Begroot	780.698
Bijstelling burap 2017	516.919
Totaal	1.297.617
Totaal afschrijvingen 2017 & kosten gedekt vanuit de reserves 2017	
Begroot (inclusief bijstelling burap 2017)	1.297.617
Werkelijke afschrijvingen 2017	1.443.614
Verschil	-145.997

Analyse geplande afschrijvingen	
Werkelijke afschrijvingen 2017	1.443.614 +
Geplande afschrijving	1.297.617 -
Kosten gedekt vanuit de reserves 2017	130.336 -
Vershil	15.661 *

* In onderstaande tabel is de specificatie w eergegeven

Onttrekkingen ten laste van reserves	
Kosten gedekt vanuit de reserves 2017	130.336 *

* In onderstaande tabel is de specificatie w eergegeven

Kosten gedekt vanuit de reserves 2017				
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Vershil	Programma
Centrumontwikkeling	0	45.510	-45.510	PC
Plan van aanpak stimul.kader groen-blauw	0	9.826	-9.826	PC
Wateroverlast Bovenstehuis	0	75.000	-75.000	PF
Totaal			-130.336	
Verschillen analyse geplande afschrijvingen				
Omschrijving	Begroot	Werkelijk	Vershil	Programma
Drukriool opheffen foutieve aanslagen 2006	0	6.785	-6.785	PF
Vrij verval: reparatie hoofdriool 2006	0	2.875	-2.875	PF
GRP afkoppelen riool 2008	0	6.000	-6.000	PF
Totaal			-15.660	

Reserves

In de lijn met de jaarrekening 2016 worden onttrekkingen en stortingen van en naar de (bestemmings)reserves ook in de jaarrekening 2017 rechtstreeks verantwoord onder het betreffende programma. In bijlage B van de jaarrekening vindt u een overzicht van de reserves & voorzieningen, met daarop een toelichting. In bijlage C van de jaarrekening vindt u een specificatie van de mutaties.

2.2 Programma A. Bestuur en ondersteuning & Veiligheid

Portefeuillehouder

- P. Bos

Waar gaat dit programma over?

- Bestuur (raad, college, burgemeester, raadscommissies, regionale samenwerkingen, voorlichting, accountantscontrole).
- Burgerzaken (rijbewijzen, paspoorten en burgerschap, leges, verkiezingen, referenda).
- Beheer overige gebouwen (beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen, gronden en landerijen die de gemeente in bezit heeft en niet in exploitatie neemt).
- Ondersteuning en organisatie (overheadkosten: loonkosten overhead, ICT-kosten, huisvestingskosten, uitbestedingskosten bedrijfsvoering, bestuursondersteuning).
- Treasury (financiering, beleggingen, dividenden etc.).
- OZB (uitvoering wet WOZ).
- Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds.
- Overige baten en lasten (stelposten, taakstellenden bezuinigingen, mutaties reserves etc.).
- Crisisbeheersing en brandweer (brandbestrijding, preventie, rampenbestrijding).
- Openbare orde en veiligheid (integraal veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving openbare orde, preventie, APV, politie/Boa's).

Wat hebben wij bereikt in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- De inwoners van Boekel activeren en zo onafhankelijk mogelijk maken van de (gemeentelijke) overheid, door de verantwoordelijkheid voor de fysieke en sociale leefomgeving zoveel als mogelijk, op een verantwoorde manier, bij de inwoners te laten.
- De sociale samenhang en leefbaarheid van de Boekelse gemeenschap versterken en de zelfstandigheid behouden.
- Een effectieve en efficiënte dienstverlening richting de Boekelse inwoners tegen zo laag mogelijke kosten.
- De gemeentelijke lasten voor de inwoners van Boekel zo laag mogelijk houden.
- Brandbestrijding en preventie goed op orde hebben.
- Rampenbestrijding: zorgen dat de organisatie is toegerust op de aanpak van crises en rampen.
- Preventie, toezicht en handhaving op orde.

- Wat waren de prioriteiten in 2017?
- Uitvoering van het collegeprogramma 2014-2018.
- Het op orde houden en versterken van de financiële positie van de gemeente Boekel.
- Een lastenverlaging van 5% OZB.
- Bij bovenlokale onderwerpen de meerwaarde van het (regionale) samenwerken opzoeken.
- De verkiezingen voor de Tweede Kamer op een efficiënte wijze organiseren.
- De gemeentelijke taken op het gebied van rampenbestrijding door de gemeenten in de regio Brabant-Noord gezamenlijk oppakken. Deels via regionale functies en deels via lokale. Via opleiden, trainen en oefenen worden alle personen met een rol in het kader van bevolkingszorg in staat gesteld om deze optimaal te vervullen.
- Uitvoering van de kadernota integraal veiligheid.
- Voldoende toezicht en handhaving openbare orde.
- Preventie via onder andere het buurtpreventie-project.
- Handhaving APV.

Wat willen we nog bereiken na 2017?

- Afronding collegeprogramma 2014-2018.
- Blijven inzetten op de sociale samenhang en leefbaarheid van de Boekelse gemeenschap.
- Blijven investeren in samenwerking binnen en buiten de gemeente Boekel.
- Een blijvend gezonde financiële huishouding.
- Een blijvend goede dienstverlening.
- Versterken van de buurtpreventie.
- De ontwikkelingen bij de Brandweer goed blijven volgen en indien nodig bijsturen. Oog houden voor de belangen van de Boekelse vrijwilligers van de brandweer.
- Verdere samenwerking met overige gemeenten van de Veiligheidsregio op het terrein van de rampenbestrijding.

Wat zijn de nog te ondernemen stappen na 2017?

- Uitvoering collegeprogramma 2014-2018.
- Wijzigen APV.
- Acties in verband met integraal veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving.
- Uitvoering geven aan het op 30 januari 2018 vastgestelde Uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving fysieke leefomgeving gemeente Boekel 2018.
- Evalueren uitvoeringsprogramma fysieke leefomgeving 2017.
- Actualiseren meerjarig beleidsplan toezicht en handhaving fysieke leefomgeving.
- Opstellen Integraal Veiligheidsplan 2019 – 2022 en uitvoeringsplan integrale veiligheid 2019 en verder.
- Opstellen en uitvoering geven aan het jaarplan 2018 – 2019 van de boa's.
- Instellen van een meldpunt radicalisering.
- Uitvoering geven aan het actieplan bestuurlijke weerbaarheid & ondermijnende criminaliteit.
- Opstellen van een actieplan bestuurlijke weerbaarheid & ondermijnende criminaliteit 2019 en verder.
- Evalueren boa-inhuur Uden en beslissen over toekomstige invulling boa-capaciteit.

Verbonden partijen

- Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)
- Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
- Brabant Water NV
- Agrifood Capital
- Veiligheidsregio Brabant-Noord
- Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf
- Regionale Ambulance Voorziening (RAV)

Overige partijen

- Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)

Beleidsindicatoren (zie bijlage)

- Formatie
- Bezetting
- Apparaatskosten
- Externe inhuur
- Overhead
- Verwijzingen Halt
- Harde kern jongeren
- Winkeldiefstallen
- Geweldsmisdrijven
- Diefstallen uit woning
- Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)

Wat heeft het gekost?

Totale lasten en baten	Begroting incl. wijzigingen 2017	Rekening 2017	Vershil
Totale lasten	5.561.000	10.220.000	-4.659.000
Totale baten	15.248.000	16.848.000	1.600.000
Totaal saldo baten en lasten	9.687.000	6.628.000	-3.059.000
Mutaties reserves	13.000	13.000	0
Gerealiseerde resultaat	9.700.000	6.641.000	-3.059.000

De belangrijkste oorzaken van de ontstane verschillen zijn:

	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
1	Pensioen voorziening wethouders	71.000	
2	ICT ontwikkelingen	39.500	
3	Algemene uitkering	45.100	
4	Voorziening belasting debiteuren (BSOB)		49.600
5	Batig saldo rekening 2017		
	- voorzien met Burap 2017	165.600	
	- definitieve saldo rekening 2017		3.350.700
6	Diversen	19.100	
Subtotaal		340.300	3.400.300
Totaal			3.060.000

- Ad. 1 Ultimo 2017 is de actuariële waarde berekening van de pensioen voorziening van de zittende wethouders herberekend. Als gevolg van een stijging van de rekenrente (Nederlandse Bank) is de reeds opgebouwde pensioen voorziening van een te hoog niveau. Derhalve dient er een deel vrij te vallen ten gunste van de exploitatie 2017 en vind er geen storting plaats.
- Ad. 2 De onderschrijding van het budget is te wijten aan uitstel van geplande investeringen en niet gebruikt flexibiliteitsbudget.
- Ad. 3 De betaalspecificatie van december 2017 laat een positief effect zien op de algemene uitkering over 2017 ten opzichte van de septembercirculaire 2017.
- Ad. 4 De toetreding van de zes nieuwe deelnemers GR BSOB heeft ertoe geleid dat een finale afrekening is opgesteld met de voormalige gemeente Veghel. Tevens zijn de kosten van de nieuwe toetreders expliciete verantwoord. Dit heeft ertoe geleid dat voor alle deelnemers alle openstaande bedragen op realiteit zijn beoordeeld. Met betrekking tot de openstaande posten inzake debiteuren is afzonderlijk onderzocht welk deel reëel niet meer inbaar is. Dit is een cumulatie van alle voorgaande jaren en houdt concreet in dat de gemeente Boekel een bedrag voor oninbaar moet voorzien van afgerond € 49.600.
- Ad. 5 Met het opstellen van de bestuursrapportage 2017 was er in 2017 een positief resultaat voorzien van € 165.600. Het definitieve positief saldo van de betreft € 3.350.700.
- Ad. 6 Het voordeel van € 19.100 betreft diverse kleine verschillen op diverse taakvelden binnen programma A.

2.3 Programma B. Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder

- T. van de Loo

Waar gaat dit programma over?

Dit programma gaat over de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in de gemeente Boekel

Wat hebben wij bereikt in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

We streven naar een optimale bereikbaarheid in en toegang tot Boekel tegen acceptabele kosten.

Door Boekel goed bereikbaar te maken stimuleren we de verdere ontwikkeling van Boekel. De verkeersveiligheid en leefbaarheid in onze gemeenten spelen een belangrijke rol. De gemeente zorgt er voor dat de staat van de wegen, fietspaden en trottoir redelijk tot goed is.

Wat waren de prioriteiten in 2017?

- Project Randweg.
- Samen met VVN Boekel en Venhorst instructie verzorgen aan kinderen en ouderen.
- Uitvoeren onderhoud aan asfalt en elementen verhardingen.

Wat willen we nog bereiken na 2017?

- Realisatie van Randweg en daaraan gelieerde projecten.
- Herinrichting centrum Boekel.
- Uitvoering wegonderhoud.
- Vergroten verkeersveiligheid.
- Adequaat openbaar vervoer dan wel alternatieven.

Wat zijn de nog te ondernemen stappen na 2017?

- Realisatie van Randweg en daaraan gelieerde projecten.
 - In 2018 wordt gewerkt aan kavelruil en contractvorming tbv realisatie van de Randweg.
 - In 2018 wordt een nieuw verkeersmodel opgesteld.
- Herinrichting centrum Boekel, in 2013 is een herinrichtingsplan voorgelegd. Als gevolg van mogelijk meer grootschalige ontwikkelingen is er even een pas op de plaats gemaakt. Nu de ontwikkelingen ten aanzien van de Zuidwand vorm beginnen te krijgen, zal naar verwachting dit project weer opgepakt worden.
- Uitvoering wegonderhoud, uitvoeren van de in het wegbeheerplan 2017-2022 opgenomen onderhoudsplanning.
- Vergroten verkeersveiligheid, bewustwordingscampagne verkeersveiligheid '2018, het jaar van de juiste snelheid'. Samen met VVN Boekel en Venhorst instructie verzorgen aan kinderen en ouderen.
- Adequaat openbaar vervoer dan wel alternatieven. Monitoren van de ontwikkelingen op het gebied van openbaar vervoer. Ondersteunen/begeleiden van alternatieven daar waar openbaar vervoer wegvalt.

Verbonden partijen

- Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost (alternatieven openbaar vervoer)

Overige partijen

- Provincie Noord Brabant (concessiehouder openbaar vervoer)
- GebiedsGerichte Aanpak Mobiliteit Noordoost Brabant (GGA Noordoost Brabant)
- De lokale partners van VVN
- De lokale partners inzake toerisme en landschap

Beleidsindicatoren (zie bijlage)

- Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig
- Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met fietser

Wat heeft het gekost?

Totale lasten en baten	Begroting incl. wijzigingen 2017	Rekening 2017	Vershil
Totale lasten	783.000	808.000	-25.000
Totale baten	39.000	64.000	25.000
Totaal saldo baten en lasten	-744.000	-744.000	0
Mutaties reserves	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	-744.000	-744.000	0

De belangrijkste oorzaken van de ontstane verschillen zijn:

	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
1	Gladheidsbestrijding		23.500
2	Leges kabels & leidingen / degeneratievergoeding	24.400	
3	Diversen		900
Subtotaal		24.400	24.400
Totaal			0

- Ad. 1 Ondanks relatief zachte winters zien we een overschrijding op gladheidsbestrijding. De ervaring leert dat relatief zachte "kwakkelwinters" zorgen voor meer uitrukken dan een periode van stevige vorst.
- Ad. 2 Per 1-januari-2017 zijn we gebruik gaan maken van ondersteunende software om de vergunningen en werkopdrachten van de nutsbedrijven die in gemeentegrond werkzaamheden verrichten te monitoren. Hiermee zijn we in staat om een hogere opbrengst leges en vergoedingen te genereren.
- Ad. 3 Het nadeel van € 900 betreft diverse kleine verschillen op diverse taakvelden binnen programma B.

2.4 Programma C. Economie & VHROSV*

* Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

Portefeuillehouder

- T. van de Loo

Waar gaat dit programma over?

De gemeente wil haar economische activiteiten bevorderen en de economische structuur voor het buitengebied, bedrijventerrein en centrum versterken.

Tevens wil zij zorgdragen voor kwantitatief en kwalitatief voldoende woningbouwaanbod om in de eigen behoefte te voorzien.

Wat hebben wij bereikt in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

De uitvoering van de door de raad vastgestelde "Centrumvisie" is verder ter hand genomen en heeft geleid tot een eerste aanzet tot herontwikkeling van de zuidwand aan het Sint Agathaplein.

Met een ontwikkelende partij wordt de haalbaarheid verder onderzocht en de planvorming opgepakt.

De raad wordt 2018 verder geïnformeerd en gevraagd een go/no go besluit te nemen voor het project.

Het ontwerp Omgevingsplan is in 2017 in procedure gebracht en zal in 2018 door de raad worden vastgesteld.

De uitgifte van bedrijfskavels op de Vlonder en Kraaijendonk verloopt nagenoeg volgens planning. Het plan Driedaagse is in 2017 bouwrijp gemaakt en er zijn reeds 4 kavels verkocht.

Voor een verdere meer industriële uitbreiding wordt onderzocht of er ruimte is binnen de randweg.

Medio 2018 hopen wij de raad hierover te informeren.

Het bestemmingsplan de Run is door de raad in 2017 vastgesteld. Dit plan voorziet voor de komende jaren weer in de woningbouwbehoefte. Medio 2018 willen wij de raad een voorstel voorleggen over de toekomstige woningbouw in Boekel.

Beoogde maatschappelijke effecten.

- Bevorderen en behouden van de werkgelegenheid.
- Het bevorderen van de welvaart in onze gemeente.
- Het verbeteren van de leefbaarheid in onze gemeente.

Wat waren de prioriteiten in 2017?

- Verder uitvoering geven aan de ontwikkeling centrumvisie.
- Uitgifte van bedrijventerreinen.
- Werken aan de bereikbaarheid van Boekel middels een randweg.
- In procedure brengen van het Omgevingsplan.

Wat willen we nog bereiken na 2017?

- Besluitvorming herinrichting zuidwand Sint Agathaplein.
- Afronden proceskavelruil randweg en voorbereiding uitvoering randweg.
- Afronden inplaatsingen Log en kostenverhaal provincie.
- Vaststellen Omgevingsplan.
- Besluitvorming toekomstige woningbouw en bedrijventerreinen.

Wat zijn de nog te ondernemen stappen na 2017?

- Planontwikkeling Sint Agathaplein, woningbouw en winkels.
- Afronden inplaatsing Log en kostenverhaal provincie.
- Vaststellen Omgevingsplan.
- Besluitvorming toekomstige woningbouw en bedrijventerreinen.

Verbonden partijen

- Agrifood Capital

Overige partijen

- Ondernemersvereniging
- Peelrand Wonen
- Zlto
- Regiogemeenten
- Provincie

Beleidsindicatoren (zie bijlage)

- Functiemenging
- Bruto Gemeentelijk Product
- Vestigingen (van bedrijven)
- Gemiddelde WOZ waarde
- Nieuw gebouwde woningen
- Demografische druk
- Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden
- Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Wat heeft het gekost?

Totale lasten en baten	Begroting incl. wijzigingen 2017	Rekening 2017	Vershil
Totale lasten	2.165.000	5.988.000	-3.823.000
Totale baten	2.095.000	8.743.000	6.648.000
Totaal saldo baten en lasten	-70.000	2.755.000	2.825.000
Mutaties reserves	0	45.000	45.000
Gerealiseerde resultaat	-70.000	2.800.000	2.870.000

De belangrijkste oorzaken van de ontstane verschillen zijn:

	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
1	Toeristenbelasting		17.400
2	Verkoop van gronden	63.000	
3	Faciliterend Grondbedrijf	81.600	
4	Winst de Donk fase 1 & fase 2	2.400.000	
5	Vrijval voorziening Grondbedrijf	292.500	
6	Investerings (afschrijvingen / kapitaallasten)		45.500
7	Mutaties reserve programma C	45.500	
8	Diversen	4.400	
	Subtotaal	2.887.000	62.900
	Totaal	2.824.100	

- Ad. 1 Verwezen wordt naar de toelichting onder 3.6.4 toeristenbelasting.
Ad. 2 Betreft inbreng van verkochte gemeentegrond op de grondbedrijf complexen de Peelhorst en Irenestraat.
Ad. 3 Betreft het resultaat op de bijdrage van anterieure overeenkomsten van particuliere ontwikkelingen.
Ad. 4 Betreft de genomen winst op de Donk fase 1 & fase 2 zoals verwoord in de grondbedrijf rapportage 2018.
Ad. 5 Betreft vrijval van de genomen voorzieningen grondbedrijf zoals verwoord in de grondbedrijf rapportage 2018.
Ad. 6/7 Verwezen wordt naar de toelichting onder 2.1 algemene verklaring.
Ad. 8 Het voordeel van € 14.200 betreft diverse kleine verschillen op diverse taakvelden binnen programma C.

2.5 Programma D. Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder

- H. Willems

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het faciliteren van een evenwichtig onderwijsaanbod, afgestemd op de lokale behoefte en in samenhang met de directe omgeving. Het faciliteren van een uitgebreid sportaanbod met daarin stimulans voor onze inwoners om actief deel te nemen. Het faciliteren van culturele ontwikkeling van de gemeenschap en het bevorderen van het recreatieve gebruik van onze buitenruimte. Veel van deze activiteiten worden feitelijk verzorgd door lokale verenigingen, stichtingen en organisaties. Die zijn van groot belang voor de leefbaarheid van onze kernen. Hierdoor kunnen we ontspannen middels sport en spel, genieten van muziek en toneel, onszelf ontwikkelen door onderwijs en kunst en fietsen en wandelen door de natuur. Om dit in stand te houden zijn heel veel vrijwilligers actief. Deze willen wij ondersteunen en helpen.

Wat hebben wij bereikt in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Vaststelling en implementatie accommodatiebeleid, gelijkheid voor gebruikers van maatschappelijk vastgoed.
- Vaststelling en implementatie subsidiebeleid, sport onder jeugd wordt gestimuleerd met hogere subsidiebijdrage per jeugdlid.
- Gebruik en toekomst maatschappelijk vastgoed in beeld gebracht.
- Bijdrage geleverd aan oprichting KPJ Tennis Venhorst, uitbreiding van sportaanbod in Venhorst.
- Uitvoering leefbaarheidsonderzoek kleine kern Venhorst.
- Stimuleren van samenwerking tussen toeristisch-recreatieve ondernemers.
- Opstellen uitvoeringsprogramma impuls voor recreatief fietsen en wandelen.
- Verlenging overeenkomst VVV Noordoost-Brabant.
- Meedenken over meerjarenvisie Stichting Binnensport Boekel.
- Implementatie van de Cultuurloper in het basisonderwijs.
- Eerste keer deelgenomen aan Sjors Sportief, veel Boekelse kinderen hebben kennis gemaakt met het sportaanbod uit Boekel en omgeving.
- Vaststelling projectplan nieuwbouw KindPark Boekel.
- Taakstelling huisvesting vergunninghouders behaald.
- Uitvoering participatieverklaringstraject vergunninghouders.
- Handhaving leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten.
- Er is een nieuw kapbeleid vastgesteld waarbij de regels voor burgers zijn vereenvoudigd.
- De kaart met beschermde bomen in Boekel is geactualiseerd en gedigitaliseerd.
- Er zijn stappen gezet om de Peelrandbreuk in Boekel meer zichtbaar te maken, zo is op de Donk de breuk fysiek zichtbaar gemaakt en zijn er ideeën opgehaald om uit te voeren op andere locaties in Boekel.
- Eind 2017 is een natuurwerkdag georganiseerd om burgers te betrekken bij het onderhoud van de bossen in de gemeente Boekel.

Wat waren de prioriteiten in 2017?

- Vaststelling accommodatiebeleid.
- Vaststelling subsidiebeleid.
- Verlenging exploitatieovereenkomst Stichting Binnensport Boekel.
- Voortgang project nieuwbouw KindPark Boekel voor onderwijs, opvang en medegebruik.
- De peelrandbreuk in Boekel bekender maken.
- Betrokkenheid van burgers bij de openbare ruimte stimuleren.

Wat willen we nog bereiken na 2017?

- Volledige implementatie accommodatiebeleid.
- Vaststelling uitvoeringsprogramma impuls voor recreatief fietsen en wandelen.
- Vaststelling meerjarenvisie en meerjarenovereenkomst met Stichting Binnensport Boekel.
- Verlenging exploitatieovereenkomst Stichting Gemeenschapshuis Venhorst.
- Uitbreiding Sjors Sportief met Sjors Creatief.
- Beleid voor investeringen maatschappelijk vastgoed (verenigingsleven).
- Conclusies en advies naar aanleiding van leefbaarheidsonderzoek Venhorst.
- Nieuwbouw KindPark Boekel.

- Aanpak laaggeletterdheid in samenwerking met bibliotheek de Lage Beemden.
- Uitvoering taakstelling huisvesting vergunninghouders.
- Verdere uitwerking van de plannen om de Peelrandbreuk en wijstgebieden in het landschap van Boekel meer zichtbaar en beleefbaar te maken.
- Burgers meer betrekken bij het onderhoud van de openbare ruimte.

Wat zijn de nog te ondernemen stappen na 2017?

- Opstellen beleid investeringen maatschappelijk vastgoed.
- Uitkomsten leefbaarheidsonderzoek Venhorst analyseren.
- Overleg met Stichting Gemeenschapshuis Venhorst over verlenging exploitatieovereenkomst.
- Overleg met Stichting Binnensport Boekel over verlenging exploitatieovereenkomst.
- Samen met schoolbesturen en medegebruikers realisatie KindPark Boekel.
- Een nieuw IBN contract voor het onderhoud van de openbare ruimte aangaan voor een periode van 5 jaar.
- Een nieuw contract voor het snoeien van gemeentelijke bomen aangaan voor een periode van 3 of 6 jaar.
- Een bus tour over de Peelrandbreuk organiseren met lokale ondernemers om zo te informeren en inspireren.

Verbonden partijen

- Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten (RBL BNO)
- Vereniging van eigenaren Octopus

Overige partijen

- Stichting GOO Onderwijs en Opvang
- Stichting SAAM Onderwijs
- Stichting Binnensport Boekel
- Stichting Gemeenschapshuis Venhorst
- Sportverenigingen
- Culturele verenigingen
- Bosgroep Zuid
- Stichting D'n Eik
- Stichting Peellandschapspark Voskuilenheuvel
- Stichting de Speeltrein
- IBN

Beleidsindicatoren (zie bijlage)

- Absoluut verzuim
- Relatief verzuim
- Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)
- % Niet-wekelijkse sporters

Wat heeft het gekost?

Totale lasten en baten	Begroting incl. wijzigingen 2017	Rekening 2017	Vershil
Totale lasten	2.782.000	2.841.000	-59.000
Totale baten	427.000	480.000	53.000
Totaal saldo baten en lasten	-2.355.000	-2.361.000	-6.000
Mutaties reserves	5.000	8.000	3.000
Gerealiseerde resultaat	-2.350.000	-2.353.000	-3.000

De belangrijkste oorzaken van de ontstane verschillen zijn:

	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
1	Diversen		6.100
	Subtotaal	0	6.100
	Totaal		6.100

Ad. 1 Het nadeel van € 6.100 betreft diverse kleine verschillen op diverse taakvelden binnen programma D.

2.6 Programma E. Sociaal domein

Portefeuillehouder

- H. Willems

Waar gaat dit programma over?

Het programma gaat over het Sociale Domein. Het Sociale Domein betreft alle organisaties, diensten en voorzieningen in Boekel die onze inwoners ondersteunen, de leefbaarheid vergroten en de participatie (het meedoen) bevorderen. Het gaat hier over het welzijn van onze inwoners in Boekel, de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van de inwoners, aangevuld met de gemeentelijke vangnetvoorzieningen voor onze meest kwetsbare inwoners. Daarbij is onderscheid te maken tussen voorzieningen: van sociale basisvoorzieningen, eerstelijns zorg/ondersteuning, tweedelijns zorg / ondersteuning tot bescherming en veiligheid.

Wat hebben wij bereikt in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

- Kwetsbare inwoners met ondersteunings-, zorg- en/of werk- en inkomensvragen hebben een beroep kunnen doen op de gemeente, waarbij de aandachtspunten zijn geweest:
 - Iedereen prettig kan blijven wonen, werken en leven, inclusief onze kwetsbare inwoners zoals kinderen, ouderen, vluchtelingen/statushouders, mensen met een minimum inkomen en mensen met een lichamelijke, psychiatrische, verstandelijke of een arbeidsbeperking.
 - Iedereen mogelijkheden heeft om mee te (blijven) doen in onze samenleving.
 - Iedereen zo lang mogelijk zelfstandig kan blijven wonen.
 - Iedereen de ondersteuning of zorg krijgt die zij nodig heeft
 - Iedereen die anderen zorg of hulp (willen) bieden, daarvoor alle ruimte en steun krijgt.
 - Ruimte en stimulansen voor initiatieven mogelijk zijn.
- De regiogemeenten (16 gemeenten) en alle aanbieders (ruim 400), inclusief Boekel, zijn in 2017 aangesloten op het landelijke Gegevensknooppunt waarmee digitaal en veilig zorggegevens voor Wmo en Jeugdzorg uitgewisseld kunnen worden tussen gecontracteerde aanbieders en gemeenten.
- Als onderdeel van de Oplosagenda Beschermd Wonen is het Rapport “Welkom in de wijk” opgeleverd, met daarin een actieplan om ‘wonen met ondersteuning’ in de regio mogelijk te maken.
- Nieuwe overeenkomst afgesloten met ONS Welzijn voor 2018-2019 ten behoeve van de uitvoering van taken in het Basisteam Jeugd en Gezin en het Dorpsteam Boekel, met meer sturing op resultaten en een versterking van het BJG.
- Implementatie van de wettelijke verplichting voor de realisatie beschut werk.
- Afronding van de voorbereidingen pilot van Zorg naar Werk.
- Taakstelling huisvesting vergunninghouders behaald.
- Uitvoering participatieverklaringstraject vergunninghouders.

Wat waren de prioriteiten in 2017?

- De oplosagenda Beschermd Wonen in praktijk brengen en daarmee een sluitende keten van zorg realiseren.
- Verdere transformatie van het Sociale Domein vorm geven: het integraal werken tussen professionals, taken en wetgeving bevorderen.
- De overlap tussen Wmo en Participatiewet in beeld brengen en daar waar mogelijk transformeren. Specifiek de relatie tussen (arbeidsmatige) dagbesteding en beschut werk.
- Implementatie van de beleidskeuzes rondom de doelgroep beschut werk, WSW en de groep met een afstand tot de arbeidsmarkt (arbeidsgehandicapten, doelgroep register en sociaalmaatschappelijke problematiek).
- De wachtlijsten bij de jeugdhulpaanbieders beperken door (1) bij de inkoop ervoor te zorgen dat het aanbod (nog) beter aansluit bij de vraag en (2) in samenwerking met de Basisteams Jeugd en Gezin (onnodige) instroom terug te dringen en de afschaling te versterken.
- Meer lokaal maatwerk realiseren, met als doel de hulp/ondersteuning zo dicht mogelijk bij huis plaats te laten vinden, specialistische jeugdhulp meer naar voren te organiseren en de hulp/ondersteuning snel inzetbaar te laten zijn.

Wat willen we nog bereiken na 2017?

- Plan van aanpak harmonisatie tarieven Beschermd Wonen als onderdeel van de Oplosagenda Beschermd Wonen.
- Ontwikkeling nieuw Beleidsplan Wmo.
- Evaluatie Centrumregeling Wmo en Jeugdzorg.
- Onderzoeken of preventietaken Jeugdzorg anders ingericht kunnen worden.
- Versterken BJG.
- Integrale samenwerking tussen Dorpsteam en Sociale zaken.
- Speerpunten benoemen voor het armoedebeleid.
- Implementatie pilot van Zorg naar Werk.
- Uitvoering taakstelling huisvesting vergunninghouders.

Wat zijn de nog te ondernemen stappen na 2017?

- Interactief proces doorlopen met partijen om tot een nieuw Beleidsplan Wmo te komen.
- In samenwerking met Landerd en GGD preventie Jeugdzorg onderzoeken.

Verbonden partijen

- Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant
- Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost
- GGD Hart voor Brabant

Overige partijen

- Adviesraad Sociaal Domein (ASD)
- Regionale samenwerking Jeugdzorg en Wmo
- ONS Welzijn

Beleidsindicatoren (zie bijlage)

- Banen
- Jongeren met een delict voor de rechter
- Kinderen in uitkeringsgezinnen
- Melding kindermishandeling
- Netto Participatiegraad
- Werkloze jongeren
- Personen met een bijstandsuitkering
- Personen met een lopend re-integratietraject
- Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp
- Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming
- Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering
- Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Wat heeft het gekost?

Totale lasten en baten	Begroting incl. wijzigingen 2017	Rekening 2017	Vershil
Totale lasten	8.097.000	7.928.000	169.000
Totale baten	1.752.000	1.954.000	202.000
Totaal saldo baten en lasten	-6.345.000	-5.974.000	371.000
Mutaties reserves	0	5.000	5.000
Gerealiseerde resultaat	-6.345.000	-5.969.000	376.000

De belangrijkste oorzaken van de ontstane verschillen zijn:

	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
1	Kosten diensten derden Meerijstad	47.600	
2	Bijstand (Wwb, IOAW, IOAZ, Bbz, Minima)	54.000	
3	Participatiebudget - Kosten re-integratie	69.700	
4	Wmo	26.700	
5	Jeugdzorg	154.000	
6	Diversen	19.000	
Subtotaal		371.000	0
Totaal		371.000	

- Ad. 1 Door herberekening van het uurtarief en gewijzigde gemiddelde bestedingstijd per aanvraag/dossier zijn de kosten lager dan geraamd.
- Ad. 2 Deze onderbesteding op uitkeringslasten is verdeeld over verschillende uitkeringsposten (Inkomensdeel Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz en bijzondere bijstand) waarbij iets minder kosten zijn gemaakt dan voorzien.
- Ad. 3 De onderbesteding komt door minder inzetten van trajecten en lagere trajectkosten per individu dan was voorzien.
- Ad. 4 Wmo betreft openeind-financiering. In 2017 zijn er minder kosten gemaakt voor rolstoelvoorzieningen en woonvoorzieningen dan verwacht.
- Ad. 5 Jeugd betreft openeind-financiering De Rijksbijdrage in het sociaal domein 2017 voor het onderdeel Jeugd is volledig besteed. In de voorjaarsnota 2017 is een extra bedrag van € 170.000 beschikbaar gesteld. Per saldo resulteert dit binnen het domein jeugd afgezet tegen de Rijksbijdrage in een tekort van € 16.000.
- Ad. 6 Het voordeel van € 19.000 betreft diverse kleine verschillen op diverse taakvelden binnen programma E.

2.7 Programma F. Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouder

- H. Willems
- T. van de Loo

Waar gaat dit programma over?

Het programma volksgezondheid en milieu zorgt ervoor dat de burgers voldoende aandacht ervaren voor de kwaliteit van hun leefomgeving en dat het bedrijfsleven minder last ondervindt van overbodige regelgeving. Er wordt gestreefd naar een duurzame samenleving waarin burgers en bedrijven bij hun afwegingen zowel de sociale, economische en ecologische aspecten meewegen.

Wat hebben wij bereikt in 2017, wat zijn de beoogde maatschappelijke effecten?

Volksgezondheid

- Er is uitvoer gegeven aan de nota lokaal gezondheidsbeleid 2017-2020. Met name op de onderwerpen: alcohol- en drugsgebruik, depressie en eenzaamheid, overgewicht, dit komt ten goede aan de gezondheid van de burgers van gemeente Boekel.
- Het project 'Think before you drink' is met positieve resultaten afgerond. Jeugdigen zijn gemiddeld op latere leeftijd begonnen met het drinken van alcohol. Dit komt ten goede aan de gezondheid van de jeugdigen.
- De ouder-kind avonden met de burgemeester, leerlingen en ouders aangaande het onderwerp alcohol zijn wederom succesvol verlopen. Dit op alle basisscholen van gemeente Boekel. Dit komt ten goede aan de bewustwording van de gevaren van alcohol- en drugsgebruik van de jeugdige en hun ouders.
- Het gezondheidsonderzoek onder inwoners van 19 jaar en ouder is afgerond. De resultaten van deze nulmeting zijn beschikbaar gesteld. Over 4 jaar vindt er een vervolgmeting plaats. Deze resultaten worden verwerkt in het nieuwe gezondheidsbeleid welke ten goede komt aan de gezondheid van de inwoners van Boekel.
- Goede samenwerking met andere beleidsterreinen waarmee het beleid integraal aangepakt wordt. Dit komt niet alleen het individu maar ook de leefomgeving ten goede.

Riolering

- Voldoen aan de zorgplichten zoals beschreven in het vGRP 2017-2022, dit betreft onder andere het inzamelen en transporteren van afvalwater en bestrijden van verontreiniging van het oppervlaktewater.
- Deelname in de regionale watersamenwerking as50+ en het uitvoeren van projecten met de samenwerkingspartners.
- Vaststellen vGRP 2017-2022.
- Onderhoud en inspectie aan de riolering conform de uitgangspunten in het vGRP 2011-2015 en vGRP 2017-2022.
- Renovatie gemaal Bosberg en gemaal Lage schoense.
- Maatregelen wateroverlast Bovenstehuis.

Afval

- De mini-milieustraat is uitgebreid zodat bewoners hier ook asbest en vlakglas kunnen inleveren. Dit komt ten goede aan de dienstverlening richting burgers.
- De nieuwe contracten voor de inzameling van afval zijn in 2017 ingegaan. Dit betekende een wijziging in frequentie van inzameling, waardoor burgers beter recyclen.
- Er is een kaart gemaakt met daarop de locaties waar vrijwilligers van het netwerk zwerfafval actief zijn. Deze kaart zorgt voor duidelijkheid en geeft inzicht in de 'witte vlekken'.

Milieu

- Er zijn vergunningen ingetrokken en er zijn nieuwe vergunningen verleend. Beide zorgen ervoor dat de geurbelasting op de bebouwde kom verder afneemt.
- De samenwerking met de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) verloopt niet altijd soepel. De gemeente Boekel is kritisch en wil dat de ODBN hun basis op orde brengt voordat nieuwe taken worden uitgevoerd.
- Waar mogelijk zijn innovatieve concepten ondersteund. In 2017 hebben verschillende gesprekken plaatsgevonden en is uitvoering gegeven aan diverse innovatieve initiatieven.

Wat waren de prioriteiten in 2017?

Volksgezondheid

- Uitvoering geven aan de nota lokaal gezondheidsbeleid 2017-2020 met name op de aangegeven speerpunten.
- Aandacht besteden aan jeugd binnen het gezondheidsbeleid i.s.m. het BJG en CJG.
- Aandacht besteden aan WMO binnen het gezondheidsbeleid i.s.m. het Dorpsteam.

Riolering

- Deelname regionale samenwerking in de afvalwaterketen/waterbeheer.
- Renovatie gemaal Bosberg en gemaal lage Schoense.
- Uitvoeren projecten uit vGRP 2011-2015 en vGRP 2017-2022.

Afval

- De burgers van de gemeente Boekel stimuleren om (nog) meer en beter te recyclen.
- Een uitgebreidere mini-milieustraat, zodat de burgers hun afval dichtbij huis kunnen brengen.
- Het netwerk van zwerfafvalpakkers in de gemeente Boekel verder uitbreiden en deze vrijwilligers meer waarderen.

Milieu

- De geurbelasting op de bebouwde kom verder terugdringen.
- Het aantal geurgehinderden (op lange termijn) verminderen.
- Een betere samenwerking met de omgevingsdienst Brabant Noord, zowel financieel als kwalitatief gezien.
- Meer aandacht en begrip voor innovatieve initiatieven op het gebied van veehouderij bij zowel burgers als boeren.

Wat willen we nog bereiken na 2017?

Volksgezondheid

- Preventie op jeugd versterken.
- Aanbod thema alcoholgebruik herzien.
- Inwoners en professionals op een interactieve wijze betrokken laten zijn bij het vormgeven van het gezondheidsbeleid.
- Meer inzetten op kwetsbare groepen.
- Inbedding van het vaccinatieprogramma binnen de gemeentelijke taken.

Riolering

- Onderhoud aan riolering en uitvoeren benoemde projecten conform vGRP 2017-2022.
- Deelname aan regionale samenwerking in de afvalwaterketen/waterbeheer en uitvoeren van projecten met de samenwerkingspartners.
- Renovatie rioolgemalen.
- Project operatie Steenbreek t.b.v. het klimaatproef maken van de gemeente Boekel.

Afval

- De burgers van de gemeente Boekel verder stimuleren om hun afval beter te scheiden.
- De mini-milieustraat uitbreiden door een verruiming van de openingstijden.
- Het netwerk van zwerfafvalpakkers in de gemeente Boekel verder uitbreiden en deze vrijwilligers blijven waarderen.
- De landelijke opschoondag meer aandacht geven, zodat burgers zich meer betrokken voelen bij de openbare ruimte.

Milieu

- Inzichtelijk krijgen wat het effect van ingetrokken en verleende vergunningen van de afgelopen 2 jaar op de geurbelasting is. Hiervoor wordt in 2018 de geurkaart geactualiseerd.
- Een stevige basis voor de ODBN, waardoor de samenwerking verbetert.
- Aandacht en begrip blijven houden voor innovatieve initiatieven op het gebied van veehouderij bij zowel burgers als boeren.
- De verschillende gemeentelijke, provinciale en landelijke regels met betrekking tot milieu duidelijk en begrijpelijk maken voor alle burgers in Boekel.

- Een nieuwe manier van integraal toezicht houden invoeren, waarbij de nadruk niet alleen op controleren maar juist ook op informeren ligt.

Wat zijn de nog te ondernemen stappen na 2017?

Volksgezondheid

- I.s.m. de beleidsmedewerker Jeugd de mogelijkheden onderzoeken om de preventie te versterken binnen de gemeente Boekel.
- I.s.m. de scholen het (preventie)aanbod op het gebied van alcohol herzien en breder trekken dan het onderwerp alcohol.
- Onderzoeken welke (gezondheids) aspecten extra aandacht behoeven binnen gemeente Boekel.
- Samen met de stichting Binnensport Boekel het speerpunt 'bewegen' bespreken en samen met hen uitvoer geven aan dit onderwerp binnen het gezondheidsbeleid.
- Vervolgmeting gezondheidsbeleid volgen en de resultaten verwerken in het nieuwe beleid.
- Samen met de GGD het vaccinatieprogramma dat overgeheveld wordt vanuit het rijk, inbedden binnen de gemeentelijke taken.

Riolering

- Onderhoud aan riolering en uitvoeren benoemde projecten conform vGRP 2017-2022.
- Deelname aan regionale samenwerking in de afvalwaterketen/waterbeheer en uitvoeren van projecten met de samenwerkingspartners.
- Renovatie rioolgemaal.
- Project operatie Steenbreek t.b.v. het klimaatproof maken van de gemeente Boekel.

Afval

- In samenwerking met de nieuwe eigenaar van de mini-milieustraat naar mogelijkheden zoeken voor een verruiming van de openingstijden.
- De landelijke opschoondag in samenwerking met lokale verenigingen uitbreiden en onder de aandacht brengen.

Milieu

- We willen het aantal geurgehinderden verminderen door uitvoering te geven aan de Geurverordening en 'lege' vergunningen in te trekken.
- De geurkaart uit 2016 actualiseren naar de situatie in 2018.
- Het functioneren van de omgevingsdienst Brabant Noord ten aanzien van de kosten en kwaliteit monitoren en waar mogelijk bijsturen.
- Innovatieve initiatieven op het gebied van veehouderijen faciliteren.
- Een samenvattend overzicht (infografic) maken van alle bestaande regels die in de gemeente Boekel op het gebied van milieu van toepassing zijn.
- Een projectplan voor integraal toezichthouden maken, waarbij aandacht is voor zowel het controleren als het informeren van de bedrijven.

Verbonden partijen

- GGD Hart voor Brabant
- Regionale Ambulance Voorziening (RAV)
- Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)
- Bestuurscommissie Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel (BCA)

Overige partijen

- Watersamenwerking As50+

Beleidsindicatoren (zie bijlage)

- Omvang huishoudelijk restafval
- Hernieuwbare elektriciteit

Wat heeft het gekost?

Totale lasten en baten	Begroting incl. wijzigingen 2017	Rekening 2017	Vershil
Totale lasten	1.963.000	2.459.000	-496.000
Totale baten	1.791.000	2.157.000	366.000
Totaal saldo baten en lasten	-172.000	-302.000	-130.000
Mutaties reserves	0	75.000	75.000
Gerealiseerde resultaat	-172.000	-227.000	-55.000

De belangrijkste oorzaken van de ontstane verschillen zijn:

	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
1	Uitvoering milieuwetgeving		49.700
2	Algemene begraafplaatsen		38.700
3	vGRP		32.300
4	Mutatie reserve programma F	75.000	
5	Investerings (afschrijvingen / kapitaallasten)		91.000
6	Diversen	7.500	
Subtotaal		82.500	211.700
Totaal			129.200

- Ad. 1 De extra kosten inzake milieuwetgeving zijn ontstaan door de hogere kosten voor handhaving door meer handhavingsprocedures. Daarnaast heeft de financiële situatie bij de ODBN in 2017 voor een tekort gezorgd, hiervoor is in de jaarrekening 2017 een bedrag opgenomen van € 12.750.
- Ad. 2 Er zijn in 2017 minder graven verlengd, van de 121 aanschrijvingen slechts 46. Derhalve zijn de opbrengsten lager dan begroot.
- Ad. 3 Er zijn in 2017 minder kosten gemaakt dan was voorzien in het 'product' riool, met als gevolg dat er een lager onttrekking uit de voorziening vGRP heeft plaatsgevonden dan was voorzien t.b.v. de BTW component.
- Ad. 4/5 Verwezen wordt naar de toelichting onder 2.1 algemene verklaring.
- Ad. 6 Het voordeel van € 7.500 betreft diverse kleine verschillen op diverse taakvelden binnen programma F.

2.8 Recapitulatiestaat rekening 2017

	Begroting 2017	Begroting 2017 na begr.wijz.	Rekening 2017	Vershil rek. na begr.wijz.
Omschrijving programma	Saldo	Saldo	Saldo	
A Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	1.988.000	1.729.000	4.898.000	-3.169.000
B Verkeer en vervoer	683.000	744.000	744.000	0
C Economie & VHROSV	143.000	70.000	-2.709.000	2.779.000
D Onderwijs & sport, cultuur en recreatie	1.826.000	2.355.000	2.361.000	-6.000
E Sociaal domein	6.556.000	6.345.000	5.974.000	371.000
F Volksgezondheid en milieu	165.000	172.000	256.000	-84.000
Algemene dekkingsmiddelen*	-14.594.000	-14.822.000	-14.855.000	33.000
Overhead*	3.178.000	3.383.000	3.308.000	75.000
Heffing VPB*	55.000	24.000	23.000	1.000
Bedrag onvoorzien*	0	0	0	0
Sub-totaal programma's	0	0	0	0

* Betreffende onderdelen maken deel uit van programma A, echter dienen separaat te worden weergegeven. De wetgever heeft hiermee beoogd de transparantie en vergelijkbaarheid te bevorderen.

Algemene dekkingsmiddelen:

	Saldo	Saldo	Saldo	
Lokale heffingen	-4.478.000	-4.418.000	-4.465.000	47.000
F Begravenisrechten	-26.000	-26.000	-22.000	-3.000
F Grafrechten	-76.000	-76.000	-53.000	-23.000
F Afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten	-613.000	-613.000	-622.000	9.000
F Rioolrechten	-744.000	-744.000	-817.000	73.000
A Onroerend-zaakbelastingen gebuikers	-796.000	-726.000	-724.000	-2.000
A Onroerend-zaakbelastingen eigenaren	-2.204.000	-2.193.000	-2.199.000	6.000
C Toeristenbelasting	-20.000	-40.000	-28.000	-12.000
Algemene uitkeringen	-12.124.000	-12.338.000	-12.378.000	40.000
A Algemene uitkeringen	-7.556.000	-7.870.000	-7.910.000	40.000
A Uitkering deelfonds Sociaal Domein	-4.568.000	-4.467.000	-4.467.000	0
Dividend/beleggingen	0	0	0	0
A Beleggingen	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	16.602.000	16.755.000	16.843.000	-87.000
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	14.000	18.000	-3.195.000	3.213.000
Toevoeging/onttrekking aan reserves:	-14.000	-18.000	-156.000	138.000
A Bestuur en ondersteuning & veiligheid	-14.000	-13.000	-13.000	0
B Verkeer en vervoer	0	0	0	0
C Economie & VHROSV	0	0	-9.000	9.000
D Onderwijs & sport, cultuur en recreatie	0	-5.000	-8.000	3.000
E Sociaal domein	0	0	-5.000	5.000
F Volksgezondheid en milieu	0	0	-121.000	121.000
Gerealiseerde resultaat	0	0	-3.351.000	3.351.000

3. Paragrafen

Artikel 26 BBV schrijft voor dat in het jaarverslag dezelfde paragrafen opgenomen moeten worden als die in de begroting opgenomen zijn. De (minimaal) verplichte paragrafen staan in het onderstaande overzicht, waarbij de niet verplichte paragrafen cursief zijn weergegeven:

- 3.1 Bestuur en organisatie
- 3.2 Bedrijfsvoering
- 3.3 Weerstandsvermogen & risicomanagement
- 3.4 Onderhoud kapitaalgoederen
- 3.5 Financiering
- 3.6 Lokale heffingen
- 3.7 Verbonden partijen
- 3.8 Grondbeleid

3.1 Bestuur en organisatie

3.1.1 Bestuur

In 2017 is door college en organisatie invulling gegeven aan realisatie van het collegeprogramma 2014-2018. In het kader van het door de provincie geïnitieerde onderzoek naar de bestuurskracht in Noord-Brabant, is door raad en college uitgesproken dat het zelfstandig blijven van de gemeente Boekel geen doel is, maar als middel gezien wordt om de dienstverlening richting de Boekelse gemeenschap optimaal mogelijk te kunnen invullen, waarbij de efficiency niet uit het oog wordt verloren. In 2016 hebben college en raad de Strategische Visie 2030 vastgesteld.

Naar aanleiding van deze strategische visie heeft de provincie in maart 2017 de gemeente gecompimenteerd met het doorlopen traject en de strategische visie die hiervan het resultaat is. De provincie herkent in de visie de opgaven waar wij als gemeente voor staan. De duidelijke keuzes die de gemeente Boekel maakt, onderbouwen ook wat de provincie betreft de keuze van de gemeente voor zelfstandigheid. De provincie respecteert dan ook de keuze voor het voortzetten van de zelfstandigheid van onze gemeente.

3.2 Bedrijfsvoering

3.2.1 Organisatiestructuur

De organisatiestrategie is er op gericht om te werken als een kleine, regie-voerende organisatie. De medewerkers dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Door de regiefunctie zal gekeken worden wat de efficiëntste en effectiefste manier van het uitvoeren van de taken zal zijn. Om de organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie kan worden voldaan, streven we ernaar bij medewerkers de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn.

3.2.2 Personeelsbeleid

Werving en selectie

Voor de werving van personeel wordt vooral gebruik gemaakt van Social Media, met een verwijzing naar de website. In 2017 zijn er enkele vacatures geweest. Deze zijn naar tevredenheid ingevuld. Hierbij is specifiek aandacht geweest voor de instroom van jongeren. Er zijn 5 medewerkers in dienst getreden en de overige vacatures zijn ingevuld d.m.v. inhuur van tijdelijk personeel.

Feiten en cijfers

Eind 2017 waren er 61 medewerkers (48 fte) in dienst van de gemeente Boekel. Dit is exclusief de burgemeester en wethouders. In 2017 zijn 6 medewerkers uitgestroomd en er zijn 5 medewerkers ingestroomd. De verhouding mannen / vrouwen was in 2017: 41% mannen en 59% vrouwen. De leeftijdsverhouding was in 2017: 7% medewerkers van 20 - 29 jaar, 20% van 30 - 39 jaar, 29% van 40 - 49 jaar en 44% medewerkers van 50 jaar en ouder. De gemiddelde leeftijd is 50 jaar.

Ziekteverzuim 2017

Net als in de voorgaande jaren is in 2017 actief ingezet op het voorkomen en het terugbrengen van het ziekteverzuimpercentage. Het ziekteverzuimpercentage lag in 2017 op 3,6%. Dit is iets hoger dan het verzuimpercentage in 2016 (was 3%).

Het ziekteverzuimpercentage wordt grotendeels veroorzaakt door een aantal middellange ziektegevallen, die buiten de invloedssfeer van de werkgever zijn gelegen. De gemeente Boekel heeft over 2017 een ziekteverzuimpercentage dat lager ligt dan het landelijk gemiddelde (2016) van 5% op gemeenteniveau.

CAO ontwikkelingen

In 2017 is de cao gemeenten 2017-2019 bekrachtigd. Een aantal jaren is al sprake van de invoering van een meer uniforme arbeidsvoorwaardenregeling voor alle gemeenten. Inmiddels is De Wet normalisatie rechtspositie ambtenaren (Wnra) door de Eerste Kamer aangenomen.

De belangrijkste gevolgen zijn dat de arbeidsrechtelijke (rechts)positie van ambtenaren gelijk wordt aan die van werknemers in het private bedrijfsleven, en dat er een nieuwe (gewijzigde) Ambtenarenwet komt. Naar alle waarschijnlijkheid treedt de wet op 1 januari 2020 in werking.

Wet Banenafspraak

Op landelijk niveau is afgesproken de komende tien jaar 125.000 extra banen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. De overheid dient daarvan 25.000 in te vullen. Indien niet aan de doelstelling wordt voldaan, treedt een quotumregeling in werking met een boete van € 5.000,- per niet gerealiseerde extra baan. Voor Boekel betekent dit een taakstelling van iets meer dan 1 extra fte. Via detachering van IBN-medewerkers kan ook aan de taakstelling worden voldaan. In 2017 is daarom de detachering van een (IBN)medewerker aan de buitendienst van de gemeente Boekel uitgebreid. De intentie is in 2018 een tweede kandidaat met een afstand tot de arbeidsmarkt via IBN in te huren. Hiermee wordt voldaan aan de taakstelling.

Bedrijfshulpverlening (BHV)

In 2017 hebben de leden van de BHV herhalingslessen (incl. AED), EHBO - Blussen van Branden en ontruiming inclusief BMI gevolgd uitgevoerd. Op de gemeentewerf is een ontruimingsoefening uitgevoerd. Daarnaast is in samenwerking met de brandweer geoefend in 2017. Als oefenlocatie is hiervoor het gemeentehuis gebruikt.

3.2.3 Samenwerking

Samenwerking ICT

De samenwerking op het gebied van ICT, zowel die met de gemeente Bernheze als die met Unica-Schutte verloopt naar tevredenheid.

Regionalisering Brandweer

De samenwerking met de brandweer verloopt eveneens naar tevredenheid. In 2014 is gepleit voor een andere verdeelsleutel van de kosten. In 2015 is gewerkt aan een concreet voorstel. Uitgangspunt is daarbij een bijdrage op basis van het inwonertal. Dit voorstel heeft in 2016 geleid tot een concreet besluit, waarbij de bijdrage op basis van inwonertal gefaseerd wordt ingevoerd.

Samenwerking WOZ / Belastingen (BSOB)

De samenwerking op het gebied van de lokale belastingen verliep in 2017 naar tevredenheid. De gemeente Veghel heeft vanwege het opgaan in de nieuwe gemeente Meierijstad besloten om per 1 januari 2018 uit de BSOB te stappen. Inmiddels worden er gesprekken gevoerd met andere gemeenten die ook in het gebied liggen van het waterschap Aa en Maas.

Samenwerking met Meierijstad

De uitvoering van de sociale voorzieningen ten behoeve van de Boekelse inwoner vond plaats door Optimisd (voorheen door gemeente Gemert-Bakel). Optimisd is de intergemeentelijke sociale dienst van de gemeenten Bernheze, Schijndel, Sint Michielsgestel en Veghel en werkt vanuit het werkplein Frisselstein te Veghel. Door de vorming van Meierijstad is de samenwerking met Optimisd ontbonden. Meierijstad voert onder dezelfde condities de uitvoering van de sociale voorzieningen voor de gemeente Boekel uit.

Samenwerking Begraafplaatsbeheer

Met IBN is een samenwerking opgestart in het kader van begraafplaatsbeheer en –administratie. Deze verloopt ook naar tevredenheid.

3.2.3 Informatieveiligheid

Informatiebeveiliging is het middel om informatieveiligheid te bereiken. Het doel hierbij is dat wij een betrouwbare partner zijn voor inwoners, organisaties en ketenpartners. De Gemeente Boekel heeft hierbij de ambitie om te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) als basisnormenkader voor de informatiebeveiligingsmaatregelen.

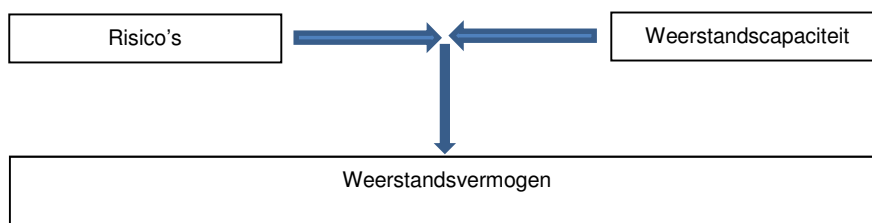
In 2017 lag de focus op het implementeren van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Middels deze systematiek wordt de implementatie van de BIG op verschillende auditgebieden op een eenduidige manier getoetst. Met ENSIA verantwoorden we ons in de "Rapportage Informatiebeveiliging 2017" op het gebied van informatiebeveiliging vanuit de verschillende processen naar de raad en externe toezichthouders.

3.3. Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat sinds begrotingsjaar 2004 van kracht is, bevat regels voor de financiële verslaglegging. Volgens artikel 11 van het BBV moeten gemeenten en provincies inzicht verschaffen in hun weerstandsvermogen. Het gaat hierbij om het verband tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor géén (beheers)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Onder weerstandscapaciteit verstaat het BBV de middelen en mogelijkheden waarover provincies of gemeenten kunnen beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Het gaat hier om de elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals Algemene Reserve, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves.

Het weerstandsvermogen voor de gemeente is gedefinieerd als: 'het vermogen van de gemeente Boekel om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'. En is eigenlijk niet meer of minder dan een confrontatie van de risico's met de weerstandscapaciteit.

Een eerste stap bij het beoordelen van het weerstandsvermogen is het in kaart brengen c.q. identificeren van eventuele risico's. Zoals uit de onderstaande figuur blijkt en in de volgende paragraaf gebeurt.

3.3.1. Inventarisatie van de risico's

Financiële risico's

De risico's, relevant voor het weerstandsvermogen, zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen en waarvoor géén voorzieningen worden gevormd. De hiertoe behorende risico's worden hieronder nader toegelicht. Het gaat hier dus niet om reguliere risico's die zich regelmatig voordoen, die meetbaar zijn en waarvoor een verzekering is afgesloten dan wel een voorziening is gevormd.

Loon- & prijsontwikkelingen

Reguliere loon- & prijsontwikkelingen vormen géén financieel risico voor de gemeente aangezien deze zijn doorgerekend en als één budget/post opgenomen in de meerjarenraming 2018 - 2022:

2018	n.v.t.
2019	€ 136.000
2020	€ 266.000
2021	€ 409.000
2022	€ 546.000

Openeindregelingen

Het financiële risico dat de gemeente bij een 'openeindregeling' loopt zit in het feit dat de gemeente verplicht is een voorziening te verstrekken indien een aanvrager hier volgens de geldende wet- en regelgeving recht op heeft. Ongeacht of hiervoor voldoende budget en/of financiële middelen beschikbaar zijn en ongeacht volumegroei in één jaar. Voorbeelden van de belangrijkste 'openeindregelingen' zijn:

- Jeugdzorg
- Wmo (o.a. huishoudelijke verzorging, dagbesteding & begeleiding, woningaanpassingen, rolstoel- & vervoersvoorzieningen)
- Bijstandsverlening (o.a. Participatiewet – IOAW – IOAZ & Bbz)
- Minimabeleid (o.a. individuele inkomenslosgang – kwijtschelding gemeentelijke belastingen & Bijzondere Bijstand)
- Leerlingenvervoer

Met maatschappelijke veranderingen en veranderingen in het Sociale Domein zullen er naar verwachting de komende jaren meer mensen een beroep doen op gemeentelijke voorzieningen. In hoeverre hier daadwerkelijk sprake van zal zijn in Boekel en wat de financiële consequenties hiervan zijn zal altijd pas achteraf blijken. Een kritische toets bij het toekennen van dergelijke voorzieningen, preventieve maatregelen en een sober beleid zijn middelen die ingezet worden om de negatieve financiële effecten van een toenemende vraag zoveel mogelijk te beperken.

Wmo – Eigen bijdrage

In de Wmo geldt een 'bijdrage in de kosten' voor maatwerkvoorzieningen. Deze wordt geïnd door Het CAK. In verband met privacybepalingen worden géén gegevens op persoonsniveau verstrekt aan gemeenten. Daardoor is het slechts beperkt mogelijk om de juistheid en volledigheid vast te stellen van de door het CAK vastgestelde eigen bijdrage van zorgontvangers en de tijdigheid van doorbetaling ervan aan de gemeente. De wetgever heeft bepaald dat de verantwoordelijkheid voor juistheid en volledigheid geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Voor verdere informatie zie Hoofdstuk 3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Landelijke parameters voor het innen van de eigen bijdrage voor het jaar 2017 zijn veranderd door het Rijk. Dit betekent dat cliënten een minder hoge eigen bijdrage betalen voor de ondersteuning die zij uit de Wmo ontvangen. Dit betekent dat er daardoor ook minder inkomsten zijn voor de gemeente Boekel. Hoeveel minder de gemeente Boekel gaat ontvangen is om voorgaande argumenten niet in te schatten.

Beschermd Wonen

De keten van maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen zit op slot. In 2017 is gestart met een oplosagenda om meer door- en uitstroom naar de lokale Wmo te realiseren en daardoor capaciteit in de keten voor maatschappelijke opvang te vergroten. Het is nu niet mogelijk een inschatting te maken of en hoeveel cliënten uit gaan stromen en ook de financiële consequenties zijn niet in te schatten: zowel het volume als het bedrag per cliënt (= maatwerk) is onbekend.

Dienstverleningsovereenkomst sociale zaken met Meijerijstad

De gemeente Boekel neemt met ingang van 1 januari 2017 op het gebied van sociale zaken diensten af van de gemeente Meijerijstad. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten in 2016. In deze overeenkomst is afgesproken dat indien de gemeente Boekel na drie jaar niet verlengt de gemeente Boekel een opslagpercentage moet betalen ter compensatie van de financiële (personele) verplichtingen van Meijerijstad. In totaal bedraagt deze opslag voor het beëindigen van de dienstverleningsovereenkomst € 138.705.

Grondbedrijf

De prognose van verkopen van woningbouwkavels is in 2017 gehaald.

De woningmarkt trekt verder aan. Voor de periode na 2017 moet worden gestart met de ontwikkeling van nieuwe locaties. De uitgifte van kavels op de Run is naar voren gehaald.

Door het verder aantrekken van de woningmarkt stijgen ook de bouwkosten en kan de consequentie zijn dat per saldo minder hypotheek verkregen kan gaan worden.

In 2017 zijn alle kavels op de Donk 1 en 2 uitgegeven en is m.b.t. deze complexen een winst gerealiseerd van € 2,4 miljoen. Bij één exploitatie, de Peelhorst, is een voorziening gevormd van € 22.000.

Reconstructie: Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG)

Als gevolg van de aanpassingen van het provinciaal beleid inzake de intensieve veehouderij is het opbrengend vermogen van de LOG exploitatie veel lager. De provincie heeft in 2012 een schikkingsvoorstel gedaan dat ver achterblijft bij de werkelijke opbrengstvermindering. Daarmee is door ons dan ook niet ingestemd.

Na enkele ambtelijke en bestuurlijke overleggen, soms met ruime tussenpauze is in april 2016 door ons een gespreksdocument aan de provincie voorgelegd. De provincie heeft ambtelijk gereageerd met de mededeling dat er medio 2016 een nieuw Brabantbreed kader aan het bestuur wordt voorgelegd op basis waarvan de claims kunnen worden afgewerkt. Dat is niet ingevuld door de provincie. Ook is er geen constructief tegenvoorstel gekomen.

Op dit moment loopt de laatste ongewisse factor (nieuwvestiging Langstraat) op een einde. Op korte termijn zal helder worden welke invloed dit heeft op de exploitatie. Dan kunnen we de eindbalans

opmaken en willen we met de provincie schikken. Het resultaat zal financieel tussen het eerdere provinciale aanbod en onze claim liggen.

Randweg

In januari 2015 heeft de provincie besloten om de randweg daadwerkelijk ten uitvoer te brengen. In het voorjaar van 2015 zijn met de provincie afspraken gemaakt over de rolverdeling van het verdere proces tot en met de vaststelling van het bestemmingsplan. De voortgang verloopt voorspoedig. Net voor de zomer van 2016 is het voorontwerp bestemmingsplan ter inspraak gebracht. In het najaar van 2016 is het ontwerp bestemmingsplan gepubliceerd. Inmiddels is er ambtelijk overeenkomst over de rolverdeling tussen gemeente en provincie en de financiële gevolgen en de kostenverdeling. De raad heeft die uitgangspunten eind 2016 bekrachtigd middels de uitvoeringsovereenkomst. Kern daarbij is dat dit een provinciale weg wordt waarbij het merendeel van de kosten en risico's bij de provincie liggen. De gemeentelijke bijdrage aan de randweg is geschat op € 2,81 miljoen. Dat is in het voorjaar van 2017 vastgelegd en in de begroting van de gemeente Boekel is een bedrag van € 2,65 opgenomen waarbinnen dit moet kunnen worden uitgevoerd. Binnen het project is aandacht voor de financiële risico's. Op basis van een inhoudelijke analyse blijkt deze binnen de kaders van het project te vallen. In de overeenkomst is vastgelegd dat eventuele toekomstige onvoorziene risico's die niet binnen het projectbudget vallen naar rato van inbreng worden gedeeld.

Glasvezel

In het voorjaar van 2016 hebben we ingestemd met overname van de aandelen van BoekelNet (door de gemeente gefinancierd) tegen betaling van de gehele openstaande lening met rente. Daarmee is dat risico vervallen. Wel is de bankgarantie ad € 1 miljoen gehandhaafd. Deze wordt met ingang van 2017 jaarlijks met 25% afgelost. Daarmee zal ook dit risico sterk afnemen en in de loop van 2020 geheel vervallen. De bankgarantie bedraagt per 31 december 2017 € 766.000.

Garantieverstrekingen – Particulieren

Door de gemeente zijn tot 1 januari 1995 garanties aan particulieren verstrekt door de betaling van rente en aflossing op de door hen aangegane hypothecaire geldleningen. Per 1 januari 1995 verstrekt de Stichting Waarborgfonds Eigen Woning (SWEW) deze garanties. Voor de garanties van vóór 1 januari 1995 heeft de gemeente het risico afgekocht, waarmee deze ten laste van de SWEW komen. Alleen in de situatie, dat de gemeente toestemming zou geven voor een wijziging van een gegarandeerde hypothecaire lening van vóór 1 januari 1995, welke niet past binnen de criteria van de SWEW en de hypotheeknemer betalingsproblemen krijgt, kan de gemeente hierop financieel worden aangesproken. Op dit moment is dit niet van toepassing. Als laatste kan de gemeente worden aangesproken bij financiële problemen van de SWEW.

Gewaarborgde geldleningen woningbouw

De gemeente staat garant voor leningen die door PeelrandWonen worden aangegaan. Het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) neemt de betaalverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie de rente en aflossing op een door het WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Wanneer het deze betaalverplichting niet kan voldoen, moeten rijk en gemeenten bijspringen. Zij moeten dan een renteloze lening aan het WSW verstrekken. Het Rijk verstrekt in alle gevallen 50% van de renteloze leningen. De zogenoemde 'schadegemeente' (in geval van een lening van PeelrandWonen dus de gemeente Boekel) verstrekt 25% van de renteloze leningen. Alle gemeenten die achtereenvolgens zijn van het (met inbegrip van de 'schadegemeenten') verstrekken samen de resterende 25% van de renteloze leningen.

Tot dusver is het landelijk nog niet voorgekomen, dat rijk en gemeenten moesten bijspringen. Voor wat betreft PeelrandWonen is de garantie nog nimmer aangesproken. Voor een bedrag van € 22,950 miljoen heeft het WSW leningen van PeelrandWonen geborgd. Over circa € 11,475 miljoen loopt de gemeente momenteel nog risico (situatie 31-12-2017).

Startersleningen

Vanaf 2014 heeft de gemeente 22 startersleningen verstrekt. Het bedrag dat door de gemeente verstrekt is en nog open staat bedraagt € 154.337 (stand 31-12-2017). Over de hoofdsom van deze leningen loopt de gemeente geen risico omdat deze som gegarandeerd is via de NHG. Wel loopt de gemeente risico over misgelopen rente.

Verzekeringen

De gemeente beschikt over een uitgebreid verzekeringspakket (o.a. op het gebied van wettelijke aansprakelijkheid en brand/stormschade). Of de hoogte van de dekking afdoende is voor het risico, blijft steeds een onzekere factor. Innovatie, kostenreductie en marktconsolidatie bij verzekeraars gaan een doorslaggevende rol spelen in de winstgevendheid. De markt kan hier ook van profiteren.

Risico's op eigendommen

Het gebouwenbeheer vraagt een goede afstemming tussen klein en groot onderhoud. Verder is een integrale benadering tussen gebouwen die door de gemeente zelf worden beheerd en gebouwen die door derden worden beheerd, noodzakelijk. Om op een efficiënte en effectieve manier invulling te kunnen geven aan het gebouwenbeheer in de komende jaren wordt de onderhoudsstatus en de behoefte van de diverse gebouwen jaarlijks bekeken. Aan de hand hiervan wordt vervolgens jaarlijks het meerjaren onderhoudsplan (MOP) geactualiseerd. Deze actualisatie wordt jaarlijks vertaald naar de meerjarenbegroting.

Hetgeen overigens op een soortgelijke manier, maar met een andere frequentie, gebeurt voor wegen en rioleringen. Gezien de structurele en planmatige aanpak hiervan wordt het (financiële) risico tot een minimum beperkt.

Latente juridische claim

Met één belanghebbende bestaat een mogelijk geschil inzake de inbreng van een vervangend agrarisch bouwblok in een LOG-gebied. Op dit dossier staan we op het punt tot een overeenkomst te komen. Dan kan deze latente claim in een afkoopsom worden omgezet. Komen we niet tot overeenkomst over afkoop dan wordt de locatie ontwikkeld. Dan blijft een vertragingsclaim boven de markt hangen.

Met een andere belanghebbende bestaat een mogelijk geschil over een omgevingsvergunning voor een mestverwerkingsinstallatie. Als er een verplichting voor de gemeente bestaat dan kan deze van substantiële omvang zijn. Aangezien op dit moment nog onvoldoende duidelijk is of wel/niet sprake zal zijn van een verplichting voor de gemeente kan dit risico op dit moment nog niet worden gekwantificeerd.

Latente fiscale claim

De fiscale wet- en regelgeving inzake 'gelegenheid geven tot sport', waardoor het voor gemeenten mogelijk wordt bij deze kosten BTW te verrekenen, staat momenteel ter discussie. En is mogelijk in strijd met Europese wet- en regelgeving. Een definitieve uitspraak in deze wordt niet eerder dan in de loop van 2018 verwacht. Mocht deze regeling inderdaad in strijd met Europese wet- en regelgeving zijn dan kunnen we geconfronteerd worden met een naheffing van ten onrechte gedeclareerde / gecompenseerde BTW van circa € 190.000.

Vennootschapsbelasting

Grondbedrijf

Ten aanzien van het grondbedrijf is hiervoor reeds aangegeven dat er op dit moment nog veel onduidelijkheden bestaan. Om toch een zo goed mogelijke schatting te kunnen maken van de vpb-last voor de activiteit 'grondbedrijf' hebben we onze adviseur gevraagd om een aantal scenario-analyses te maken ten aanzien van de mogelijke waardering op de fiscale openingsbalans alsmede om een inschatting te maken van de mogelijke belastbare bedragen voor de jaren 2016 en 2017.

De uiteindelijke vpb-last voor zowel het jaar 2016 als 2017 is sterk afhankelijk van de nog in te nemen standpunten als het gaat om bijvoorbeeld de waardering op de fiscale openingsbalans per 1 januari 2016. Van belang daarbij is dat de Belastingdienst heeft aangekondigd nog met een (landelijke) vaststellingsovereenkomst te komen. Het is op dit moment nog onzeker welke onderwerpen de VSO zal omvatten.

Daarnaast is het zo dat de huidige (voorzichtige) openingsbalansberekeningen zijn gebaseerd op de prospectie zoals die bestond op 1 januari 2016 (MPG 2016). We zien echter dat de gronduitgifte gedurende de jaren 2016 en 2017 sneller is gegaan dan was prognosticeerd. Daarbij is de uitgegeven grond ook nog tegen een hogere prijs verkocht. Dit betekent feitelijk dat de prospectie per 1 januari 2016 in veel gevallen te somber is geweest. Voor de vpb heeft dit een nadelig effect, aangezien de fiscale openingsbalans is gebaseerd op deze 'te voorzichtige' prospectie. We krijgen dan te maken met het vraagstuk hoe moet worden omgegaan met 'feiten en omstandigheden na balansdatum'. Het tijdsverloop tussen het moment waarop de openingsbalans betrekking heeft (1 januari 2016) en het daadwerkelijk indienen van de aangifte (lees: het formaliseren van de fiscale

openingsbalans) wordt immers steeds groter. Dit is een complex vraagstuk. De heersende fiscale leer is dat na 1 januari 2016 opgedane kennis omtrent de feiten en omstandigheden op openingsbalansdatum of bijgestelde toekomstverwachtingen die op openingsbalansdatum voor een (hypothetische) koper niet bekend konden zijn, in beginsel niet mogen worden meegenomen bij het waarderen van vermogensbestanddelen op de openingsbalans. We weten echter nog niet zeker hoe de Belastingdienst hier in de praktijk mee om zal gaan. Voor de gemeente Boekel bestaat er in ieder geval een belang om hier kritisch naar te kijken en mogelijk een andersluidend standpunt in te nemen.

Een ander belangrijk standpunt dat steeds vaker aan de orde wordt gesteld is dat de vpb-last niet zou hoeven worden meegerekend in de kasstromen die bepalend zijn voor de fiscale openingsbalans. Dit standpunt is nog niet volledig uitgekristalliseerd en is niet in overeenstemming met de berekeningssystematiek uit de Handreiking Grondbedrijf van het SVLO. Het financiële effect van het niet-meenemen van de vpb-kasstroom in de openingsbalansberekeningen is echter substantieel te noemen. Daarom onderzoeken we nog in overleg met BDO of de gemeente Boekel ook dit standpunt kan innemen.

Tot slot merken we nog op dat in bovenstaande berekeningen geen rekening is gehouden met de eventuele effecten van het Centrumplan Boekel. Dit plan wordt in 2018 opgestart en is (op basis van BBV-cijfers) sterk verlieslatend (ca. € 4 miljoen). BDO start op korte termijn met de berekening van de fiscale effecten op ons grondbedrijf als gevolg van het opstarten van dit project. Een van de denkrichtingen daarbij is dat het Centrumplan een zodanig negatief resultaat oplevert dat wellicht gesteld kan worden dat het gehele (geclusterde) grondbedrijf van de gemeente Boekel fiscaal geen winstoogmerk meer kent. Hiervoor dient een zogenoemde "Post-quick-scan" te worden uitgevoerd op basis van de handreiking van het SVLO. Aangezien het uitwerken van deze scan in de uitvoerende sfeer behoorlijk wat tijd kost, is het op dit moment nog niet te zeggen of deze scan ook gevolgen heeft voor de nu geschatte resultaten in 2016 en 2017.

Aan de hiervoor gepresenteerde cijfers kleven derhalve nog behoorlijk wat onzekerheden. Bij het samenstellen van de aangifte vpb 2016 zullen de berekeningen in ieder geval nader worden verrijnd.

Afval

In de parlementaire geschiedenis bij de Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen heeft de Staatssecretaris meermaals aangegeven dat de inzameling van huishoudelijk afval niet kwalificeert als onderneming in fiscale zin aangezien geen sprake is van deelname aan het economische verkeer. In de praktijk zien we dat de Belastingdienst zich veelvuldig op het standpunt stelt dat dit wel het geval is bij de verkoop van reststromen.

Vanwege het feit dat het resultaat op de activiteit 'inzameling van huisvuil' veelal positief is (als gevolg van het feit dat een BCF-compensatie niet hoeft worden meegerekend in de bepaling van de kostendekkendheid van de tarieven), kan dit er toe leiden dat de gehele activiteit vpb-plichtig wordt. Er zijn echter een aantal alternatieve standpunten mogelijk:

1. De activiteit afval dient te worden onderverdeeld in twee activiteiten: inzameling van afval en verwerking van afval. Ten aanzien van de inzameling is geen sprake van deelname aan het economische verkeer (gezien de toezeggingen van de Staatssecretaris in de parlementaire geschiedenis) en ten aanzien van de verwerking is geen sprake van een winststreven aangezien de kosten voor de verbranding hoger zijn dan de opbrengsten uit de verkoop van reststromen. Kanttekening bij dit standpunt is dat mogelijk een deel van de ontvangen afvalstoffenheffing moet worden toegerekend aan de verwerking, waardoor met deze activiteit alsnog een positief resultaat wordt behaald.
2. De activiteit afval dient te worden onderverdeeld in twee activiteiten: 'inzameling en verwerking van afval' en 'verkoop van reststromen'. De activiteit inzameling en verwerking van afval kwalificeert niet als onderneming in fiscale zin aangezien geen sprake is van deelname aan het economische verkeer. Op het moment dat de te verkopen reststromen over gaan naar de (mogelijk belaste) activiteit 'verkoop van reststromen' dienen de reststromen te worden gewaardeerd op de waarde in het economische verkeer. Deze waarde is gelijk aan de verkoopprijs, aangezien de reststromen direct na overgang worden verkocht aan een derde. Derhalve is het resultaat op deze activiteit structureel nihil.

De gemeente heeft de inzameling en verwerking van afval volledig uitbesteed aan een derde partij. Als gevolg daarvan verkoopt de gemeente zelf geen reststromen en is derhalve geen sprake van deelname aan het economische verkeer. Kanttekening bij dit standpunt is het feit dat de opbrengsten

uit reststromen wel een op een worden verrekend met de kosten voor inzameling. De Belastingdienst kan derhalve het standpunt innemen dat wel sprake is van deelname aan het economische verkeer.

De gemeente neemt vooralsnog het standpunt in dat de (al dan niet geclusterde) activiteiten met betrekking 'inzameling van afval' niet kwalificeren als onderneming in fiscale zin. Wij achten dit (nader te onderbouwen) standpunt verdedigbaar. De kans op discussie met de Belastingdienst kunnen wij echter niet uitsluiten. De actuele stand van zaken is dat de Belastingdienst en de Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten (hierna: NVRD) onderling niet tot overeenstemming zijn gekomen. Op ministerieel niveau vindt op dit moment overleg plaats met de Nederlandse Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement (hierna: NVRD) over de fiscale duiding van de activiteit 'afval'. De gemeente wacht de uitkomsten van dit overleg af en bepaalt daarna welk standpunt inzake het afval passend is.

Verantwoording 2017

Op basis van voorlopige aanslagen over 2016 en 2017 is respectievelijk € 11.817 en € 11.646 verantwoord in de jaarrekening 2017.

Conclusie

Ten aanzien van de activiteiten afval en het grondbedrijf dient de gemeente waarschijnlijk een aantal standpunten in te nemen. Ten aanzien van het grondbedrijf wachten we met stellingname tot het moment waarop de VSO wordt gepubliceerd. Ten aanzien van het afval is het goed om aan te geven dat we de landelijke discussie monitoren. Voor zover bij ons bekend is het thema op dit moment onderwerp van discussie binnen het Ministerie van Financiën.

Planschadeclaim(s) in verband met bestemmingsplan

Op dit moment zijn geen planschade verzoeken ingediend. In 2017 zijn een drietal verzoeken ingediend (De Donk, Bergstraat en Schutboom) waarvan Bergstraat en Schutboom zijn afgewezen. Een planschadeverzoek m.b.t. bestemmingsplan De Donk is afgewikkeld. De termijn van 5 jaar na onherroepelijk worden is verstreken. Voor De Donk 1 en 2 zullen dus geen verdere verzoeken meer komen. Op dit moment is niet in te schatten wat mogelijke toekomstige planschadeverzoeken zullen zijn.

Nieuwe omgevingswet

De huidige wet- en regelgeving wordt vervangen door de Omgevingswet. Behalve een benadering van deze wet vanuit instrumentele en ruimtelijke-juridische focus is het ook belangrijk om inzicht te krijgen in de gevolgen van de implementatie en organisatorische capaciteit. Wel wordt verwacht dat voor Boekel de invoering een geringere impact heeft dan voor andere gemeenten, omdat een belangrijk deel (de cultuurverandering) in Boekel al is geëffectueerd. Belangrijkste kostenpost zal de aanpassing van de ICT met zich meebrengen. Grotendeels komen deze kosten (ontwikkeling systeem) voor rekening van het rijk. Ook de gemeente zal echter moeten investeren in de aansluiting op het landelijk systeem. De uitrol van het nieuwe systeem loopt van 2021 (inwerkingtreding Omgevingswet) tot 2029. Over de kosten daarvan valt nu nog niets te zeggen.

Realisatie KindPark

Momenteel is een investeringsbedrag van € 3 miljoen in de begroting opgenomen op grond van een globale inschatting van kosten. In de voorbereidingsfase worden de verschillende factoren onderzocht die van invloed zijn op de uiteindelijke kosten van het project: De omvang van het gebouw; de deelnemende partners en eventuele bijdragen aan de investering; programma van eisen met daarin veel keuzes wat betreft kwaliteit. Inmiddels is helder dat door de stijgende bouwkosten een verhoogde investeringslast van € 2 miljoen nodig. Voor € 1 miljoen zal worden bijgedragen in de lasten van deze investering, door derden. Het totaal van investeringen en lasten zal worden meegenomen bij de voorjaarsnota 2018 zodat financieel alle lasten m.b.t. het Kindpark in de begroting (vanaf 2019) zijn opgenomen.

Naast de ontwikkelkosten voor de school worden ook kosten gemaakt voor de inrichting van de buitenruimte en de aansluiting op de omgeving, infrastructuur voor verkeer en parkeren. Ook daarin zijn vele factoren van invloed op de uiteindelijke kosten.

3.3.2. Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's / kwantificeren van risico's

Als onderdeel van risicomangement wordt de weerstandscapaciteit van de gemeente periodiek afgezet tegen een inschatting van de mogelijke financiële risico's die zich kunnen manifesteren. Voor het belangrijkste risico (de grondexploitatie) wordt al jaren de 'vinger aan de pols gehouden' middels het jaarlijks actualiseren van de exploitatieberekeningen, het doorrekenen van verschillende scenario's en de confrontatie van het gewenste met het beschikbare weerstandsvermogen. Periodiek wordt toezicht gehouden op de actuele en nieuwe ontwikkelingen. Bewaking van het weerstandsvermogen versus risico's van permanent plaats.

Ondanks dat er géén zekerheid aan ontleend kan worden is risicomangement wel van toegevoegde waarde; het geeft een beeld van wat verwacht kan worden en of de organisatie hierop voldoende voorbereid is.

Hieronder zijn de belangrijkste risico's (o.b.v. de eerder uitgevoerde inventarisatie), waarmee de organisatie te maken kan krijgen in de toekomst, weergegeven. Om een confrontatie van deze risico's met de weerstandscapaciteit mogelijk te maken, dienen deze eerst financieel te worden gekwantificeerd. Hiertoe wordt een methode gebruikt waarbij, per geïdentificeerd risico, een inschatting wordt gemaakt van de volgende drie parameters:

Kans	de kans dat een risico zich manifesteert wordt ingeschat op basis van een kwalitatief oordeel. Ten behoeven van een transparant en handelbaar model zijn er (slechts) drie categorieën benoemd met een wegingsfactor: laag (0,05) – middel (0,50) – hoog (0,75).
Impact	wat is het (financiële)effect voor de organisatie als het risico zich voordoet? Ook hier wordt eerst een kwalitatief oordeel aan gegeven. Daarna wordt, afhankelijk van het kwalitatieve oordeel, een inschatting gemaakt van het financiële effect; in procenten afgezet tegen de totale lasten conform begroting. Waarbij de volgende indeling wordt gehanteerd: klein impact tussen de 1 & 10 % middel impact tussen de 10 & 50 % groot impact tussen de 50 & 100%
Effect	voor het kwantificeren van het (financiële) risico is het van belang te weten of een risico van incidentele danwel structurele aard is. Indien het een incidenteel karakter kent wordt de factor '1' gehanteerd. Het risico kan zich immers maximaal één keer voordoen. Betreft het een structureel risico dan wordt de factor '3' toegekend. Dit wil zeggen dat het financiële effect van dit risico 'drie keer wordt ingerekend'; zodat de organisatie als het ware drie jaar de tijd heeft om adequaat te reageren en passende maatregelen te treffen.

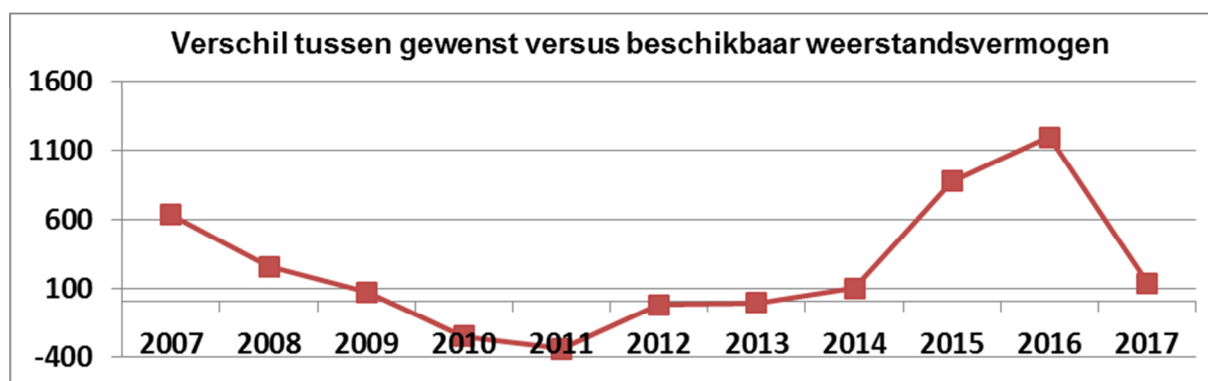
Het 'minimabeleid' als voorbeeld:

De kans dat de komende jaren meer aanspraak op onze minima-voorzieningen wordt gedaan wordt als 'gemiddeld' ingeschat (wegingsfactor 0,50). Het financiële effect hiervan voor de organisatie wordt eveneens als 'gemiddeld' ingeschat, met een impact van 15%. Aangezien dit risico een structureel effect zal hebben wordt bij het kwantificeren van het financiële risico een factor '3' toegepast. Het financiële risico voor dit onderdeel wordt dan als volgt berekend:

Budget cf. Begroting	Kans	Impact	Effect	Financieel risico
€ 200.000	* 0,5	* 15%	* 3	= € 45.000

Grondbedrijf

Voor het Grondbedrijf is, op basis van de door Arcadis in begin 2018 opgestelde exploitatieberekeningen, een berekening gemaakt van het gewenste versus beschikbare weerstandsvermogen. Op basis van de systematiek en rekenmodellen die hier in de afgelopen jaren voor zijn gebruikt. Uit deze berekening is gebleken dat de omvang van de reserves van het grondbedrijf toereikend is. Het is van belang de ontwikkelingen in de nabije toekomst nauwlettend te blijven volgen zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

Op basis van de omvang van de grondbedrijf rapportage 2018 is een benodigd weerstandvermogen berekend van € 1.936.000. Er is € 2.074.000 beschikbaar. Dit resulteert in een overschot op het weerstandvermogen op het grondbedrijf van € 138.000.

Overige risico's

Naast de financiële risico's in de grondexploitatie wordt er ook gekeken naar de andere risico's en de mogelijke financiële impact hiervan voor de gemeente.

Het kwantificeren van geïdentificeerde risico's levert het volgende beeld op:

Risico	Onderbouwing	Kans	Lasten 2017 cf. begroting	Impact	Effect	factor	Weerstands- vermogen
Wegbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	263.000	5%	Structureel	3	2.000
Rioolbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	447.000	5%	Structureel	3	3.000
Gebouwenbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	116.000	5%	Structureel	3	1.000
Afgegeven garanties	Gewaarborgde geldleningen	Laag	11.475.000	75%	Incidenteel	1	430.000
	Glasvezel (BoekeINet)	Laag	766.000	100%	Incidenteel	1	38.000
	Startersleningen	Laag	154.337	75%	Incidenteel	1	6.000
Rijksoverheid	Wmo (2015) - Transitie AWBZ	Laag	1.190.000	75%	Structureel	3	134.000
	Jeugdzorg (2015) - Transitie Jeugdzorg	Laag	1.797.000	75%	Structureel	3	202.000
	Participatie (2015) - Transitie Sociale Werkvoorziening	Laag	1.480.000	75%	Structureel	3	167.000
Fiscale claims	BTW-sport	Laag	190.000	75%	Incidenteel	1	107.000
Openeindregelingen	Leerlingenvervoer	Middel	200.000	15%	Structureel	3	45.000
	Bijstandsverlening	Middel	1.622.500	15%	Structureel	3	365.000
	Minimabeleid	Middel	200.000	15%	Structureel	3	45.000
	Wmo (2007)	Middel	699.500	15%	Structureel	3	157.000
Autoriteit persoonsgegevens	Datalekken	Middel	820.000	5%	Incidenteel	1	21.000
Randweg	Uitvoering binnen gesteld kaders / meerwerk etc.	Middel	2.650.000	15%	Incidenteel	1	199.000
							€ 1.922.000

Nu de financiële risico's van de gemeente Boekel becijferd zijn dienen deze te worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit (zie volgende paragraaf) om uiteindelijk een uitspraak te kunnen doen over het weerstandsvermogen van de gemeente.

3.3.3. Inventarisatie weerstandscapaciteit – eigen vermogen

Evenals iedere organisatie heeft ook onze gemeente op vele fronten te maken met onzekerheden die het risico van financiële nadelen met zich meebrengen. Bij het becijferen van het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De vaste reserve (€ 1.000.000) wordt niet ingezet, maar dient als extra buffer voor onvoorziene omstandigheden;
- Financieringskosten (rente) van nieuwe investeringen worden in de onderhavige uiteenzetting niet gedekt vanuit het eigen vermogen en komen diensgevolge ten laste van de dan lopende exploitatie.
- De reserves van het Grondbedrijf worden buiten beschouwing gelaten voor de Algemene Dienst. Het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf is immers afzonderlijk in kaart gebracht en wordt als 'één totaal' in de vergelijking meegenomen;
- Fondsvorming vanuit de grondverkoop is stopgezet en geen mogelijkheid meer om de fondsen te laten groeien / te voeden in de toekomst.

De hiervoor genoemde uitgangspunten resulteren in het 'vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves' van:

- Algemene Reserve + Fondsen (per 01-jan-2018)	€ 5.165.000
- Bestaande claims (zie overzicht hieronder & Bijlage C)	€ 50.000 -/-
Totaal verwacht vrij aanwendbaar deel Eigen Vermogen	€ 5.115.000

Specificatie bestaande claims:

Omschrijving	Jaar	Bedrag	Dekking uit het fonds
-Boecult	2018-2021	20.000	Fonds Kunst & Cultuur
-Deelname de cultuurloper	2018-2020	15.000	Fonds Kunst & Cultuur
-Groen-Blauwe diensten (uitvoering pva)	2018-2019	15.000	Fonds Groen voor Rood
		50.000	

3.3.4. Inventarisatie weerstandscapaciteit – breder perspectief

De weerstandscapaciteit van de gemeente wordt doorgaans berekend uit de posten onbenutte belastingcapaciteit, het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve en de stille reserves. Een 'breder perspectief' op deze materie dan alleen vanuit de invalshoek 'vrij aanwendbaar deel van het eigen vermogen'; zoals in de voorgaande paragraaf becijferd.

Weerstandscapaciteit (volgens OZB art. 12, lid 2 FVW)	
1. OZB-ruimte of begroting 2018	€ 796.400 -/-
2. vrij aanwendbare deel Algemene Reserve / Eigen Vermogen	€ 5.115.000
3. stille reserves:	
* gebouwen en bezittingen	€ 10.700.000
* gronden, niet zijnde bouwgrond (bos, landbouw, gras, erf & tuin)	€ 867.000
Totaal weerstandscapaciteit	€ 15.885.600

Weerstandscapaciteit gemeente Boekel

Ad.1 De limitering van de OZB is per 1 januari 2008 vervallen. Dat is voor de gemeentelijke belastingen de belangrijkste uitkomst van het bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten van 4 juni 2007. Het vervallen van de limitering van de OZB mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk en het instellen van een macronorm moet dat voorkomen. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van die norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds. Op grond van doorrekeningen van de begroting 2018 kan worden gesteld dat de OZB-ruimte (het verschil tussen de rektarieven zoals opgenomen in de meicirculaire 2017 versus de gehanteerde tarieven) volledig ingezet is. In tegenstelling tot ons verleden halen we nu meer OZB-opbrengsten binnen dan waarmee bij het vaststellen van de Algemene Uitkering rekening wordt gehouden.

Ad.2 Het saldo per 1 januari 2018 van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve / eigen vermogen is opgebouwd zoals in paragraaf 3.3.3. uiteengezet.

Daar de Algemene Reserve van het grondbedrijf specifiek gevormd is voor het opvangen van risico's die voortvloeien uit de actieve grondpolitiek die de gemeente Boekel voert, is deze financiële buffer in de bovenstaande vergelijking buiten beschouwing gelaten.

- Ad. 3 De stille reserve van gebouwen en bezittingen zoals hierboven weergegeven betreft het verschil tussen de WOZ-waarde per 01.01.2017 (aanslag 2018) en de boekwaarde conform de balans per 31.12.2017. In de onderstaande overzichten wordt inzichtelijk gemaakt hoe deze stille reserve grofweg is opgebouwd;

	WOZ-waarde per 01-01-2017	Boekwaarde per 31-12-2017	Stille reserve 2018
Gebouwen - AD	€ 4.084.000	€ 5.112.000	€ -1.028.000
Sportterrein - Sporthal - Sportzaal	€ 6.520.000	€ 2.384.000	€ 4.136.000
Gemeenschapshuizen	€ 5.117.000	€ 2.265.000	€ 2.852.000
Clubhuizen	€ 1.862.000	€ 163.000	€ 1.699.000
Scholen & Peuterspeelzalen	€ 7.395.000	€ 4.934.000	€ 2.461.000
Diversen	€ 637.000	€ 128.000	€ 509.000
Trafo's	€ 71.000	€ -	€ 71.000
			€ 10.700.000

In de onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt hoe de stille reserve in de grondvoorraad, niet zijnde bouwgrond, is opgebouwd;

Soort	Oppervlakte	Prijs per m ²	Stille reserve
Grasland	0 m ²	€ 6,50	€ -
Bos	434.165 m ²	€ 1,00	€ 434.000
Akkerland	35.170 m ²	€ 6,50	€ 229.000
Erf & Tuin	2.044 m ²	€ 100,00	€ 204.000
			€ 867.000

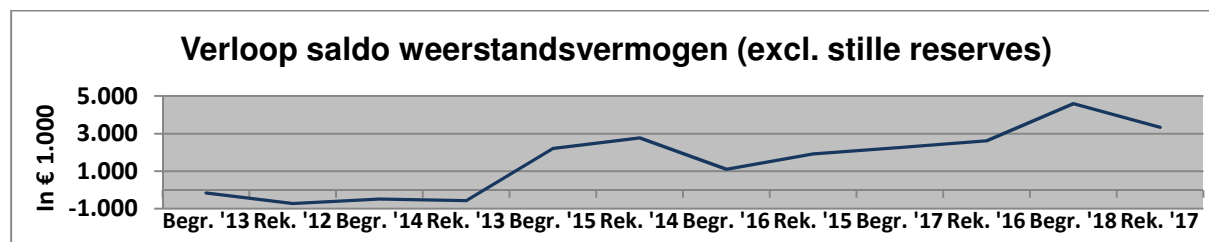
Basis Begroting 2018, inventarisatie juli 2017

3.3.6. Weerstandsvermogen – conclusies

De laatste stap van dit proces is de confrontatie van het berekende financiële risico aan het verwacht vrije deel van het eigen vermogen en aan de totale weerstandscapaciteit van de gemeente:

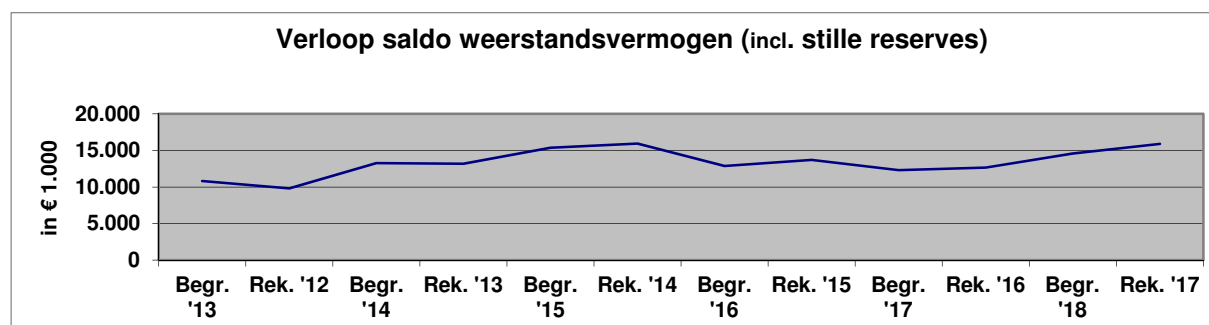
Confrontatie met verwacht vrije deel eigen vermogen

Financiële risico's (paragraaf 3.3.2)	€ 1.922.000 -/-
Verwacht vrije deel eigen vermogen (paragraaf 3.3.3)	€ 5.115.000
	€ 3.193.000
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 3.3.2)	€ 138.000
	€ 3.331.000

Confrontatie met weerstandscapaciteit

Financiële risico's (paragraaf 3.3.2)	€ 1.922.000 -/-
Weerstandscapaciteit (paragraaf 3.3.4)	€ 15.885.600
	€ 13.963.600
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 3.3.2)	€ 138.000
	€ 14.101.600

Conclusie:

Het weerstandsvermogen¹ van de gemeente Boekel kent een positieve ontwikkeling. De verbetering die met de begroting 2017 en ook voor 2018 zichtbaar is, wordt gecontinueerd. Het weerstandsvermogen is op dit moment van voldoende omvang. Ook als de stille reserves volledig buiten beschouwing worden gelaten is het weerstandsvermogen van voldoende omvang en heeft een overschot van € 3.331.000.

¹ Bezien vanuit de confrontatie met het verwacht vrije deel van het eigen vermogen, dus **zonder** rekening te houden met de bestaande ruimte in de stille reserves. De reden hiervoor is dat deze toekomst gericht en daarmee onzeker is. De becijferde stille reserve moet nog eerst ten gelde worden gemaakt en het is nog maar de vraag of de bedragen die hier genoemd zijn ook daadwerkelijk gerealiseerd worden bij een eventuele verkoop.

3.3.7. Vrije ruimte in het eigen vermogen

Algemene dienst

In de onderstaande opstelling wordt de vrij ruimte van de algemene dienst uiteengezet, hierbij rekening houdend met de effecten zoals verwerkt in voorjaarsnota 2018.

- Algemene Reserve + Fondsen (per 01-jan-2018)	€ 5.165.000
- Bestaande claims (zie onderstaand overzicht)	€ 4.214.000 -/-
	€ 951.000
- Jaarrekening 2017	€ 3.351.000
- Saldo jaarschijf cf. voorjaarsnota 2018	€ 146.000 -/-

Vrije ruimte in eigen vermogen

€ 4.156.000

Omschrijving	Jaar	Bedrag	Dekking uit het fonds
- Centrum ontwikkeling (krediet 2017)	2018	59.000	Algemene Reserve
- Centrum ontwikkeling (onrendabele top)	2018	4.100.000	Algemene Reserve
- Boecult	2018-2022	25.000	Fonds Kunst & Cultuur
- Deelname de Cultuurloper	2018-2020	15.000	Fonds Kunst & Cultuur
- Groen-Blauwe diensten (uitvoering pva)	2017-2018	15.000	Fonds Groen voor Rood
Totaal		4.214.000	

Bovenstaand overzicht geeft aan de impact van de investeringen op de vermogenspositie van de gemeente Boekel. In de investeringen zijn de o.a. Randweg, KindPark opgenomen. Hieruit blijkt dat de reservepositie van de gemeentelijke exploitatie na rekening houden met deze investeringen nog € 4.156.000 bedraagt.

De gekwantificeerde risico's bedragen € 1.922.000. Indien deze risico's zich allemaal tegelijkertijd voordoen, dan resteert nog een bedrag aan vrije reserve van € 2.234.000.

Grondbedrijf

Op basis van de omvang van de grondbedrijf rapportage 2018 is een benodigd weerstandvermogen berekend van € 1.936.000. Er is € 2.074.000 beschikbaar. Dit resulteert in een overschot op het weerstandvermogen op het grondbedrijf van € 138.000.

Exploitatie

De impact van de investeringen op de begroting van 2018 t/m 2022 worden verwerkt in de voorjaarsnota 2018. De effecten op de voorjaarsnota 2018 zijn de uitdagingen voor het nieuwe college om op basis van te nemen financiële maatregelen de begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 sluitend aan te bieden.

Conclusie

Dit betekent dat ook na genoemde investeringen voldoende ruimte aanwezig is om de nog niet gekwantificeerde risico's (inclusief eerdergenoemde juridische claims) te kunnen bekostigen. Daarbij dient vermeld te worden dat vanuit het voorzichtigheidsbeginsel alleen de lasten/risico's zijn benoemd en dat mogelijke voordelen niet zijn opgenomen. Ook zijn de stille reserves buiten beschouwing gelaten, terwijl een deel van de stille reserves ook als buffer zou kunnen worden gebruikt (bijvoorbeeld te verkopen akkerland).

Uit bovenstaande gegevens kan geconcludeerd worden dat de uitvoering van de kerntaken van de gemeente Boekel niet onder druk komen staan en het vermogen van voldoende omvang is om de investeringen en risico's, zoals die op dit moment bekend zijn te kunnen bekostigen.

Naar aanleiding van het amendement m.b.t. de Zuidwand zijn alle op dit moment bekende risico's geactualiseerd.

3.3.8. Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 zijn de volgende kengetallen een verplicht onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing geworden. Hierna volgt een toelichting van de kengetallen, waarna ze in de onderstaande tabel zijn opgenomen.

Netto-schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

Het kengetal netto schuld als aandeel van de inkomsten zegt het meest over de financiële (vermogens)positie van een gemeente. Dit kengetal wordt wel de netto-schuldquote genoemd. De netto-schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Het eigen vermogen in de vorm van reserves zegt daar weinig over. Het eigen vermogen geeft aan in hoeverre het gemeentebezit vrij van schuld is. Dat zegt niets over de hoogte van de schuld waarmee het bezit wel is belast.

De netto-schuldquote wordt als volgt berekend:

$$\frac{(\text{langlopende schulden} + \text{kortlopende schulden} + \text{crediteuren} + \text{overlopende passiva}) -/-(\text{langlopende uitzettingen} + \text{kortlopende vorderingen} + \text{liquide middelen} + \text{overlopende activa})}{\text{inkomsten voor bestemmingsreserves}}$$

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitsratio wordt berekend als verhouding tussen de verschillende vermogenscomponenten. Het gaat erom inzicht te krijgen in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Een methode is het bekijken in hoeverre de in de activa geïnvesteerde vermogen door het eigen vermogen kan worden gefinancierd. In feite wordt er gekeken naar in hoeverre, in geval van nood, de verschaffers van het vreemde vermogen kunnen worden betaald.

De solvabiliteitsratio wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{eigen vermogen}}{\text{totaal vermogen}}$$

Grondexploitatie

Het financiële kengetal "grondexploitatie" geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht.

Het kengetal "grondexploitatie" wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{boekwaarde in- en nog niet in exploitatie genomen gronden}}{\text{totale baten voor bestemming}}$$

Structurele exploitatie ruimte

Het financiële kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De structurele exploitatie ruimte wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{structurele baten} -/ - \text{structurele lasten}}{\text{totale baten voor bestemming}}$$

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De belastingcapaciteit wordt als volgt berekend:

woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar)

woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar)

Signaleringswaarden kengetallen

De kengetallen maken het de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente. De gezamenlijke provinciale toezichthouders zijn van mening dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt, voor de toezichthouder ook belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeenten.

Oorspronkelijk was het idee dat gemeenten een eigen beleid met bijbehorende normen dienden vast te stellen met betrekking tot de kengetallen. Dit idee heeft de eindstreep niet gehaald. In de ministeriële regeling is nu slechts opgenomen, dat het behulpzaam kan zijn dat de kengetallen worden gerelateerd aan bijvoorbeeld de signaleringswaarden zoals die bij stresstesten worden gehanteerd. De gezamenlijke toezichthouders zijn van mening dat zonder (normen)kaders er geen conclusies getrokken kunnen worden.

Er is door de toezichthouders op 10 september 2015 besloten om, voor het verkrijgen van een goed en uniform beeld, signaleringswaarden te benoemen. Hierbij wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de tabel hieronder is te zien tot welke signaleringswaarden is besloten en in welke categorie (A, B of C) deze vallen.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte	Begroting >0%	Begroting 0%	Begroting <0%
5. Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Categorie A is het minst risicovol, categorie C is het meest risicovol.

Met het benoemen van bovengenoemde signaleringswaarden is er sprake van uniforme afstemming bij het gebruik van de kengetallen. De toezichthouders hebben tevens besloten de kengetallen te gaan gebruiken. De mate waarin de kengetallen gebruikt worden kan iedere provincie zelf bepalen. Wanneer besloten wordt om de bevindingen over de kengetallen met de gemeente te communiceren, kan dit alleen in de vorm van signaleren. De kengetallen wegen namelijk niet mee bij het bepalen van de vorm van toezicht.

Kengetallen

In onderstaande tabel worden de kengetallen weergegeven:

Verloop van de kengetallen						
Kengetallen	Rek. 2016	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
1.a. Netto-schuldquote (zonder correctie)	79%	53%	76%	71%	55%	50%
1.b. Netto-schuldquote (met correctie)	78%	52%	77%	70%	54%	49%
2. Solvabiliteitsrisico	27%	37%	32%	34%	41%	44%
3. Grondexploitatie	38%	34%	30%	20%	12%	9%
4. Structurele exploitatieruimte	2%	0%	1%	1%	1%	2%
5. Belastingcapaciteit	111%	104%	101%	101%	101%	101%

3.4. Onderhoud kapitaalgoederen

Om de leefbaarheid in de gemeente te behouden zijn diverse kapitaalgoederen nodig, waaronder wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. In deze paragraaf wordt stilgestaan bij het beleid en de (financiële) consequenties ervan, ten aanzien van de hiervoor genoemde kapitaalgoederen.

Wegen

Beleidskader:	Beleidskader: Beleid inzake wegbeheer is verwoord in het wegbeheerplan 2017-2021 dat in december 2016 is vastgesteld door de raad. In dat plan is geconcludeerd dat het onderhoudsniveau van de asfaltwegen in de afgelopen periode verbeterd is. Ook het onderhoudsniveau van de elementenverharding is verbeterd. De gemeente heeft het beheer over een wegennet van 136,6 kilometer met een totaal verhardingsoppervlak van 82,7 hectare.
Financiële consequenties:	Financiële consequenties: De benodigde storting bedraagt in de periode 2017 t/m 2021 jaarlijks € 263.000.
Jaarrekening:	Jaarrekening: De voorziening wegbeheer bedraagt per 31 december 2017 € 425.848 en sluit daarmee aan bij het onderliggend beheersplan.

Riolering

Beleidskader:	Beleidskader: Het gemeentelijk beleid inzake riolering wordt verwoord in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). Dit is in juni 2017 door de Raad vastgesteld en beslaat de periode 2017-2021. Daarin wordt aangegeven hoe de gemeente de zorgplicht voor de afvoer van afvalwater de komende periode gaat invullen. De gemeente Boekel beheert in totaal 56,3 km vrij verval riolering. Verder heeft de gemeente nog 367 mini gemaaltjes in het drukriool met daaraan zo'n 64,6 km persleiding. Met betrekking tot nieuw beleid worden in het vGRP keuzes gemaakt inzake beperking vuiluitworp, beheer en onderhoud en de renovaties.
Financiële consequenties:	Financiële consequenties: Onderdeel van het vGRP is een kostendekkingsplan. Het rioolrecht voor een gezin met een gemiddeld waterverbruik (51-150 m3 per jaar) bedroeg in 2017 € 165,-.
Jaarrekening:	Jaarrekening: De voorziening vGRP bedraagt per 31 december 2017 € 0,00.

Berm- en schouwsloten

Beleidskader:	Beleidskader: Op basis van het beleid dat in 2011 is vastgesteld is een onderhoudsbestek opgesteld. In 2015 is een nieuwe bestek met aanpassingen opgesteld en een aanbesteding gehouden. De looptijd van het bestek is voor de periode van januari 2016 t/m 31 december 2018 met een mogelijke verlenging tot 31 december 2020. Met de aannemer wordt verlenging van het contract voorgesteld.
Financiële consequenties:	Financiële consequenties: De verlenging voor 2 jaar heeft wel financiële consequenties t.o.v. de geraamde budgetten in de meerjarenbegroting. Bij een verlenging voor het jaar 2019 en 2020 wordt jaarlijks een indexering op de subtotale aanneemsom gedaan.
Jaarrekening:	Jaarrekening: In de begroting 2017 was een budget opgenomen van € 68.700 voor onderhoud berm- en schouwsloten. De werkelijke kosten bedragen € 60.000.

Groen

Beleidskader:	In 2008 is het groenbeheerplan vastgesteld. Eind 2013 is een integraal onderhoudsbestek gegund aan IBN voor de periode van 2014-2018. Voor het snoeien van de bomen is er een bomenonderhoudsplan opgesteld. Vrijwel elke boom wordt om de 3 jaar gecontroleerd op veiligheid. In 2018 wordt een nieuw bestek opgesteld en aanbesteed voor 3 jaar, zodat dit gelijk loopt aan de cyclus van veiligheidscontroles.
Financiële consequenties:	De aanbidding van IBN voor het integraal onderhoudsbestek is uitgekomen op € 292.000 voor 2017. Deze aanbidding is exclusief de bestrijding van onkruid op verhardingen. De aanbidding past hiermee binnen de beschikbare budgetten, waarbij de verhuur van de gemeentelijke vrachtwagen aan IBN als inkomsten ten gunste van het IBN bestek worden geraamd. In 2018 wordt een nieuw bestek opgesteld ingaande 2019.
Jaarrekening:	In de begroting 2017 is een bijgesteld IBN-budget inclusief de niet-chemische bestrijding van onkruid bedragen opgenomen van € 325.000. De werkelijke kosten inclusief de niet-chemische bestrijding van onkruid bedragen € 333.000. De kosten voor niet-chemische bestrijding van onkruid zijn sterk afhankelijk van de weersomstandigheden en daardoor moeilijk te budgetteren.

Gebouwenbeheer

Beleidskader:	<p>De gemeente Boekel heeft een MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP) voor al haar gemeentelijke gebouwen. Het groot onderhoud waar de gemeente verantwoordelijk voor is, staat hierin opgenomen.</p> <p>Het onderhoud dat wordt beschouwd als gering en dagelijks onderhoud in de zin van de wet (art. 7A:1619 BW) is voor rekening van de gebruikers/beheerders/huurders van de gemeentelijke gebouwen.</p>
Uitvoeringsniveau:	<p>Per gebouw is een onderhoudskostenplan CAPEX (investeringen groter dan € 10.000 om de levensduur van de gebouwen te verlengen) en een onderhoudskostenplan OPEX (terugkerende kleinere kosten om het kwaliteitsniveau van de gebouwen in stand te houden) opgesteld.</p> <p>Jaarlijks vindt er een dotatie plaats in de voorziening, waaruit de kosten van OPEX betaald worden. De investeringenlasten (CAPEX) worden over een periode van de gebruikersduur afgeschreven. Tevens is er, in de exploitatie, een post opgenomen ten behoeve van de onderhoudscontracten voor gemeentelijke gebouwen, een post ten behoeve van de regievoering en een post voor onvoorziene kosten.</p> <p>Het onderhoud voor 2017 is binnen het vastgestelde budget uitgevoerd. Enkele posten die voor 2017 in het plan waren opgenomen, zoals schilderwerk, zijn in 2017 niet uitgevoerd zullen bij de actualisatie van het plan naar 2018 doorgeschoven worden. Dit betreft een bedrag van circa € 68.000.</p> <p>Voor 2017 is het MeerJaren OnderhoudsPlan geactualiseerd. Het plan zal in 2018 wederom geactualiseerd worden.</p>
Jaarrekening:	De voorziening onderhoud gebouwen bedraagt per 31 december 2017 € 425.848.

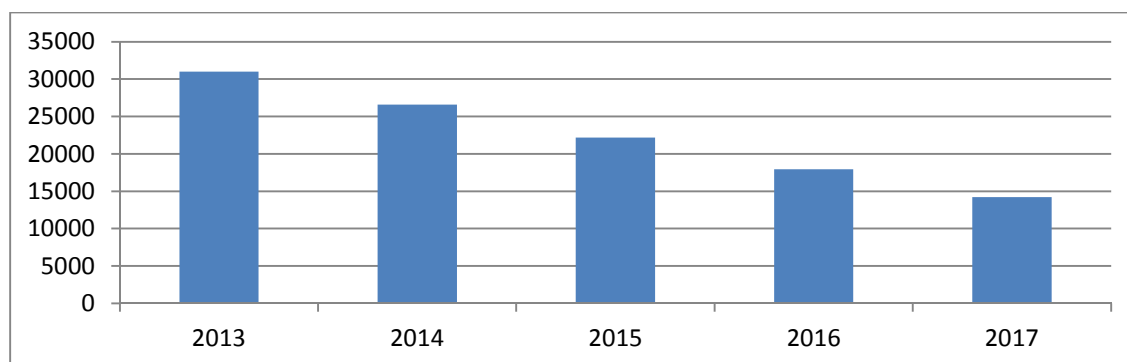
3.5 Financiering

Uit het overzicht van opgenomen geldleningen (bijlage B) blijkt dat er in 2017 géén nieuwe langlopende lening is aangegaan. Rekening houdend met het bovenstaande in relatie tot de reguliere aflossingen in 2017 van in het verleden afgesloten langlopende leningen, is de *langlopende* schuld per balansdatum in 2017 met € 3,7 miljoen afgenomen tot € 14,23 miljoen.

Het keuzemoment voor het aantrekken van een vaste geldlening wordt naast het benodigde inzicht in de geldstromen ook bepaald door de marktverwachtingen, het voldoen aan de wettelijke regelingen, aan de toetsingscriteria van de provincie m.b.t. de kasgeldnorm en de renterisiconorm (wet FIDO). Daardoor is het niet mogelijk/toegestaan om alles met 'kort geld' te financieren. Een instrument waar we overigens veelvuldig gebruik van maken aangezien de rentelast voor 'kort geld' over het algemeen lager is. Het risico hiervan ligt echter in de toekomst ten tijde van herfinanciering. Kan in de toekomst voor eenzelfde rentepercentage worden geleend, of wordt de gemeente op dat moment geconfronteerd met (aanzienlijke) financiële tegenvallers? Om dit risico te ondervangen dient volgens de wet Fido de financiering gestoeld te zijn op een combinatie van lang en kort vreemd vermogen. Voor meer detailinformatie over de ontwikkeling van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm in 2017 wordt verwezen naar paragraaf 3.5.1 & 3.5.2. Daarnaast is in het jaarverslag 2017 het verplichte onderdeel renteschema in paragraaf 3.5.3 opgenomen.

In de onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de langlopende schuld in de afgelopen jaren inzichtelijk gemaakt. De jaarlijkse aflossingen van deze langlopende leningen bedragen in 2017 ruim € 3,7 miljoen (2016: € 4,2 miljoen), met een bijbehorende rentelast van € 500.000 per jaar (2016: € 646.000).

Het saldo van het kort vreemd vermogen (kasgeldlening) bedraagt per balansdatum nul euro. Het aflossen van onze lang lopende leningen heeft prioriteit en blijft dan ook hoog op de agenda staan in de komende jaren.

Figuur: ontwikkeling langlopende leningen per balansdatum

Daar het merendeel van de aangetrokken geldlening betrekking heeft op grondaankopen die binnen een termijn van 10 jaar tot voldoende omzet hebben geleid is de termijn van de geldlening teruggebracht van de reguliere 25 jaar naar 10 jaar. Deze lijn is in 2013 losgelaten en worden de nieuwe langlopende lening aangegaan met een looptijd van 20 jaar. Dit omdat de verwachte levensduur van de investeringen die met deze middelen gefinancierd zijn eerder 20 dan 10 jaar bedraagt.

Met behulp van onze liquiditeitsprognose, die periodiek wordt geactualiseerd, wordt getracht de bestaande en toekomstige liquiditeitsbehoefte zo goed mogelijk in beeld te brengen en het aangaan van leningen hierop af te stemmen. Het aantrekken van langlopende middelen zal echter nooit één op één kunnen worden afgestemd op de bestaande behoefte aangezien de planning en realisatie van investeringen en/of projecten altijd afwijkingen zullen vertonen. Fluctuaties die hierdoor op korte termijn ontstaan worden opgevangen middels het aantrekken van kort geld (korter dan 1 jaar).

Waar voorheen het merendeel van de kosten van de langlopende geldlening in rekening werd gebracht bij de exploitatieopzetten van het grondbedrijf is dit inmiddels gekanteld. Gezien de huidige ontwikkelingen binnen de grondexploitatie is over 2017 +/- 1/3 van de totale gemeentelijke rentekosten in rekening gebracht bij het grondbedrijf. Het gehanteerde rente percentage bedraagt voor 2017 1,75%, dit sluit aan bij de notitie rente (BBV).

3.5.1 Renterisiconorm

Uitgangspunt van de renterisiconorm is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. De wettelijk vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van de gehele vaste schuld. De berekening van de realisatie van de huidige renterisiconorm is opgenomen in de volgende tabel.

Renterisiconorm		Begroot	Werkelijk
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g (schuldbedrag)	0	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g (schuldbedrag)	0	0
2	Netto renteherziening op vaste schuld (1a – 1b)	0	0
3a	Nieuwe aangetrokken vaste schuld	0	0
3b	Nieuwe verstrekte lange leningen	0	0
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a – 3b)	0	0
5	Betaalde aflossingen	3.720.000	3.720.000
6	Geherfinancierde schuld (laagste van 4 en 5)	0	0
Renterisico			
7	Stand van de vaste schuld per 1 januari 2017	17.950.000	17.950.000
8	Het bij Min. Regeling vastgesteld 20 %	3.590.000	3.590.000
9	Werkelijk Renterisico	0	0
Toets renterisiconorm			
10	Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	3.590.000	3.590.000

3.5.2 Kasgeldlimiet

Voor het bepalen van de liquiditeitspositie is de zogenaamde kasgeldlimiet belangrijk. Deze limiet geeft het bedrag aan dat maximaal als kasgeld mag worden opgenomen. Dit bedrag wordt berekend door middel van een door het Ministerie van Financiën vastgesteld percentage, vermenigvuldigd met het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de volgende tabel is de realisatie berekening van de kasgeldlimiet van 2017 opgenomen.

Kasgeldlimiet	Begroot	Werkelijk			
		1^e kw.	2^e kw.	3^e kw.	4^e kw.
1 Toegestane kasgeldlimiet					
In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
in een bedrag	1.950.840	1.950.840	1.950.840	1.950.840	1.950.840
2 Omvang vlottende korte schuld	0	4.000.000	4.000.000	2.666.667	2.166.667
Opgenomen gelden < 1 jaar	0	4.000.000	4.000.000	2.666.667	2.166.667
Schuld in rekening-courant	0	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0	0
Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0	0
3 Vlottende middelen	0	124.705	227.950	220.188	254.403
Contante in kas	0	0	0	0	0
Tegoeden in rekening-courant	0	124.705	227.950	220.188	254.403
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0	0
4 Toets kasgeldlimiet					
Totaal netto vlottende schuld	0	3.875.295	3.772.050	2.446.479	1.912.264
Toegestane kasgeldlimiet	1.950.840	1.950.840	1.950.840	1.950.840	1.950.840
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	1.950.840	-1.924.455	-1.821.210	-495.639	38.576

3.5.3 Renteschema

In het rapport Vernieuwing BBV van de Commissie Vernieuwing BBV was het advies opgenomen om de rentekosten transparant in het jaarverslag op te nemen. Waarna dit advies is overgenomen in het wijzigingsbesluit zoals verwerkt in artikel 13 BBV.

Om er voor te zorgen dat in de verantwoording de totale rentelasten en de daar aan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 voorgeschreven dat de paragraaf financiering voortaan ook in ieder geval inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend. In onderstaand schema wordt deze over 2017 uiteengezet.

Renteschema 2017:		
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 499.703
b.	De externe rentebaten (idem)	-/- € 11.992
	Saldo rentelasten en rentebaten	€ 487.711
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € 162.732
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € 0
c3.	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ € 0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 162.732
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+ € 0
d2.	Rente over voorzieningen	+/+ € 0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 324.979
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- € 324.979
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	€ 0

3.6 Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat informatie over het tarievenbeleid voor de gemeentelijke heffingen en belastingen, de ontwikkeling van de lokale heffingen en het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente.

Belastingsoort	Begroting 2017	Rekening 2017	Vershil
Onroerende zaakbelastingen	€ 2.556.000	€ 2.544.000	€ -12.000
Afvalstoffenheffing	€ 613.000	€ 626.000	€ 13.000
Rioolrecht	€ 744.000	€ 832.000	€ 88.000
Toeristenbelasting	€ 40.000	€ 22.600	€ -17.400
Leges bouwvergunningen	€ 340.000	€ 327.000	€ -13.000
Graf- en begrafenisrechten	€ 101.500	€ 75.000	€ -26.500
Totaal	€ 4.394.500	€ 4.426.600	€ 32.100

3.6.1 Onroerende zaakbelastingen

Doelstelling van de onroerende-zaakbelastingen is het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen door heffing en inning.

Ten aanzien van de opbrengst voor de onroerende-zaakbelastingen geldt dat de basisverhoging vanaf 2005 gebaseerd wordt op de consumentenprijsindex over een gemiddelde van de afgelopen vijf jaar, door het Centraal Planbureau berekend op 1,78%.

Zoals uit de bovenstaande tabel blijkt zijn de gerealiseerde OZB-opbrengsten € 12.000 minder dan in de begroting werd ingeschat, een geringe afwijking van 0,5%.

Dit heeft voornamelijk te maken met de waardeontwikkeling en de correctie waartoe in december 2017 is besloten. Dit behoeft enige verduidelijking.

De opbrengsten bestaan uit twee categorieën: Woningen en Niet-Woningen waarbij binnen de categorie nog een onderverdeling is voor het eigenaar- en gebruikersgedeelte.

Eind 2017 werd duidelijk dat de waarden van de agrarische objecten een forse daling lieten zien, een gemiddelde daling van 12,5%. Dit zou volgens de gebruikelijke berekening systematiek betekenen dat de overige Niet Woningen deze forse daling in het tarief zouden moeten compenseren.

Het college heeft daarop de raad voorgesteld deze disbalans te corrigeren en de effecten van de waardeontwikkelingen te middelen over alle WOZ-objecten.

Dit resulteerde in de volgende toepassing:

Voor 2017 is bij de voorjaarsnota reeds afgezien van de begrote opbrengststijging van 5%. Per saldo betekent dit een daling van de opbrengsten van alle WOZ-objecten van 5% - 1,78%(CPI)= 3,22%.

Deze daling is doorberekend in alle tarieven en betekende een lagere opbrengst van afgerond € 42.000 dan oorspronkelijk zou zijn gehaald. In de oorspronkelijke begroting 2017 (voor correctie) werd een opbrengst verwacht van € 2.602.000. Kleine verschillen en correcties hebben € 4.000 bedragen zodat in de begroting uiteindelijk € 2.556.000 is opgenomen. Het resultaat voor 2017 bedraagt € 2.544.000.

Waardeontwikkeling		Waarden 2016	Waarden 2017	Meer -Minder €	Meer - Minder %
Woningen		€ 932.887.000	€ 962.723.203	€ 29.836.203	3,20
Niet-woningen	Eigenaar	€ 266.954.689	€ 256.520.000	€ -10.434.689	-3,91
	Gebruiker	€ 203.117.698	€ 177.724.138	€ -25.393.560	-12,50

Tarieven 2017		Voor correctie	Na correctie
Woningen		0,16157%	0,16546%
Niet-woningen	eigenaar	0,25296%	0,24213%
	gebruiker	0,22383%	0,19485%

OZB-tarieven 2017					
Gemeente	Tarief woningen	Gemeente	Tarief eigenaar niet- woning	Gemeente	Tarief gebruiker niet- woning
Geldrop-Mierlo	0,0826	Son en Breugel	0,1438	Geldrop-Mierlo	0,1237
Son en Breugel	0,0919	Geldrop-Mierlo	0,1521	Son en Breugel	0,1286
Landerd	0,1032	Someren	0,1746	Deurne	0,1490
Uden	0,1040	Laarbeek	0,1879	Asten	0,1500
Laarbeek	0,1095	Deurne	0,1914	Sint-Michielsgestel	0,1523
Cuijk	0,1131	Asten	0,1975	Laarbeek	0,1576
Boxmeer	0,1170	Grave	0,2210	Sint Anthonis	0,1592
Asten	0,1187	Boxmeer	0,2224	Someren	0,1666
Someren	0,1214	Gemert-Bakel	0,2225	Gemert-Bakel	0,1722
Bernheze	0,1288	Uden	0,2241	Cuijk	0,1724
Oss	0,1288	Sint-Michielsgestel	0,2280	Boxmeer	0,1743
Sint Anthonis	0,1296	Cuijk	0,2305	Grave	0,1786
Sint-Michielsgestel	0,1410	Helmond	0,2328	Uden	0,1789
Grave	0,1511	Oss	0,2379	Helmond	0,1863
Deurne	0,1541	Boekel	0,2421	Oss	0,1923
Mill en Sint Hubert	0,1583	Nuenen c.a.	0,2439	Boekel	0,1948
Nuenen c.a.	0,1621	Bernheze	0,2679	Nuenen c.a.	0,1958
Helmond	0,1633	Landerd	0,2720	Landerd	0,2055
Gemert-Bakel	0,1642	Mill en Sint Hubert	0,2776	Bernheze	0,2090
Boekel	0,1655	Sint Anthonis	0,3549	Mill en Sint Hubert	0,2233
Gemiddelde	0,1304		0,2262		0,1735

Bron: Coelo Atlas 2017; OZB-tarieven van omliggende gemeenten 2017

3.6.2 Afvalstoffenheffing

Doelstelling: het inzamelen en verwerken van huishoudelijk en aanverwant afval. Daarbij is het streven om door middel van gescheiden ophalen het hergebruik van grondstoffen te bevorderen en het aanbieden van restafval te beperken en te verwerken tegen een kostendekkend tarief.

Met ingang van het jaar 2010 zijn meer kosten toegerekend aan de afvalstoffenheffing zoals: stortkosten zwerfafval, inzamelen en verwerken bladafval en bijdragen aan inzameling door derden ten behoeven van een volledig en betrouwbaar beeld van de totale kosten terzake en een 100% kostendekkend tarief.

Het aantal objecten waarvoor op grond van de Wet milieubeheer een verplichting tot inzameling van huishoudelijk afval geldt, bedraagt in 2017: 4.015.

Het tarief is voor 2017 berekend op € 159 (2016: € 177,06 – daling van circa 10,2%). Dit betreft het vaste tarief dat geldt voor zowel éénpersoonshuishoudens als voor meerpersoonshuishoudens. Het verschil tussen de huishoudens wordt tot uitdrukking gebracht via het gebruik van tariefzakken van 60 liter á € 1,25 per stuk (rol 10 stuks = € 12,50). Voor kleine zakken (30 liter) wordt € 0,63 in rekening gebracht.

De geraamde opbrengst afvalstoffenheffing 2017 bedroeg € 613.000. De werkelijke opbrengst ligt ruim 2,1 % hoger en bedraagt € 626.000. Dit komt met name doordat het aantal objecten in 2017 werkelijk hoger was dan begroot. Begroting 3.864 objecten, werkelijk 4.015 objecten.

Op basis van het gemiddeld gebruik komt het Coelo-rapport voor de gemeente Boekel voor 2017 uit op € 181 (2016: € 197) voor een éénpersoonshuishouden en € 224 (2016: € 236) voor een eenpersoonshuishouden; zoals blijkt uit onderstaande tabel.

Afvalstoffenheffing 2017			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Sint-Michielsgestel	94	Sint-Michielsgestel	162
Asten	114	Son en Breugel	188
Laarbeek	127	Helmond	199
Deurne	136	Cuijk	199
Bernheze	138	Boxmeer	207
Someren	143	Laarbeek	220
Mill en Sint Hubert	144	Boekel	224
Geldrop-Mierlo	147	Sint Anthonis	225
Son en Breugel	150	Mill en Sint Hubert	229
Gemert-Bakel	152	Asten	233
Cuijk	156	Bernheze	234
Landerd	163	Grave	236
Boxmeer	163	Gemert-Bakel	241
Nuenen c.a.	173	Oss	242
Sint Anthonis	173	Landerd	255
Boekel	181	Geldrop-Mierlo	256
Grave	192	Uden	261
Helmond	199	Someren	271
Uden	215	Deurne	275
Oss	242	Nuenen c.a.	305
Gemiddelde	160		233

Bron: Coelo Atlas 2017; tarieven afvalstoffen van omliggende gemeenten 2017

3.6.3 Rioolrechten

Doelstelling: de kwaliteit van het rioleringsstelsel op een maatschappelijk geaccepteerd niveau te waarborgen t.b.v. de gebruikers van het gemeentelijk rioleringsstelsel, waarbij wordt uitgegaan van een gesloten financieringsstelsel.

In het raadsbesluit (1 juni 2017) bij het vGRP (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan) 2017-2022 is aangegeven dat de rioolheffing op een kostendekkend niveau dient te zijn. Sinds 2011 zijn er diverse ontwikkelingen geweest op basis waarvan te zien is dat de rioolheffing lager kan zijn. Er is daarom een nieuw kostendekkingsplan opgesteld (medio 2017). Uit het nieuwe kostendekkingsplan blijkt dat de rioolheffing jaarlijks, vanaf 2017, met 1,5% dient te stijgen, naast de reguliere inflatie.

Ingaande het belastingjaar 2013 is het tarief dat in rekening wordt gebracht gekoppeld aan de hoeveelheid afgevoerd water, gemeten in m³. Een systematiek die beter aansluit bij het uitgangspunt: de vervuiler betaald.

Categorie	Tarief 2016	Tarief 2017
t/m 50m ³	€ 147	€ 142
51 t/m 150 m ³	€ 171	€ 165
151 t/m 250 m ³	€ 204	€ 196
251 t/m 500 m ³	€ 237	€ 228
Indien per verbruiksperiode meer dan 500 m ³ wordt afgevoerd, is daarboven een tarief verschuldigd voor elke volle eenheid van 1m ³ afgevoerd water.		
501 t/m 5.000 m ³	€ 1,05	€ 1,01
5.001 t/m 10.000 m ³	€ 0,76	€ 0,73
10.001 t/m 25.000 m ³	€ 0,49	€ 0,47
25.001 t/m 50.000 m ³	n.v.t.	€ 0,15
> 50.000 m ³	n.v.t.	€ 0,05

Figuur: tarief rioolrecht per categorie.

Het aantal objecten van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt geloosd bedraagt:

	2016	2017
Woningen	3.834	3.937
Niet-woningen	350	356
Grootverbruik	46	46

De opbrengst rioolrechten woningen en bedrijven voor het jaar 2017 is geraamd op € 744.000. De werkelijke opbrengst ligt circa 11,8% hoger en bedraagt € 832.000. Hierbij is rekening gehouden met de ontvangsten die betrekking hadden op voorgaande jaren (€ 40.000). Dit heeft te maken met de gewijzigde systematiek inzake het lozen door de grootverbruikers en ontvangsten over voorgaande jaren.

Rioolrechten 2017			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Nuenen c.a.	81	Son en Breugel	148
Landerd	123	Someren	155
Sint-Michielsgestel	134	Sint-Michielsgestel	161
Sint Anthonis	135	Bernheze	164
Boxmeer	140	Boekel	165
Boekel	142	Oss	168
Son en Breugel	148	Geldrop-Mierlo	170
Someren	155	Laarbeek	175
Bernheze	164	Landerd	176
Oss	168	Gemert-Bakel	177
Geldrop-Mierlo	170	Cuijk	180
Laarbeek	175	Asten	186
Gemert-Bakel	177	Uden	193
Deurne	177	Sint Anthonis	193
Cuijk	180	Boxmeer	214
Asten	186	Nuenen c.a.	223
Mill en Sint Hubert	186	Helmond	226
Uden	193	Grave	228
Helmond	226	Deurne	270
Grave	228	Mill en Sint Hubert	289
Gemiddelde	164		193

Bron: Coelo Atlas 2017; tarieven rioolrechten van omliggende gemeenten 2017

3.6.4 Toeristenbelasting

Doelstelling: het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen.

Voor 2017 is het bestaande tarief geïndexeerd met 1,78% en vastgesteld op € 1,04 per overnachting per persoon. De opbrengst 2017 is begroot op € 40.000 mede door het ophogen van het aantal forfaitaire dagen in de verordening. Het opgelegde kohier bedroeg in 2017 € 36.200. De realisatie valt circa € 17.400 lager uit dan begroot in 2017. Dit heeft te maken met vernietigingen/verminderingen in 2017 van € 8.400 en correcties op voorgaande jaren van € 5.300. Per saldo wordt in 2017 afgerond € 28.000 ontvangen. In vergelijking met 2016 is dit afgerond € 4.000 meer. De begroting is te positief ingeschat en dient die te worden bijgesteld naar € 30.000.

3.6.5 Graf- en begrafenisrechten

Doelstelling: de mogelijkheid bieden voor het ter aarde bestellen van overledenen in een passende omgeving in het belang van de volksgezondheid.

De tarieven voor graf- en begrafenisrechten zijn in 2017 geïndexeerd met 1,78% en gebaseerd op alle lasten inclusief onderhoud.

De geraamde opbrengst graf- en begrafenisrechten bedroeg in 2017 € 101.500. De werkelijke opbrengst bedraagt € 75.000. De lagere opbrengst is in zijn geheel het gevolg van een lager aantal begravingen en verlengingen van grafrechten dan oorspronkelijk geraamd.

3.6.6 Bouwleges en overige leges en vergoedingen

Doelstelling: het door middel van het opleggen van leges en vergoedingen komen tot kostendekking van diverse door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten en producten. De tarieven voor de leges zijn in 2017 verhoogd met het consumenten prijsindexpercentage van 1,78%.

Een aantal leges is wettelijk gelimiteerd of vastgesteld; hiermee wordt natuurlijk rekening gehouden.

De begrote opbrengst voor 2017 bedroeg € 340.000 en in werkelijkheid is € 327.000 gerealiseerd.

Een mindere opbrengst dan begroot van 3,8%.

3.6.7 Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is een belangrijk instrument van de gemeente om de armoede te bestrijden. Hierbij worden door de gemeente de wettelijke mogelijkheden ten volle benut. Als de aanslag juist is opgelegd en men niet in staat is vanwege de financiële situatie - ook niet door middel van een betalingsregeling - deze aanslag te betalen, kan men om kwijtschelding vragen.

Met betrekking tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wordt het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan gesteld op 100% van de normuitkering die de belastingschuldige naar de maatstaven van het Bijstandsbesluit landelijke normering zou kunnen krijgen.

Volledige of gedeeltelijke kwijtschelding kan worden toegekend voor rioolrechten en afvalstoffenheffing.

Géén kwijtschelding wordt verleend voor onroerende zaakbelastingen, graf- en begrafenisrechten, marktgelden, toeristenbelasting en leges.

Kwijtscheldingen	2015	2016	2017
Ingediende verzoeken	50	63	77
Toegekende verzoeken	35	54	43
Afgewezen verzoeken	15	9	34

3.6.8. Ontwikkeling woonlasten

Onderstaande tabel geeft de gemiddelde woonlasten in 2017 weer in de verschillende omliggende gemeenten van Boekel.

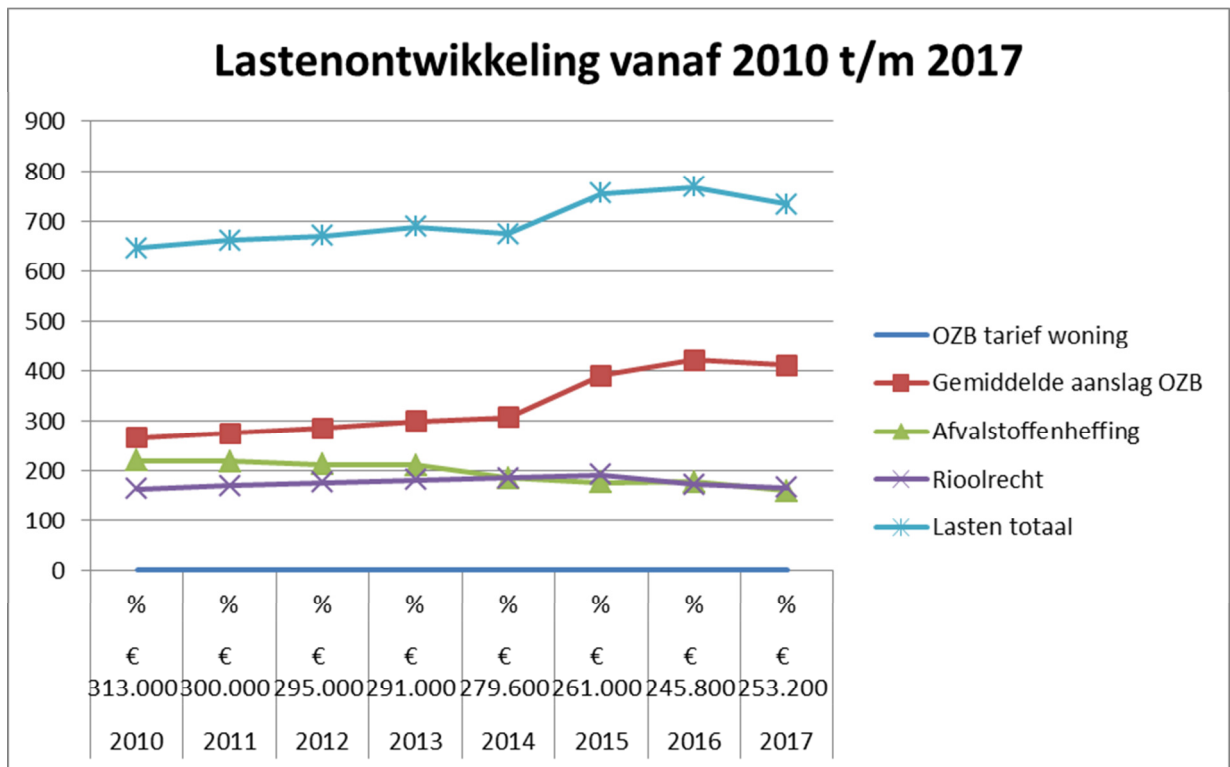
Woonlasten 2017			
Gemeente	Eénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Geldrop-Mierlo	508	Son en Breugel	599
Son en Breugel	561	Cuijk	610
Cuijk	566	Geldrop-Mierlo	617
Landerd	570	Laarbeek	671
Laarbeek	578	Oss	681
Boxmeer	585	Uden	690
Asten	614	Boxmeer	702
Someren	619	Landerd	716
Sint Anthonis	640	Asten	733
Sint-Michielsgestel	643	Sint-Michielsgestel	738
Uden	645	Someren	748
Bernheze	657	Helmond	750
Oss	681	Sint Anthonis	751
Deurne	692	Bernheze	753
Mill en Sint Hubert	714	Grave	771
Grave	728	Boekel	806
Gemert-Bakel	730	Gemert-Bakel	820
Nuenen c.a.	734	Mill en Sint Hubert	901
Boekel	739	Deurne	924
Helmond	750	Nuenen c.a.	1.007
Gemiddelde	648		749

Bron: Coelo Atlas 2017; woonlasten van omliggende gemeenten 2017

Door middel van de navolgende tabel en grafiek maken wij inzichtelijk hoe vanaf 2010 de lokale woonlasten zich hebben ontwikkeld. De vergelijking met de omliggende gemeenten is in zoverre te maken, dat er rekening moet worden gehouden met het verschil tussen het vastrecht en het totale bedrag aan afvalstoffenheffing dat betaald moet worden. In onderstaande lastenontwikkeling is de afvalstoffenheffing gebaseerd op het vastrecht.

Lastenontwikkeling 2013 t/m 2017								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Gemiddelde waarde woning	€ 313.000	€ 300.000	€ 295.000	€ 291.000	€ 279.600	€ 261.000	€ 245.800	€ 253.200
Eenheid	%	%	%	%	%	%	%	%
OZB tarief woning	0,0849%	0,0913%	0,0969%	0,1027%	0,1094%	0,1493%	0,1710%	0,1619%
Gemiddelde aanslag OZB	€ 265,00	€ 274,00	€ 285,00	€ 298,82	€ 305,88	€ 389,67	€ 420,22	€ 409,88
Afvalstoffenheffing	€ 219,71	€ 218,12	€ 211,55	€ 209,84	€ 183,94	€ 175,89	€ 177,06	€ 159,00
Rioolrecht	€ 161,97	€ 169,59	€ 175,00	€ 180,00	€ 185,00	€ 191,00	€ 171,00	€ 165,00
Lasten totaal	€ 646,68	€ 661,71	€ 671,55	€ 688,66	€ 674,82	€ 756,56	€ 768,28	€ 733,88

Figuur: Lastenontwikkeling in de jaren 2010 t/m 2017

Figuur: ontwikkeling van de lokale woonlasten in de jaren 2010 t/m 2017

3.6.9 Totaaloverzicht kostendekkendheid leges 2017

Met deze kostenonderbouwing wordt een inzicht gegeven in kostentoerekening van de activiteiten die een direct verband hebben met de te leveren diensten waarvoor middels de legesverordening worden gevraagd.

De vereisten voor kostendekkendheid van de leges zijn als volgt:

- Leges mogen maximaal kostendekkend zijn op ramings- c.q. begrotingsbasis (baten gedeeld door lasten maximaal 100%);
- De 3 titels uit de legesverordening worden elk afzonderlijk op kostendekkendheid beoordeeld, omdat onderlinge kruissubsidiëring tussen de titels niet is toegestaan;
- Bij Titel 3 geldt dat behalve als geheel, tevens per hoofdstuk de maximale 100% kostendekkend geldt;
- Kosten van werkzaamheden die geen verhaalbare (belastbare) dienst zijn, worden niet toegerekend waaronder;
 - Kosten van beleid;
 - Kosten van handhaving, toezicht en controle (m.u.v. 1e controle na oplevering) v.w.b. titel 2;
- De gecompenseerde BTW op kosten (BTW-compensatiefonds), wordt als kostenpost meegenomen.

Totaaloverzicht kostendekkendheid leges 2017		Lasten	Baten	Kostendekking
		€	€	Percentage
Titel 1	Algemene dienstverlening			
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	€ 16.721	€ 11.650	69,67%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten			
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	€ 310.903	€ 183.474	59,01%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens	€ 34.296	€ 14.950	43,59%
Hoofdstuk 5	Verstrekingen uit het Kiezersregister *	-	-	
Hoofdstuk 6	Verstrekingen op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens *	-	-	
Hoofdstuk 7	Bestuursstukken	€ 265	€ 211	79,63%
Hoofdstuk 8	Vastgoedinformatie *	-	-	
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	€ 344	€ 273	79,46%
Hoofdstuk 10	Kinderopvang *	-	-	
Hoofdstuk 11	Leegstandswet *	-	-	
Hoofdstuk 15	Winkeltijdenwet *	-	-	
Hoofdstuk 16	Wet op de Kansspelen	€ 320	€ 253	79,06%
Hoofdstuk 18	Kabels en leidingen	€ 23.049	€ 18.309	79,44%
Hoofdstuk 19	Verkeer en vervoer	€ 1.561	€ 1.240	79,45%
Hoofdstuk 20	Diversen	€ 112	€ 87	77,49%
	Totaal titel 1	€ 387.570	€ 230.447	59,46%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen			
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling concept aanvraag			
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning			
Hoofdstuk 4	Vermindering en teruggaaf			
N.v.t.	N.v.t.	€ 454.221	€ 401.850	88,47%
Hoofdstuk 6	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project			
Hoofdstuk 7	Bestemmingsplanherzieningen en/of wijzigingen zonder activiteiten			
Hoofdstuk 8	In deze titel niet benoemde beschikking			
	Totaal titel 2	€ 454.221	€ 401.850	88,47%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn			
Hoofdstuk 1	Drank en Horecawet	€ 1.905	€ 1.514	79,46%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	€ 4.184	€ 3.323	79,43%
Hoofdstuk 3	Gebruiksvergunning in verband met brandveiligheid *	-	-	
Hoofdstuk 4	Prostitutiebedrijven *	-	-	
	Totaal titel 3	€ 6.089	€ 4.837	79,44%
	Diversen			
	Graf- en begrafenisrecht	€ 98.802	€ 74.959	75,87%
	Totaal Diversen	€ 98.802	€ 74.959	75,87%
	Totaal totale legesverordening	€ 946.682	€ 712.093	75,22%

* Geen afzonderlijke kosten / opbrengsten begroot!

3.7 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (art. 1 BBV). Bestuurlijk belang is aanwezig, indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie.

Het criterium om deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen op te nemen in deze paragraaf als verbonden partij is gelegd bij die partijen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Hieronder volgt een toelichting per verbonden partij:

Gemeenschappelijke regelingen:

Veiligheidsregio Brabant-Noord	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer en Veiligheidsbureau Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio Brabant-Noord en het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord. In de Veiligheidsregio werken 20 gemeenten, de GGD en de Nationale Politie met hen samen op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en meldkamers. Voorts werken ook het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid in de veiligheidsregio samen.
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 538.000 Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Brandweer Brabant-Noord € 498.000 GHOR € 19.000 GMC € 21.000
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 10.580.000 / 31-12-2016 € 9.290.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 20.608.000 / 31-12-2016 € 26.954.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De uitgaven over de onderdelen brandweer, GHOR, GMC en bevolkingszorg worden verdeeld op basis van het aantal inwoners, waardoor het exploitatieresultaat in 2018 nihil is.
Risico's	Bij de Veiligheidsregio Brabant-Noord is een structureel tekort ontstaan van € 159.000 in 2018 oplopend naar € 320.000 in 2021. Met name als gevolg van de nog te realiseren bezuiniging van € 250.000 op de formatie van de Meldkamer Brandweer. Dit tekort wordt voor 2018 incidenteel opgevangen door een incidentele verlaging van het budget kapitaallasten. De provincie, als toezichthouder, kan instemmen met deze manier van sluitend maken van de begroting.

GGD Hart voor Brabant	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg.
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 299.000 Dit bedrag is als volgt opgebouwd: Algemene gezondheidszorg € 287.000 Lokaal gezondheidsbeleid € 12.000
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 12.236.000 / 31-12-2016 € 11.087.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 10.467.000 / 31-12-2016 € 10.334.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Voor 2018 is een sluitende begroting aangeboden. Over 2016 is een batig resultaat behaald van € 402.212 en toegevoegd aan de algemene reserve.
Risico's	De begroting van de GGD bevat een paragraaf weerstandsvermogen. De risico's zijn in beeld gebracht en zijn beperkt.

Regionale Ambulance Voorziening (RAV)	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg die tijdig ter plaatse is
Financieel belang	Sinds 2012 wordt er geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 12.480.000 / 31-12-2016 € 12.453.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 20.359.000 / 31-12-2016 € 21.893.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2018 is een sluitende begroting aangeboden ná beschikking over een reserve van € 27.000. In de jaarrekening 2016 is een batig saldo opgenomen van € 2.731.000 wat toegevoegd is aan verschillende reserves.
Risico's	Een nieuwe rechtsvorm voor de RAV kan financiële consequenties hebben. Het Algemeen Bestuur heeft opdracht gegeven om onderzoek te verrichten naar de meest geschikte vorm voor de RAV. Aanleiding voor dit onderzoek is de veranderde rol van de gemeenten bij de uitvoering van de ambulancezorg en de eisen die op grond van de zorgspecifieke wet en regelgeving worden gesteld aan de governance en bestuurlijke inrichting van zorginstellingen. De conclusie van het onderzoek is dat een stichting, zonder winstoogmerk, met een combinatie van Raad van Bestuur en Raad van Toezicht model, het beste voldoet. Deze transitie kan grote financiële gevolgen hebben. Het financiële nadeel wordt nu geschat op 5,2 miljoen euro. Omdat nu nog veel onduidelijk is over de toekomst van de ambulancezorg, stelt het Dagelijks Bestuur voor om de besluitvorming over de rechtsvorm uit te stellen totdat de wetgever meer duidelijkheid biedt.

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het openbaar lichaam is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van de fysieke leefomgeving en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Brabant Noord.
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 224.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 6.052.000 / 31-12-2016 €5.425.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 17.950.000 / 31-12-2016 € 17.781.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De exploitatie over 2018 laat een tekort zien van € 600.000 vóór bestemming. Na mutaties in de reserves is er een voordelig saldo van € 27.000.
Risico's	Door de afname van de algemene reserve is het weerstandvermogen dusdanig laag dat aanvulling van deze reserve noodzakelijk kan worden. Dit betekent dat de deelnemers hier na rato aan bijdragen.

Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorzieningen in deze regio. Het O.L. verzorgt de administratie en gebruikt voor plaatsing van kandidaten haar eigen uitvoeringsorganisatie, de IBN-holding B.V.
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 3.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 27.593.000 / 31-12-2016 € 27.593.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 3.097.000 / 31-12-2016 € 3.097.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2016 is een nadelig bedrijfsresultaat gerealiseerd van € 1.293.000 voor resultaatbestemming.
Risico's	Sinds 1 januari 2015 (Participatiewet) kunnen er geen mensen meer in de Wsw instromen. Dit geldt ook voor mensen met een Wsw-indicatie die op de wachtlijst stonden voor een Wsw-plek. Zij krijgen mogelijk bijstand. Bestaande Wsw'ers met een vast dienstverband houden hun baan en hun salaris.

Brabant Historisch Informatiecentrum	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het behouden, bewerken en benutten van de archiefbescheiden opgenomen in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen. Daarnaast in volgorde van prioriteit: verbetering van de digitale dienstverlening, het archief als informatiecentrum en verbetering van de lokale dienstverlening.
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 33.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2018 € 460.000 / 31-12-2018 € 449.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2018 € 2.514.000 / 31-12-2018 € 2.403.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Er is een sluitende begroting gepresenteerd
Risico's	Het BHIC heeft in haar paragraaf weerstandsvermogen de risico's benoemd. Deze zijn beperkt.

Kleinschalig Collectief Vervoer Brabant Noordoost	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De samenwerkende partners streven een kwalitatief hoogwaardig stelsel van kleinschalig collectief vervoer na. Zij willen daarmee voorzien in de behoefte aan openbaar vervoer, de instandhouding en de verbetering van de bereikbaarheid van de kleine kernen en het aanbod van adequate en efficiënte vervoersvoorzieningen voor diverse doelgroepen.
Financieel belang	De bijdrage beheerskosten 2017 bedroeg € 6.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 1.134.000 / 31-12-2016 € 871.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 491.000 / 31-12-2016 € 592.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De begroting 2018 sluit zonder saldo. Het jaar 2016 kende een positief resultaat van € 52.000. Dit is aan het eigen vermogen toegevoegd.
Risico's	In 2018 moeten bestuurlijke keuzes worden gemaakt over het al dan niet verlengen van het contract met ZCN Totaalvervoer en over de toekomst van de mobiliteitsstructuur in onze regio. In 2017 is gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden voor een integrale aanpak van deze mobiliteitsstructuur. Eind 2017 wordt hiervoor een advies uitgebracht. Dit advies kan leiden tot een nieuwe aanbesteding voor de nieuwe mobiliteitsstructuur. Als dat zo is moet in 2018 een aanbestedingstraject worden doorlopen. Wat de kosten hiervoor zijn is nog niet bekend.

Openbaar Onderwijs Oost Brabant	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Coördinatie en uitoefening bevoegd gezag openbaar onderwijs in Bernheze, Oss, St. Oedenrode, Uden, Veghel, Boekel en Landerd.
Financieel belang	Allen gezamenlijk.
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Er worden geen kosten gemaakt
Risico's	N.v.t.

Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RBL BNO)	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het algemeen resultaat dat beoogd wordt, is een goede handhaving van de leerplichtwet en aanpak van voortijdig schoolverlaten. Dit geldt voor al het onderwijs: basisscholen, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (ROC's). De geformuleerde ambities voor de periode 2017-2020 zijn: - Onze regio heeft het laagste percentage voortijdig schoolverlaters in Nederland; - In onze regio zit geen enkel leerplichtig kind langer dan drie maanden thuis zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg; - In onze regio komt geen kwetsbare jongere (16-23) tussen wal en schip: Alle jongeren die niet in staat zijn om een startkwalificatie te behalen zijn in beeld en hebben een duurzame werkplek, passende dagbesteding of volgen een traject naar werk of zorg.
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 22.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 130.000 / 31-12-2016 € 137.000
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De begroting 2018 is sluitend aangeboden.
Risico's	Beperkt.

Belastingensamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De BSOB voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van het waarderen van onroerende zaken en het heffen en innen van belastingen.
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 143.000.
Eigen vermogen	N.v.t.
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	De gerealiseerde financiële resultaten worden op basis van vastgestelde verdeelsleutels uitgekeerd aan de deelnemers.
Risico's	De kostenverdeling tussen alle deelnemers wordt jaarlijks bijgesteld. Een werkgroep is op zoek naar een andere methodiek van de kostenverdeling. Het is de bedoeling dat de nieuwe regeling per 2019 wordt ingevoerd.

Bestuurscommissie Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Organiseren en coördineren van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 337.000.
Eigen vermogen	Zie ODBN
Vreemd vermogen	Zie ODBN
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begr.jaar	Zie ODBN
Risico's	De kosten afvalverwerking worden voor 100% doorberekend in de tarieven reinigingsrechten

Privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden:

Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Deze stichting is opgericht om een betere afstemming tussen partners op het terrein van veiligheid te bereiken (politie, gemeenten, openbaar ministerie en diverse welzijnsinstellingen). De meerwaarde van de samenwerking van organisaties op een fysieke locatie ligt in de sluitende aanpak van criminaliteit en overlast en de aanpak van de achterliggende problemen bij de betrokkenen. Door het bundelen van activiteiten ontstaat een compleet zicht op de situatie van daders, overlastgevers en slachtoffers, zodat het mogelijk wordt om gezamenlijk en geïntegreerd te handelen
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 5.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 99.000 / 31-12-2016 € 78.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 127.000 / 31-12-2016 € 60.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2016 is een positief resultaat van € 52.813 behaald. Voor 2018 is een sluitende begroting aangeboden.
Risico's	

AgriFood Capital	
Bestuurlijk belang	Burgemeester
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	De regio heeft ten doel het bevorderen en stimuleren van de regionale economische ontwikkeling in de regio Noordoost-Brabant. Dit doel wordt verwezenlijkt door de ontwikkeling van projecten en programma's, het stimuleren van economische samenwerking en innovatie, actieve werving van economische activiteiten en ondernemingen, het initiëren, adviseren en bemiddelen bij subsidies en ander overheidsinstrumentarium, het verstrekken van bijdragen om niet en risicodragende investeringen in (projectmatige) economische activiteiten en ondernemingen en alle andere activiteiten en werkzaamheden die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling. Daarnaast is er nog een bestuursconvenant met gemeenten en waterschappen.
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 48.000.
Eigen vermogen	N.v.t.
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Deze begroting 2018 sluit zonder saldo.
Risico's	Niet bekend

Brabant Water N.V.	
Bestuurlijk belang	Wethouder
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Watervoorziening
Financieel belang	In verband met de solvabiliteit van Brabant Water is besloten de jaarresultaten toe te voegen aan de algemene reserve. Er vindt geen uitkering van dividend meer plaats.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 524.465.000 / 31-12-2016 € 560.451.000
Vreemd vermogen	V.V. per 1-1-2016 € 397.332.000 / 31-12-2016 € 399.576.000
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	Over 2016 is een batig resultaat gepresenteerd van € 35.987.000. Voor 2018 zijn nog geen gegevens voorhanden.
Risico's	Zowel de bestuurlijke inbreng, als het financieel risico is te verwaarlozen.

Vereniging van eigenaren Octopus	
Bestuurlijk belang	Ambtelijk
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het regelen van het onderhoud en alle andere gemeenschappelijke belangen van de eigenaren
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 8.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € € 87.000 / 31-12-2016 € 99.000
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	
Risico's	N.v.t.

Vereniging van eigenaren Ontmoetingscentrum Boekel Boszicht	
Bestuurlijk belang	Ambtelijk
Openbaar belang dat er mee gediend wordt	Het regelen van het onderhoud en alle andere gemeenschappelijke belangen van de eigenaren
Financieel belang	De bijdrage 2017 bedroeg € 2.000.
Eigen vermogen	E.V. per 1-1-2016 € 20.000 / 31-12-2016 € 11.000
Vreemd vermogen	N.v.t.
De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar	
Risico's	N.v.t.

3.8 Grondbeleid

Het grondbeleid heeft een grote invloed op -en samenhang met de realisatie van programma's, zoals bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening en woningbouw. Het grondbeleid heeft daarnaast een grote financiële impact. De grondexploitatie, inclusief de resultaten hieruit, vormen een onderdeel van de totale exploitatie van de gemeente. Gelet op de risico's in relatie tot de omvang van de bedragen is een afzonderlijke paragraaf over het grondbeleid verplicht gesteld.

Visie

De visie van het gemeentelijk grondbeleid is in 2013 verwoord in de "Nota Grondbeleid". Deze nota is in december 2013 door de raad vastgesteld.

De gemeente Boekel heeft de komende jaren nog een fors woningbouwprogramma te realiseren. Binnen onze huidige complexen is geen ruimte meer voor een substantiële hoeveelheid woningen. Wij zijn ons aan het oriënteren op nieuwe locaties voor woningbouw. Gevolg kan zijn dat wij ook ten aanzien van het aankoopbeleid van grond een gewijzigde insteek gaan voorstellen. Daarvoor zullen wij u in de loop van 2018 informeren..

Aanduiding van de wijze waarop gemeente grondbeleid voert

Binnen de organisatie is een werkgroep grondbedrijf actief waarbinnen de diverse ambtelijke vakgebieden gestructureerd overleg voeren. Middels een planning per complex worden de actiepunten afgestemd. Jaarlijks wordt middels de actualisatie van de grondbedrijfrapportage het bestuur geïnlicht over de toekomstige ontwikkelingen binnen de diverse complexen.

Actuele prognose resultaten

De in 2018 door het gemeentebestuur vastgestelde grondbedrijf rapportage sluit met een positief resultaat over de grotere complexen. De kleinere complexen en de woningbouwcomplexen in met name Venhorst staan onder druk. Alle complexen zijn aangepast aan de nieuwe geldende richtlijnen "Besluit Begroting en Verantwoording" afgekort BBV. Tevens zijn de complexen beoordeeld in het kader van de nieuwe richtlijnen vennootschapsbelasting "VPB". De aanpassingen hebben uiteindelijk geresulteerd in een netto contante waarde van € 3.527.000 tot 2027.

Vanwege de nu geldende regelgeving hebben wij binnen de complexen Donk 1 en 2 voor € 2.400.000 winst genomen volgens de POC-methode. Tevens is vrijval voorzieningen van in totaal € 314.500. Zie voor beide zaken tabel 2.

In exploitatie genomen complexen

Met betrekking tot de complexen die in exploitatie zijn genomen wordt onderstaande toelichting op hoofdlijnen gegeven. Voor detailinformatie verwijzen wij naar de grondbedrijf rapportage en onderstaande tabel 1. Tevens is in Bijlage A van de jaarrekening een overzicht "verloop boekwaarde grondbedrijf" opgenomen.

Complex De Donk, fase 1

Binnen dit complex zijn in 2017 zijn, op een na, alle kavels verkocht. Er dienen nog infrastructurele aanpassingen te worden uitgevoerd.

Complex De Donk, fase 2

De uitgifteprocedure van de grond is nagenoeg afgerond. In 2017 hebben zowel de gemeente als projectontwikkelaars 26 kavels/woningen verkocht. Wij verwachten dat alle kavels binnen dit complex in 2018 zijn verkocht en de infrastructuur kan worden aangepakt. Voor de locatie Donkstraat 5 loopt een bestemmingsplan procedure.

Complex De Peelhorst

In 2017 is een kavel verkocht. Het complex heeft nu een boekwaarde van € 1.145.000. Ondanks dat we flexibel zijn in de verkaveling heeft dit tot nu toe niet geleid tot verder invulling van het plan.

Complex Run

Het bestemmingsplan De Run is in december 2017 door de raad vastgesteld. In 2018 starten we met het bouwrijpmaken van het plan en de uitgifte van bouwkavels voor zowel particulieren als ontwikkelaars. Het plan biedt ook ruimte voor Ecodorp en sociale woningbouw.

Complex Irenestraat

Het complex zal in 2018 worden afgerond.

Professor van de Veldenstraat

Er moeten nog enkele woningen worden gerealiseerd door een ontwikkelaar. De gesprekken hierover zijn nog steeds gaande.

Complex Bedrijventerrein De Vlonder West, fase 3

In 2017 is geen grond verkocht. De geplande uitgifte in 2017 is doorgeschoven naar 2018.

Complex Bedrijventerrein Venhorst

In 2017 is één bedrijfskavel verkocht.

Complex De Driedaagse

Het bestemmingsplan is door de Raad vastgesteld. Een mix van wonen en werken. In 2017 is het plan bouwrijp gemaakt en zijn er reeds 4 kavels verkocht.

Complex De Schutboom

In 2018 zullen wij u informeren over de voorgestane invulling van het complex Schutboom. Vooralsnog houden we rekening met een bedrijfsbestemming.

Nog niet in exploitatie genomen complexen

Met betrekking tot de complexen die *nog niet* in exploitatie zijn kan de volgende toelichting worden gegeven:

De kosten die op deze complexen worden verantwoord zijn over het algemeen terug te herleiden tot voorbereiding- en financieringskosten. Met de initiatiefnemers Buskensstraat, en Zandhoek zijn wij nog in overleg over een anterieure overeenkomst. Het bestemmingsplan Centrum-Oost is afgerond. De beide ontwikkelaars van Centrum-Oost zijn gestart met de uitgifte en realisatie.

Beleid inzake reserves en risico

Op basis van de omvang van de grondbedrijfsrapportage 2018 is een benodigde weerstandvermogen berekend van € 1.936.000 en is € 2.074.000 beschikbaar. In totaal aldus een overschot op het weerstandsvermogen van circa € 138.000.

Tabel 1	Boekwaarde 1-1-2017	Boekwaarde 31-12-2017	Nog uit te geven m²	Boekwaarde per m²	Eind Looptijd	Netto Contante waarde
Woningbouw						
De Donk (fase 1)	€ -795.859	€ 138	577	€ 0,24	t/m 2018	€ 3.813
De Donk (fase 2)	€ 889.393	€ 416.820	6.115	€ 68,16	t/m 2020	€ 331.879
Peelhorst	€ 1.375.387	€ 1.145.297	7.176	€ 159,60	t/m 2026	€ 1.048
De Run	€ 3.109.931	€ 3.431.553	26.785	€ 128,11	t/m 2025	€ 19.334
Irenestraat Boekel	€ -87.856	€ -77.978	0	€ 0,00	t/m 2018	€ 1.139
Bedrijventerrein						
Vlonder-West (fase 3)	€ 743.754	€ 801.031	6.175	€ 129,72	t/m 2020	€ 3.786
Venhorst Bedrijventerrein	€ 602.813	€ 492.748	7.458	€ 66,07	t/m 2020	€ 17.349
Neerbroek Vlonder Noord	-	-	11.800	-	t/m 2023	€ 57.330
Mix						
Schutboom	€ 1.619.497	€ 1.657.657	20.181	€ 82,14	t/m 2027	€ 79.129
De Driedaagse	€ 2.128.895	€ 1.699.879	11.952	€ 142,23	t/m 2022	€ 40.788
Centrumplan Boekel	-	-	-	-	t/m 2022	€ -4.082.900

Tabel 2	Boekwaarde 31-12-2017	Voorziening verwacht verlies 2017	Vrijval voorziening 2017	Winstneming 2017
Woningbouw				
De Donk (fase 1)	€ 138	-	-	€ 900.000
De Donk (fase 2)	€ 416.820	-	-	€ 1.500.000
Peelhorst	€ 1.145.297	€ -22.000	-	-
De Run	€ 3.431.553	-	€ 200.000	-
Irenestraat Boekel	€ -77.978	-	€ 40.000	-
Bedrijventerrein				
Vlonder-West (fase 3)	€ 801.031	-	€ 30.000	-
Venhorst Bedrijventerrein	€ 492.748	-	-	-
Neerbroek Vlonder Noord	-	-	-	-
Mix				
Schutboom	€ 1.657.657	-	-	-
De Driedaagse	€ 1.699.879	-	€ 44.500	-
Centrumplan Boekel	-	-	-	-
Totaal	€ 9.567.145	€ -22.000	€ 314.500	€ 2.400.000

Tabel 3 – Uitgeefbare m2										
Woningbouw	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
De Donk (fase 1)	577									
De Donk (fase 2)	4.456	1.659								
Peelhorst	494	1.219	480	1.073	641	1.689	607	506	467	
De Run	5.405	6.937	2.744	4.251	2.573	1.505	1.035	2.335		
Irenestraat Boekel										
Bedrijventerrein										
Vlonder-West (fase 3)	1.351	2.644	2.180							
Venhorst Bedrijventerrein	1.939	1.161	4.358							
Neerbroek Vlonder Noord			3.300	2.500	6.000					
Mix										
Schutboom				5.029	2.957	2.854	2.256	2.355	2.470	2.260
De Driedaagse	2.908	2.162	2.000	2.790	2.092					
Centrumplan Boekel										

Bijlage A - Kerngegevens

Hieronder zijn in tabelvorm de kerngegevens van de gemeente Boekel vermeld.
Deze kerngegevens zijn onderverdeeld in de sociale structuur en de fysieke structuur.

	1-1-2017	1-1-2018
<u>Sociale structuur:</u>		
Aantal inwoners:		
0 t/m 19 jaar:	2.519	2.517
20 t/m 64 jaar:	6.043	6.060
65 jaar en ouder	1.856	1.927
Totaal aantal inwoners	10.418	10.504
van 75 jaar tot 85 jaar:	585	670
Aantal bijstandsontvangers:		
IOAW:	7	4
IOAZ:	3	4
WWB:	72	73
WWB verpleging:	29	32
Aantal tewerkgestelden in sociale werkgemeenschappen:	61	60
<u>Fysieke structuur:</u>		
Oppervlakte gemeente in hectaren:	3.452	3.452
Oppervlakte land in hectaren:	3.451	3.451
Oppervlakte binnenwater in hectaren:	1	1
Oppervlakte bos- en houtopstanden (ha)	71,80	71,80
Oppervlakte stedelijk groen (ha)	14,10	14,10
Oppervlakte bermen (ha)	58,40	58,40
Oppervlakte gazons (ha)	10,50	10,50
Oppervlakte sportvelden (ha)	11,60	11,60
Lengtes van wegen (m):		
- Binnen de bebouwde kom	49.440	49.440
- Buiten de bebouwde kom	91.795	91.795
- Overige (o.a. zandwegen of halfverharding):	7.755	7.755
Totaal lengten van wegen	148.990	148.990
Riolering:		
- Lengte vrijvervalriolering (m)	56.173	56.173
- Lengte persleiding (m)	64.590	64.590
- Aantal pompunits drukriolering	364	364
Aantal verblijfsobjecten:		
- Woonfunctie	4.034	4.081
- Logiesfunctie	24	18

Bijlage B - Overzicht van (kort- en langlopende) geldleningen (stand per d.d. 31.12.2017)

Nr	Oorspronkelijk bedrag	Jaar aflossing	Rente %	Stand 01-01-2017	Opname lopend jaar	Rente	Aflossing	Stand 31-12-2017
1	€ 1.000.000	2028	4,350%	€ 480.000	€ 0	€ 19.950	€ 40.000	€ 440.000
2	€ 4.500.000	2030	3,735%	€ 2.520.000	€ 0	€ 90.070	€ 180.000	€ 2.340.000
3	€ 5.000.000	2017	4,500%	€ 500.000	€ 0	€ 20.466	€ 500.000	€ 0
4	€ 5.000.000	2018	4,232%	€ 1.000.000	€ 0	€ 24.580	€ 500.000	€ 500.000
5	€ 4.500.000	2018	4,980%	€ 900.000	€ 0	€ 35.365	€ 450.000	€ 450.000
6	€ 4.000.000	2019	3,600%	€ 1.200.000	€ 0	€ 37.124	€ 400.000	€ 800.000
7	€ 4.000.000	2020	2,330%	€ 1.600.000	€ 0	€ 34.165	€ 400.000	€ 1.200.000
8	€ 5.000.000	2021	2,700%	€ 2.500.000	€ 0	€ 67.056	€ 500.000	€ 2.000.000
9	€ 5.000.000	2022	1,740%	€ 3.000.000	€ 0	€ 51.080	€ 500.000	€ 2.500.000
10	€ 5.000.000	2033	2,835%	€ 4.250.000	€ 0	€ 119.847	€ 250.000	€ 4.000.000
11	€ 3.000.000	2017	-0,250%	€ 3.000.000	€ 0	€ 0	€ 3.000.000	€ 0
				€ 20.950.000		€ 499.703	€ 6.720.000	€ 14.230.000

Bijlage C - Basisset (beleids)indicatoren

Beleidsveld (Taakveld)	Naam Indicator	Eenheid	Boekel 2017	Nederland 2017	Jaar 2017
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	4,9	onbekend	2018
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	4,9	onbekend	2018
0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	526	onbekend	2018
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	13,66	onbekend	2018
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	%	16	onbekend	2018
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	131,3	137,4	2016
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,5	2,3	2016
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,9	5,3	2016
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,5	3,3	2016
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,4	5,6	2016
2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	%	8	8	2015
2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met fietser	%	13	9	2015
3. Economie	Funcziemenging	%	48,8	52,4	2017
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	131,5	139,7	2017
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	0	-	2016
4. Onderwijs	Relatief verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	4,02	-	2016
4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,5	-	2016
5. Sport, cultuur en recreatie	% Niet-wekelijkse sporters	%	42,3	48,7	2016
6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	568,9	758,2	2017
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1,47	1,45	2015
6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezinnen	%	2,19	6,58	2015
6. Sociaal domein	Netto Participatiegraad	% mensen tussen 15 en 67 jaar dat een baan heeft	70,3	65,8	2016
6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	0,32	1,52	2015
6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	per 1.000 inw 18jr eo	18,4	41,9	2017
6. Sociaal domein	Personen met een lopend re-integratietraject	per 1.000 inw 15-65jr	10,3	27,1	2017
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	%	6,7	8,8	2017
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	%	0,7	1	2016
6. Sociaal domein	Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	%	-	0,4	2017
6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	39	54	2017
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	44	187	2016
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	0	12,6	2016
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	254	216	2017
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	22,1	6,4	2015
8. Vhrosv	Demografische druk	%	72,4	69,0	2017
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	739	644	2017
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	806	723	2017

Bron: <http://www.waarstaatjegemeente.nl>

Inhoud

Deel 2 - Jaarrekening 2017

pagina

Hoofdstuk 1	Balans	2
Hoofdstuk 2	Overzicht van baten en lasten	4
Hoofdstuk 3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	6
Hoofdstuk 4	Toelichting op de balans	11
Hoofdstuk 5	Incidentele baten & lasten	18
Hoofdstuk 6	SiSa verantwoordingsinformatie	20
Hoofdstuk 7	Begrotingsrechtmatigheid	22

Bijlagen

A	Overzicht verloop boekwaarde grondbedrijf
B	Overzicht van reserves en voorzieningen
C	Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
D	Toelichting aard en reden van reserves en voorzieningen
E	Overzicht kredieten
F	Toelichting overzicht kredieten en restant
G	Overzicht van (gewaARBorgde) geldleningen en garantstellingen
H	Overzicht baten en lasten per taakveld
I	Overzicht taakveld / programma

Hoofdstuk 1 - Balans

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	31-12-2017	31-12-2016
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	152	163
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0
- Bijdrage aan activa van derden	152	163
Materiële vaste activa	18.861	20.097
- Investerings met een economisch nut;		
- gronden uitgegeven in erfpacht	0	0
- overige investeringen met een economisch nut	15.193	15.292
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;		
- grond-,weg- en waterbouwkundige werken	1.356	1.455
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut;		
- gronden en terreinen	244	288
- bedrijfsgebouwen	171	1062
- grond-,weg- en waterbouwkundige werken	1.370	1.403
- machines, apparaten en installaties	24	58
- overige materiële vaste activa	503	539
Financiële vaste activa	1.502	1.533
- Kapitaalverstrekkingen aan;		
- deelnemingen	1	1
- gemeenschappelijke regelingen	0	0
- overige verbonden partijen	0	0
- Leningen aan;		
- woningbouwcorporaties	57	59
- deelnemingen	0	0
- overige verbonden partijen	0	0
- Overige langlopende leningen u/g	154	183
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1.290	1.290
Totaal vaste activa	20.515	21.793
Vlottende activa		
Voorraden	9.567	9.586
- Grond- en hulpstoffen;		
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0
- overige grond- en hulpstoffen	0	0
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	9.567	9.586
- Gereed product en handelsgoederen	0	0
- Vooruitbetalingen	0	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.515	1.981
- Vorderingen op openbare lichamen	1.375	1.075
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0	0
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0
- Overige vorderingen	1.140	906
- Overige uitzettingen	0	0
Liquide middelen	2	2
- Kassaldi	2	2
- Banksaldi	0	0
Overlopende activa	128	123
Totaal vlottende activa	12.212	11.692
TOTAAL ACTIVA	32.727	33.485

(bedragen x € 1.000,-)

PASSIVA	31-12-2017	31-12-2016
Vaste passiva		
Eigen vermogen	12.124	8.928
- Algemene reserve	8.046	6.103
- Bestemmingsreserves;		
- voor egalisatie van tarieven	0	0
- overige bestemmingsreserves	727	2.262
- Gerealiseerd resultaat	3.351	563
Voorzieningen	1.460	1.134
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	581	610
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	619	451
- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	260	73
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	14.345	18.054
- Obligatieleningen	0	0
- Onderhandse leningen van;		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	14.230	17.950
- binnenlandse bedrijven	0	0
- overige binnenlandse sectoren	0	0
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
- Waarborgsommen	115	104
- Overige leningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0
Totaal vaste passiva	27.929	28.116
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	3.330	4.160
- Kasgeldleningen	0	3.000
- Banksaldi	1.430	144
- Overige schulden	1.900	1.016
Overlopende passiva	1.469	1.208
Totaal vlottende passiva	4.798	5.369
TOTAAL PASSIVA	32.727	33.485
Gewaarborgde geldleningen	11.475	11.561
Garantstellingen	766	1.000

Hoofdstuk 2 - Overzicht van baten en lasten

Omschrijving programma	Primitieve begroting 2017			Begroting 2017 (na wijziging)			Rekening 2017		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
A Bestuur en ondersteuning & veiligheid	2.190.000	-202.000	1.988.000	1.991.000	-262.000	1.729.000	6.709.000	-1.811.000	4.898.000
B Verkeer en vervoer	714.000	-32.000	683.000	783.000	-39.000	744.000	808.000	-64.000	744.000
C Economie & VHROSV	4.329.000	-4.186.000	143.000	2.165.000	-2.095.000	70.000	5.988.000	-8.743.000	-2.754.000
D Onderwijs & sport, cultuur en recreatie	2.174.000	-348.000	1.826.000	2.782.000	-427.000	2.355.000	2.841.000	-480.000	2.361.000
E Sociaal domein	8.180.000	-1.622.000	6.556.000	8.097.000	-1.754.000	6.345.000	7.928.000	-1.954.000	5.974.000
F Volksgezondheid en milieu	1.977.000	-1.812.000	165.000	1.963.000	-1.791.000	172.000	2.459.000	-2.157.000	301.000
Algemene dekkingsmiddelen*	144.000	-14.739.000	-14.595.000	144.000	-14.967.000	-14.823.000	143.000	-15.000.000	-14.856.000
Overhead*	3.189.000	-11.000	3.178.000	3.402.000	-19.000	3.383.000	3.345.000	-37.000	3.308.000
Heffing VPB*	55.000	0	55.000	24.000	0	24.000	23.000	0	23.000
Bedrag onvoorzien*	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sub-totaal programma's	22.952.000	-22.952.000	0	21.351.000	-21.351.000	0	30.246.000	-30.246.000	0

* Betreffende onderdelen maken deel uit van programma A, echter dienen separaat te worden weergegeven. De wetgever heeft hiermee beoogd de transparantie en vergelijkbaarheid te bevorderen.

Omschrijvingen algemene dekkingsmiddelen:

	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Lokale heffingen	0	-4.478.000	-4.478.000	0	-4.418.000	-4.418.000	0	-4.465.000	-4.465.000
F Begrafenisrechten	0	-26.000	-26.000	0	-26.000	-26.000	0	-22.000	-22.000
F Grafrechten	0	-76.000	-76.000	0	-76.000	-76.000	0	-53.000	-53.000
F Afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten	0	-613.000	-613.000	0	-613.000	-613.000	0	-622.000	-622.000
F Rioolrechten	0	-744.000	-744.000	0	-744.000	-744.000	0	-817.000	-817.000
A Onroerend-zaakbelastingen gebuikers	0	-796.000	-796.000	0	-726.000	-726.000	0	-724.000	-724.000
A Onroerend-zaakbelastingen eigenaren	0	-2.204.000	-2.204.000	0	-2.193.000	-2.193.000	0	-2.199.000	-2.199.000
C Toeristenbelasting	0	-20.000	-20.000	0	-40.000	-40.000	0	-28.000	-28.000
Algemene uitkeringen	0	-12.124.000	-12.124.000	0	-12.338.000	-12.338.000	0	-12.378.000	-12.378.000
A Algemene uitkeringen	0	-7.556.000	-7.556.000	0	-7.870.000	-7.870.000	0	-7.910.000	-7.910.000
A Uitkering deelfonds Sociaal Domein	0	-4.568.000	-4.568.000	0	-4.467.000	-4.467.000	0	-4.467.000	-4.467.000
Dividend/beleggingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A Beleggingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie	22.952.000	-6.349.000	16.602.000	21.351.000	-4.596.000	16.755.000	30.246.000	-13.403.000	16.843.000

	Primitieve begroting 2017			Begroting 2017 (na wijziging)			Rekening 2017		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Overige algemene dekkingsmiddelen	-5.000	-16.583.000	-16.588.000	-5.000	-16.732.000	-16.737.000	-1.507.000	-18.531.000	-20.038.000
A Elimineren mutaties reserves	5.000	-19.000	-14.000	5.000	-23.000	-18.000	1.507.000	-1.663.000	-156.000
A Elimineren mutaties nadelig/batig saldo	0	0	0	0	0	0	0	3.351.000	3.351.000
Sub-totaal algemene dekkingsmiddelen	22.947.000	-22.933.000	14.000	21.346.000	-21.328.000	18.000	28.739.000	-31.934.000	-3.195.000
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A Elimineren mutaties onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	22.947.000	-22.933.000	14.000	21.346.000	-21.328.000	18.000	28.739.000	-31.934.000	-3.195.000
Toevoeging/onttrekking aan reserves:	5.000	-19.000	-14.000	5.000	-23.000	-18.000	1.507.000	-1.663.000	-156.000
A Bestuur en ondersteuning & veiligheid	0	-14.000	-14.000	0	-13.000	-13.000	1.500.000	-1.513.000	-13.000
B Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C Economie & VHROSV	0	0	0	0	0	0	1.000	-55.000	-54.000
D Onderwijs & sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0	-5.000	-5.000	1.000	-9.000	-8.000
E Sociaal domein	5.000	-5.000	0	5.000	-5.000	0	5.000	-10.000	-5.000
F Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0	0	-75.000	-75.000
Gerealiseerde resultaat	22.952.000	-22.952.000	0	21.351.000	-21.351.000	0	30.246.000	-33.597.000	-3.351.000

Voor de toelichting op de verschillen tussen de begroting na wijziging en de realisatie wordt verwezen naar de programmaverantwoording in het begin van het jaarverslag.

Deze analyse maakt integraal onderdeel uit van de jaarrekening.

Artikel 28c BBV - incidentele baten lasten per programma, zie hoofdstuk 5 van de jaarrekening

Artikel 28d BBV - overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves, zie bijlage C van de jaarrekening.

Artikel 27.1 lid b, heffing VPB is opgenomen in het jaarverslag H2, programma A

Hoofdstuk 3 - Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

3.1 Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft. Daarnaast dient als basis de op 11 december 2014 door de gemeenteraad vastgestelde nota 'financieel beleid van de gemeente Boekel'. In deze nota is zo goed als mogelijk rekening gehouden met de ontwikkelingen en vereisten vanuit het BBV, dat met ingang van verantwoordingsjaar 2004 van toepassing is. In een situatie waarin het BBV en de nota 'financieel beleid van de gemeente Boekel' met elkaar conflicteren is de geldende wetgeving, in casu het BBV, leidend.

3.2 Algemene grondslagen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. In de grondexploitatie worden de winsten (tussentijds) genomen op basis van geactualiseerde meerjarenramingen en de feitelijke voortgang/realisatie binnen een complex. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt. Veelal is dit het jaar volgend op het begrotingsjaar waarover dividend wordt uitgekeerd.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod tot het vormen van voorzieningen voor arbeid gerelateerde verplichtingen, die jaarlijks van vergelijkbaar volume zijn, worden deze lasten verantwoord in het jaar waarin deze tot uitdrukking (uitbetaling) komen. Bijvoorbeeld ziektekostenpremies van gepensioneerden, overlopende vakantiegeldverplichtingen, verlofaanspraken die worden uitbetaald en wethouderpensioenen komen ten laste van de op dat moment lopende exploitatie.

Indien er géén sprake meer is van een vergelijkbaar volume, een schokeffect a.g.v. bijvoorbeeld een reorganisatie, zal er voor de toekomstige verplichtingen wel een voorziening worden gevormd.

De uitkering van de behoedzaamheidsreserve wordt door het Rijk gecommuniceerd middels de maartcirculaire en is gebaseerd op de voorlopige jaarcijfers van het Rijk. Gezien de ontwikkeling van het gemeentefonds in de afgelopen jaren is met ingang van jaarrekening 2008 géén behoedzaamheidsreserve over het betreffende jaar meer als opbrengst meegenomen. En wordt bij het opmaken van de jaarrekening, voor de opbrengsten uit de Algemene Uitkering, uitgegaan van de meest recente betaalspecificatie die op dat moment beschikbaar is. Voor de onderhavige jaarrekening is dit nr. 7 van 28 november 2017.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota Rechtmatigheid 2017 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor toegelicht.

3.3 Vaste Activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Investerings voornamelijk gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval worden op de balans opgenomen in de afzonderlijke categorie: investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

3.3.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Met ingang van 2016 zijn bijdragen aan activa van derden gerubriceerd onder de immateriële vaste activa als gevolg van wijziging in het BBV. Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

Artikel 64 lid 6 stelt aan de afschrijving van immateriële vaste activa een maximum van 5 jaar. Dit geldt met name voor ontwikkelings- en onderzoekskosten. Een uitzondering vormen de als immateriële activa opgenomen kosten van het sluiten van geldleningen en disagio. Op grond van art. 64, lid 5 is in deze situatie de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan de looptijd van de lening.

3.3.2 Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings –of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Materiële vaste activa met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het resterende saldo (totale lasten -/- bijdragen van derden) afgeschreven gedurende de looptijd van het actief.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij voorsnog geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Conform de notitie grondexploitaties 2016 van de commissie BBV zijn NIEGG en bouwgronden in exploitatie (BIE) die per 1 januari 2016 uit exploitatie zijn genomen, op basis van een overgangsbepaling tegen de boekwaarde per 1 januari 2016 (ingangdatum Wijzigingsbesluit) geherrubriceerd naar de materiële vaste activa. Deze overgangsmaatregel heeft een looptijd van 4 jaar. Uiterlijk 31 december 2019 zal een toets plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming op het

moment van de marktwaardetoets. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan zal dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van deze gronden.

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Materiële vaste activa met maatschappelijke nut

Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut die voor het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

De infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals b.v. wegen, pleinen, etc. worden overeenkomstig het raadsbesluit d.d. 11 december 2014 afgeschreven. De ondergrond van deze werken wordt daarbij integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Op grond van artikel 65 van het BBV wordt bij de waardering van de vaste activa rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Op de waarde van activa met economisch nut mogen vanaf 1-1-2004 reserves niet meer in mindering worden gebracht. Investeringsubsidies en andere bijdragen van derden mogen en worden wel nog in mindering gebracht.

Op basis van het raadsbesluit 11 december 2014 (Nota financieel beleid 2015 van de gemeente Boekel) zullen in principe de navolgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

- 40 jaar Nieuwbouw woonruimten, bedrijfsgebouwen en scholen
- 30 jaar Rioleringen
- 25 jaar Renovatie, restauratie, aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen
- 20 jaar Uitbreidingen/verbouwingen bestaande activa
- 20 jaar Vervanging daken en dakbedekkingen
- 15 jaar Technische installaties bedrijfsgebouwen (lift, cv)
- 10 jaar Telefooninstallaties, kantoormeubilair, kantoormachines, schoolmeubilair, onderwijsleerpakketten, groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen, parkeerterreinen, verkeersregelinstallaties
- 10 jaar Zware transportmiddelen (vrachtwagen, tractoren, sneeuwpluogen)
- 7 jaar Lichte transportmiddelen (o.a. pick-ups)
- 5 jaar Immateriële activa (kosten onderzoek en ontwikkeling), lichte transportmiddelen
- 4 jaar Automatiseringsapparatuur, hard- en software (voor zover niet geleasd)
- niet Gronden en terreinen. Ingeval een investering inclusief grond is en de grondkosten niet afzonderlijk tot uitdrukking kunnen worden gebracht, wordt afgeschreven volgens de voor de opstellen geldende waarderingmethodiek.

De hiervoor genoemde afschrijvingstermijnen gelden zowel voor investeringen met economisch nut als voor investeringen met maatschappelijk nut.

3.3.3. Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn- tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Op grond van artikel 36 BBV worden in de balans onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

Kapitaalverstrekingen aan:

- Deelnemingen
- Gemeenschappelijke regelingen
- Overige verbonden partijen

Leningen aan:

- Deelnemingen
- Woningbouwcorporaties
- Overige verbonden partijen
- Overige langlopende leningen
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van **één jaar of langer**

Het begrip rentetypische looptijd verdient een toelichting. Het gaat bij dit begrip om de definitie vanuit de Wet Fido en is ingegeven door beheersing van renterisico's. De definitie luidt: het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de leningvoorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening niet beïnvloedbare constante rentevergoeding. Voor een uitzetting die een looptijd kent van tien jaar met een vaste rente, geldt dat deze altijd als vast activum dient te worden opgenomen ook al resteert er minder dan 1 jaar van de oorspronkelijke looptijd.

Van een "deelneming" is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken, daar de actuele waarde hoger is dan de verkrijgingprijs.

3.4 Voorraden

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs. De vervaardigingprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend; grondaankopen, kosten van bouw- en woonrijpmaken, alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voorzover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan géén sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

De voorgeschreven indeling op de balans op grond van artikel 38 BBV is:

- grond- en hulpstoffen
- onderhanden werken
- gereed product en handelsgoederen
- vooruitbetalingen op voorraden

3.5 Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is met ingang van 2006 een voorziening ingesteld. Een dergelijke voorziening wordt statisch bepaald.

De voorgeschreven indeling voor wat betreft vorderingen is:

- vorderingen op openbare lichamen (gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, Rijk)
- verstrekte kasgeldleningen
- rekeningcourantverhoudingen met niet-financiële instellingen
- uitzettingen in 's Rijks schatkist
- overige vorderingen
- overige uitzettingen

Op het punt van uitzettingen is gekozen om de terminologie van de Wet Fido te volgen. Het begrip uitzettingen heeft zowel betrekking op vorderingen als op effecten. Het onderscheid tussen beiden is komen te vervallen. Voor zover op grond van het treasurystatuut effectenbezit niet is toegestaan, dan wel niet aanwezig kan dit in de toelichting uiteengezet worden. In de Gemeente Boekel zijn de kaders middels vaststelling van het treasurystatuut bepaald.

3.6 Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

3.7 Voorzieningen

De nota reserves en voorzieningen is een onderdeel van de nota financieel beleid. Deze nota is op 11 december 2014 vastgesteld en vormt met het BBV het beleidsuitgangspunt van de reserves en voorzieningen. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44, lid 1 BBV gevormd voor:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten.
- b. bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is.
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie.
- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

De rioolvoorziening is verwerkt op basis van nominale waarde en met inachtneming van artikel 44, lid 2 BBV. Vanuit het vGRP is er geen inzicht in de wijze waarop het riooltarief is opgebouwd en is een voorziening op basis van artikel 44, lid 1 BBV niet mogelijk.

3.8 Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

3.9 Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.10 Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de gewaarborgde geldleningen per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is een specificatie per afzonderlijke garantstelling opgenomen.

Hoofdstuk 4 - Toelichting op de balans per 31 december (bedragen x 1.000)

ACTIVA

4.1 Immateriële vaste activa

4.1.1. Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	2017	2016
Kosten afsluiten geldeningen/saldo agio en disagio	0	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0
Bijdrage aan activa van derden	152	163
Totaal immateriële vaste activa	152	163

	Boekw. 1-1-2017	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrijv- ingen	Bijdr. Derden	Boekw. 31-12-2017
Kosten geldeningen	0	0	0	0	0	0
Kosten onderzoek/ontw ikkeling	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan activa van derden	163	0	0	11	0	152
Totaal	163	0	0	11	0	152

4.2. Vaste activa

4.2.1 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2017	Investing	Desinvestering	Afschrijving	Her- rubricering	Boekwaarde 31-12-2017
Materiële vaste activa met economisch nut						
Gronden en terreinen	4.249	72	112	197		4.012
Bedrijfsgebouw en	10.377	46		761	940	10.602
Grond-, w eg- en w aterbouw	163	0	0	16		147
Vervoermiddelen	79	0	0	13		66
Machines, apparaten, installaties	303	0	0	35	21	289
Overige	121	0	0	44		77
Totaal vaste activa met economisch nut	15.292	118	112	1.066	961	15.193
Investing met economisch nut, waarvoor heffing kan worden geheven						
Grond-, w eg- en w aterbouw	1.455	0	0	82	-17	1.356
Totaal vaste activa met economisch nut	1.455	0	0	82	-17	1.356
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut voor 2017						
Gronden en terreinen	288	0	0	44		244
Bedrijfsgebouw en	1.062	0	0	8	-940	114
Grond-, w eg- en w aterbouw	1.403	0	0	95	17	1.325
Machines, apparaten, installaties	58	0	0	13	-21	24
Overige	539	0	0	36		503
Totaal vaste activa met maatschappelijk nut	3.350	0	0	196	-944	2.210
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut vanaf 2017						
Gronden en terreinen	0	0	0	0		0
Bedrijfsgebouw en	0	57	0	0	0	57
Grond-, w eg- en w aterbouw	0	130	0	85	0	45
Machines, apparaten, installaties	0	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0		0
Totaal vaste activa met maatschappelijk nut	0	187	0	85	0	102
Totaal materiële vaste activa	20.097	305	112	1.429	0	18.861

In de bijlage E "Overzicht kredieten" is een overzicht van de totaal investeringen per programma opgenomen en de restantkredieten die naar 2018 overgaan.

De methode van afschrijving die wordt gehanteerd is cf. Nota financieel beleid, zie ook bijlage E "Overzicht kredieten" waarin dit is opgenomen en waar tevens het afschrijvingstermijn wordt vermeld. Ook wordt in deze bijlage ten aanzien van de investeringen aangegeven welke reserves hiervoor beschikbaar zijn.

4.2.2. Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2017	Investering	Des- investering	Aflossing/ afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen aan:					
- Deelnemingen	1	0	0	0	1
- Gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0
- Overige verbonden partijen	0	0	0	0	0
Leningen aan:					
- Deelnemingen	0	0	0	0	0
- Woningbouw corporaties	59	0	0	2	57
- Overige verbonden partijen	0	0	0	0	0
Overige langlopende leningen:	183	0	0	29	154
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar:	1.290	0	0	0	1.290
Totaal Financiële vaste activa:	1.533	0	0	31	1.502

4.3. Vlottende activa

4.3.1. Voorraden

Voorraden	2017	2016
Grond- en hulpstoffen:	0	0
- overige grond- en hulpstoffen	0	0
Onderhanden werk, w aaronder bouw gronden in exploitatie	11.840	13.297
Voorziening Grondbedrijf (verlies gevende complexen)	-2.273	-3.711
Totaal	9.567	9.586

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de bijlage 'overzicht verloop boekwaarde 2017 Grondbedrijf' (bijlage A) en de toelichting m.b.t. het grondbeleid in het jaarverslag (paragraaf 3.8 - Grondbeleid). Saldo van de voorraden is inclusief de voorziening grondbedrijf (verliesgevende complexen).

4.3.2. Uitzettingen korter dan één jaar

Uitzettingen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vordering op openbare lichamen	1.375	1.075
Rekening courant saldi niet financiële instellingen	0	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0
Overige vorderingen	1.140	906
Overige uitzettingen	0	0
Totaal	2.515	1.981

Onderstaande tabel geeft het gemiddelde kwartaalsaldo van de liquide middelen ten opzichte van het drempelbedrag weer. Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van treasury zijn risico's in sterke mate beperkt door de verankering van het schatkistbankieren in de wet fido. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden verplicht worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Uitgezonderd hierop zijn de middelen onder het drempelbedrag. Dit betreft 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 en is ingesteld om voldoende saldo aan te houden voor het dagelijks betalingsverkeer. Uit onderstaande tabel valt af te leiden dat in het boekjaar 2016 het drempelbedrag niet overschreden is.

Drempelbedrag SKB	1e kwartaal 2017	2e kwartaal 2017	3e kwartaal 2017	4e kwartaal 2017
Drempelbedrag (0,75% van begroting - minimaal € 250.000)	250	250	250	250
Gemiddeld saldo buiten's Rijks schatkist	250	250	250	250
Ruimte binnen limiet (+), overschrijding (-)	0	0	0	0

Het verloop van de post overige vorderingen is als volgt.

Overige vorderingen	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Vordering op overige vorderingen	1.337	1.060
Voorziening oninbaarheid	197	154
Saldo Overige vorderingen	1.140	906

4.3.3. Liquide middelen

Liquide middelen	31-12-2017	31-12-2016
Kas	2	2
Bank	0	0
Totaal	2	2

4.3.4. Overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2017	31-12-2016
Vooruitbetaalde bedragen	112	14
Nog te ontvangen bedragen	6	26
Voorziening oninbaarheid	0	0
Nog te ontvangen bedragen Nederlandse overheidslichamen	10	11
Nog te ontvangen bedragen Het Rijk	0	72
Totaal	128	123

Europese overheidslichamen n.v.t.

Dit is het verloop overzicht nog te ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen:

Verloop nog te ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	Boekwaarde 01-01-2017	Toevoeging	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2017
Loonheffing soza, december 2015	5	0	5	0
Loonheffing soza, december 2016	6	0	6	0
Loonheffing soza, december 2017	0	5	0	5
BCF Re-integratie en Bbz/lbaz	0	5	0	5
Totaal	11	10	11	10

Dit is het verloop overzicht nog te ontvangen bedragen van Het Rijk:

Verloop nog te ontvangen bedragen van Het Rijk	Boekwaarde 01-01-2017	Toevoeging	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2017
Hardheidsclausule over 2015	19	0	19	0
BBZ 2004 - over 2015	0	0	0	0
Vangnetuitkering 2015	36	0	36	0
PGB jeugd 2016	11	0	11	0
PGB huishoudelijke verzorging 2016	6	0	6	0
Totaal	72	0	72	0

PASSIVA

4.4. Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	31-12-2017	31-12-2016
Algemene reserve	8.046	6.103
Bestemmingsreserves:	0	0
- voor egalisatie van tarieven	0	0
- overige bestemmingsreserves	727	2.262
Gerealiseerd resultaat	3.351	563
Totaal	12.124	8.928

Voor het verloop in 2017, inclusief aard en reden van de reserves, wordt verwezen naar de bijlagen 'Overzicht van Reserves en Voorzieningen' en 'Specificatie mutaties reserves en voorzieningen' (bijlagen B en C).

4.5. Voorzieningen

Voorzieningen	31-12-2017	31-12-2016
Verplichtingen, verliezen en risico's	581	610
Onderhoudsegalisatie	619	451
Door derden beklemd mid. met een spec. Aanw endingsricht.	260	73
Totaal	1.460	1.134

Voor het verloop in 2017, inclusief aard en reden van de voorzieningen, wordt verwezen naar de bijlagen 'Overzicht van Reserves en Voorzieningen' en 'Specificatie mutaties reserves en voorzieningen' (bijlagen B en C).

Daar de gevormde voorziening Grondbedrijf een correctie is op de waarde van de voorraad gronden wordt deze niet als afzonderlijke voorziening opgevoerd, maar in mindering gebracht op de boekwaarde van onze gronden.

4.6. Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Vaste schulden	31-12-2017	31-12-2016
Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	14.230	17.950
Waarborgsommen	115	104
Overige leningen met een rentetypische looptijd =>1 jaar	0	0
Totaal	14.345	18.054

Verloop vaste schulden	Saldo 01-01-2017	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2017
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	17.950	0	3.720	14.230
Waarborgsommen	104	11	0	115
Totaal	18.054	11	3.720	14.345

Voor een nadere toelichting van de vermeerderingen van de onderhandse leningen wordt verwezen naar de paragraaf 'Financiering' in het jaarverslag (paragraaf 3.5).

De totale rentelast voor het jaar 2017 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt €499.703.
De aflossingsverplichting over 2018 bedraagt € 3.220.000.

4.7. Vlottende schulden

Vlottende schulden	31-12-2017	31-12-2016
Kasgeldleningen	0	3.000
Banksaldi	1.430	144
Overige schulden	1.900	1.016
Totaal	3.330	4.160

Voor een nadere toelichting van de mutaties m.b.t. de kasgeldleningen en banksaldi wordt verwezen naar de paragraaf 'Financiering' in het jaarverslag (paragraaf 3.5).

4.8. Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2017	31-12-2016
Vooruit ontvangen bedragen / vooruit gefactureerde	391	354
Nog te betalen bedragen	1.000	750
Vooruit ontvangen bedragen Nederlandse overheidslichamen	78	104
Totaal	1.469	1.208

Europese overheidslichamen / Het rijk n.v.t.

Verloop overzicht vooruitontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	Saldo 01-01-2017	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2017
Subsidie planstudie Randweg	78	0		78
Geluidsanering Rutger van Herpenstraat	18	0	18	0
Subsidie mensgerichte maatregelen 2017	8	0	8	0
Totaal	104	0	26	78

4.9. Gebeurtenissen na balansdatum

Geen bijzonderheden.

4.10. Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen wordt op een aparte bijlage gespecificeerd (zie bijlage G).

4.11. Langlopende financiële verplichtingen

De Gemeente Boekel is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichting. De belangrijkste zijn de verplichtingen van het leasen van I&A-producten, te weten voor vervangingen en investering voor de implementatie van nieuwe door de overheid verplichte informatie- en automatiseringstoepassingen.

De leaseverplichtingen bedragen voor de tot en met begin 2017 gesloten contracten en toekomstige verplichtingen:

Jaartal	Bedrag in €
2018	38.700
2019	21.600
2020	13.400
2021	4.000

4.12. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Cf. de wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (d.d. 15.11.2012) is het per verantwoordingsjaar 2013 verplicht de volgende gegevens te vermelden in de jaarrekening van de secretaris en de griffier in dienst zijnde van de gemeente Boekel (zie artikel 1.1 onderdeel b. 1°).

Naam	M.R.P. Philipse	J.G. Marcic
Functiegegevens:	Griffier	Secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1-1-'17 / 31-12-'17	1-1-'17 / 31-12-'17
Omvang dienstverband (in FTE)	0,50	1
Gew ezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging:		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	39.489	105.351
Beloningen betaalbaar op termijn	5.756	15.554
Subtotaal	45.245	120.905
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	90.500	181.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totale bezoldiging	45.245	120.905
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt
Gegevens 2016		
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1-1-'16 / 31-12-'16	1-1-'16 / 31-12-'16
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	0,50	1
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	37.923	96.286
Beloningen betaalbaar op termijn	4.862	13.063
Totale bezoldiging 2016	42.785	109.349

Hoofdstuk 5 - Incidentele Baten & Lasten

Programma	Omschrijving	Component incidenteel
SPECIFICATIE Lasten		
A	Bestuur en ondersteuning & Veiligheid Voorziening belasting debiteuren (BSOB)	49.600 49.600
B	Verkeer en vervoer -	0
C	Economie & VHROSV -	0
D	Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie -	0
E	Sociaal domein -	0
F	Volksgezondheid en milieu -	0
	Totaal incidentele lasten	49.600

SPECIFICATIE Baten		
A	Bestuur en ondersteuning & Veiligheid	71.000
	Pensioen voorziening wethouders	71.000
B	Verkeer en vervoer	0
	-	
C	Economie & VHROSV	2.837.100
	Inbreng gemeentegrond	63.000
	Faciliterend Grondbedrijf	81.600
	Winst de Donk fase 1 & fase 2	2.400.000
	Vrijval voorziening Grondbedrijf	292.500
D	Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie	250.400
	Sociaal Domein	
	- Participatiebudget	69.700
	- Wmo	26.700
	- Jeugdzorg	154.000
E	Sociaal domein	0
	-	
F	Volksgezondheid en milieu	0
	-	
	Totaal incidentele baten	<u>3.158.500</u>
	Totaal incidentele baten	3.158.500
	Totaal incidentele lasten	-49.600
	Saldo incidentele baten/lasten	<u>3.108.900</u>

Hoofdstuk 6 - Sisa-verantwoordingsinformatie

Vanaf het jaar 2006 zijn de gemeenten verplicht om in de jaarrekening verantwoording af te leggen over de bestedingen in het kader van een aantal regelingen/specifieke uitkeringen. Door het betrekken van deze verantwoording bij de jaarrekening spreekt men over Single Information Single Audit; oftewel 1 toetsmoment en 1 verantwoordingsmoment.

De Sisa-verantwoording voor een aantal specifieke uitkeringen wordt volgens een speciaal model afgelegd. Jaarlijks maakt het ministerie van BZK bekend voor welke regelingen de gemeente verantwoording af dient te leggen. Daarbij is aandacht gevraagd voor de juistheid en volledigheid van de uitkeringen uit die specifieke uitkeringen, al dan niet via een gemeenschappelijke regeling, waarin de gemeente participeert. Van de lijst van 42 specifieke uitkeringen waarvoor Sisa geldt voor het verantwoordingsjaar 2017, dient onze gemeente verantwoording af te leggen voor 3 onderdelen, te weten:

Regelingsnummer:

1. D9 Onderwijsachterstandenbeleid 2011 – 2017;
2. G2 Gebundelde uitkering participatiewet;
3. G3 Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 69.869	€ 62.606	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08					
		1 060755 Gemeente Boekel	€ 0	060755 Gemeente Boekel	€ 0			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2017 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
		€ 1.144.569	€ 14.804	€ 74.737	€ 1.659	€ 34.155	€ 1.848	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)				
Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12			
		€ 16.737	€ 0	€ 0	€ 72.663	€ 4.132	Ja	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 6.062	€ 9.689	€ 0	€ 57.272	€ 14.318	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09						
		€ 0	€ 0	Ja				

Hoofdstuk 7 - Begrotingsrechtmatigheid

Inleiding:

Op 19 februari 2018 heeft de gemeenteraad het controleprotocol 2017 vastgesteld. In dit controleprotocol zijn de reikwijdte en de kaders voor de accountantscontrole voor de jaarrekening 2017 vastgelegd.

Bij rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole bestaat er een duidelijke relatie met het financiële beheer. De accountant hoeft niet vast te stellen of alle handelingen binnen de gemeente conform de geldende wet- en regelgeving zijn verricht. De aandacht blijft beperkt tot die handelingen waaruit financiële gevolgen voortkomen en die als baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening worden verantwoord. Het gaat dus om de financiële rechtmatigheid.

De controle op de financiële rechtmatigheid is de kern van de controle door de accountant. Bij de controle op de rechtmatigheid van niet financiële beheershandelingen kan worden volstaan met het beoordelen van het interne systeem van risicoafweging.

Het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) kent een negental toetsingscriteria die bepalen of een financiële beheershandeling al dan niet rechtmatig is uitgevoerd.

Zes criteria worden van oudsher al door de accountant in de getrouwheidscontrole getoetst: het calculatie-, het valuerings-, het leverings-, het adresserings-, het volledigheids- en het aanvaardbaarheids criterium.

Er zijn drie aanvullende criteria van belang bij de controle op een rechtmatige totstandkoming van de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties:

1. Begrotingscriterium.
2. Voorwaardencriterium.
3. M&O criterium (Misbruik en Oneigenlijk gebruik).

Hieronder wordt verantwoording afgelegd over het begrotingscriterium.

1. Begrotingscriterium

Op grond van de financiële verordening is bepaald dat begrotingsoverschrijdingen niet zijn toegestaan.

In onze financiële verordening is vastgelegd dat de grootste verschillen (€ 15.000 of meer), per saldo en per product of investering worden toegelicht. Deze toelichting is in deze jaarrekening per programma opgenomen.

Voor de afsluitende oordeelsvorming door de gemeenteraad is van belang of een eventuele begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten. Het bepalen of begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn is voorbehouden aan de raad.

In het controleprotocol 2017 is opgenomen dat voor de toetsing van eventuele begrotingsafwijkingen de volgende tabel wordt gehanteerd. Zoals opgenomen in de kadernota rechtmatigheid 2017. Deze tabel gaat uit van kostenoverschrijdingen, dat wil zeggen: hoger saldo lasten en baten, uitgaande van meer lasten dan geraamd.

Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:		Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel
1.	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor geen begrotingswijziging is ingediend. Bijvoorbeeld: de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
2.	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar er is geen voorstel tot begrotingswijziging ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
3.	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	

4.	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter pas bij het opstellen van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) budgetoverschrijding.	X	
5.	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
6.	Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten, die achteraf gezien als onrechtmatig moeten worden beschouwd, omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. a. geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar b. geconstateerd na het verantwoordingsjaar	X	X
7.	Kostenoverschrijding op geactiveerde investeringen, waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. a. in het jaar van investeren b. afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	X

Uit de jaarrekening 2017 blijkt dat er, ten opzichte van de begroting 2017 na wijziging, sprake is van begrotingsoverschrijdingen bij:

1. een aantal programma's
2. geen enkele investering.

In het vervolg van deze paragraaf worden de overschrijdingen toegelicht. Daarbij wordt tevens de relatie gelegd met de hierboven opgenomen tabel.

A. PROGRAMMA'S

In de hierna opgenomen overzichten wordt, voor elk programma waarbij sprake is van een overschrijding, waarbij baten en lasten gesaldeerd worden, van de na wijziging geraamde **lasten en baten**, aangegeven:

- het verschil tussen de begroting voor en na wijziging, de realisatie, en het verschil tussen de begroting na wijziging en de realisatie.
- een analyse van de grootste verschillen (€ 15.000 of meer).
- het soort overschrijding zoals opgenomen in de tabel.

+ = nadeel

- = voordeel

alle bedragen zijn x € 1.000

Programma A:	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Realisatie 2017	Vershil begroting vs realisatie 2017
Bestuur en ondersteuning & veiligheid				
Lasten	5.578	5.561	10.221	4.661
Oorzaak overschrijding: Storting Algemene Reserve.				
Hogere lasten storting in de Algemene Reserve, betreft het hogere resultaat dan was voorzien met de burap 2017				3.185
Oorzaak overschrijding: Storting Algemene Reserve (AGR).				
Hogere lasten storting in de AGR, betreft de overheveling van het fonds bovenw ijs naar de AGR.				1.500
Oorzaak overschrijding: Storting Voorziening Dubieuze Debiteuren.				
Hogere lasten storting in de Voorziening Dubieuze Debiteuren.				50
Saldo				-74
soort overschrijding categorie 3: onrechtmatig telt niet mee voor oordeel accountant € 3.185				
soort overschrijding categorie 3: onrechtmatig telt niet mee voor oordeel accountant € 1.500				
soort overschrijding categorie 4: onrechtmatig telt niet mee voor oordeel accountant € 50				

Programma B:	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Realisatie 2017	Vershil begroting vs realisatie 2017
Verkeer en vervoer				
Lasten	714	783	808	25
Het betreft een niet nader te verklaren klein nadelig verschil.				

Programma C:	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Realisatie 2017	Vershil begroting vs realisatie 2017
Economie & VHROSV				
Lasten	4.329	2.165	5.988	3.824
Oorzaak overschrijding: Bouw grondexploitatie.				
Hoger lasten Bouw grondexploitatie.				3.768
Oorzaak overschrijding: Afschrijvingen - Centrumontw ikkelingen.				
Hoger lasten Centrumontw ikkelingen, de kosten vallen binnen de kaders cf. Raadsbesluit.				46
Saldo				10
soort overschrijding categorie 3: onrechtmatig telt niet mee voor oordeel accountant € 3.768				
soort overschrijding categorie 3: onrechtmatig telt niet mee voor oordeel accountant € 46				

Programma D:	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Realisatie 2017	Vershil begroting vs realisatie 2017
Onderwijs & sport, cultuur en recreatie				
Lasten	2.174	2.782	2.841	59
Het betreft een niet nader te verklaren klein nadelig verschil.				

Programma E:	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Realisatie 2017	Vershil begroting vs realisatie 2017
Sociaal domein				
Lasten	8.180	8.097	7.928	-169
Er is geen sprake van hogere lasten dan was voorzien.				

Programma F:	Begroting voor	Begroting na	Realisatie 2017	Verschil begroting
Volksgezondheid en milieu	wijziging	wijziging		vs realisatie 2017
Lasten	1.977	1.963	2.459	496
Oorzaak overschrijding: Drukriolering. Hogere lasten door onderhoud drukriolering.				91
Oorzaak overschrijding: Overige lasten GRP. Hogere lasten door storting in voorziening vGRP.				196
Oorzaak overschrijding: Vuilinzameling en verw erking. Hogere lasten storting in de voorziening afvalstoffenheffing.				177
Oorzaak overschrijding: Uitvoering mileuw etgeving. Hogere lasten door werkzaamheden uitvoering mileuw etgeving.				51
Saldo				-19
soort overschrijding categorie 3: onrechtmatig telt niet mee voor oordeel accountant € 91				
soort overschrijding categorie 3: onrechtmatig telt niet mee voor oordeel accountant € 196				
soort overschrijding categorie 3: onrechtmatig telt niet mee voor oordeel accountant € 177				
soort overschrijding categorie 4: onrechtmatig telt niet mee voor oordeel accountant € 51				

B. INVESTERINGEN

In de jaarrekening 2017 (zie hiervoor bijlagen E) is een overzicht opgenomen waarin de afloop voor investeringen van beschikbaar gestelde kredieten is opgenomen. Uit dit overzicht blijkt dat er bij geen enkele investeringen sprake is geweest van een kredietoverschrijding.

Bijlage A - Overzicht verloop boekwaarde Grondbedrijf 2017

Complex	Boekwaarde 1-1-2017	Grond- verwerving / Sloopkosten	Plankosten	Bouw / Woon- rijpmaken	Bijzondere kosten	Rente
---------	------------------------	---------------------------------------	------------	---------------------------	----------------------	-------

A. COMPLEXEN IN EXPLOITATIE

Woningbouw

De Donk fase 1	-795.859	0	612	112.422	0	-13.928
De Donk fase 2	889.393	5.965	32.212	389.824	0	15.564
De Peelhorst	1.375.387	26.249	14.105	3.156	12.400	24.069
De Run	3.109.931	199.745	17.681	28.255	0	49.401
Irenestraat	-87.856	44.016	3.525	105.525	0	-1.537

Bedrijventerein

Bedrijventerrein De Vlonder West 3e fase	743.754	0	555	8.708	0	13.016
Bedrijventerrein Venhorst Kraaiendonk	602.813	0	476	0	0	10.549

Mix

Schutboom	1.619.497	0	4.541	0	0	28.341
De Driedaagse	2.128.895	0	1.121	237.583	0	37.256

Totaal A	9.585.954	275.975	74.827	885.473	12.400	162.732
-----------------	------------------	----------------	---------------	----------------	---------------	----------------

B. COMPLEXEN IN EXPLOITATIE

Woningbouw	4.490.995	275.975	68.135	639.182	12.400	73.570
Bedrijventerein	1.346.566	0	1.031	8.708	0	23.565
Mix	3.748.392	0	5.662	237.583	0	65.597

Totaal B	9.585.954	275.975	74.827	885.473	12.400	162.732
-----------------	------------------	----------------	---------------	----------------	---------------	----------------

C. AFGESLOTEN COMPLEXEN

Geen mutaties

Totaal C	0	0	0	0	0	0
-----------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

Per saldo resultaat

Alg dienst door-berekening	Voorziening n.t.m.kosten	Bijdragen (Baten)	Overboeking vaste activa / projecten	Grond-verkopen	Gerealiseerd resultaat	Mutatie (verlies) Voorziening	Boekwaarde 31-12-2017
6.250	0	0	0	209.360	900.000	0	138
62.500	0	0	0	2.478.638	1.500.000	0	416.820
5.000	0	20.869	0	272.200	0	22.000	1.145.297
18.750	0	0	0	192.210	0	-200.000	3.431.553
6.250	0	0	0	187.900	0	-40.000	-77.978
5.000	0	0	0	0	0	-30.000	801.032
5.000	0	0	0	126.090	0	0	492.748
7.500	0	2.222	0	0	0	0	1.657.657
8.750	0	0	0	758.225	0	-44.500	1.699.879
125.000	0	23.091	0	4.224.623	2.400.000	-292.500	9.567.147
98.750	0	20.869	0	3.340.308	2.400.000	-218.000	4.915.830
10.000	0	0	0	126.090	0	-30.000	1.293.780
16.250	0	2.222	0	758.225	0	-44.500	3.357.536
125.000	0	23.091	0	4.224.623	2.400.000	-292.500	9.567.147
0	0	0	0	0	0	0	0
					2.400.000		

Bijlage B - Overzicht van Reserves & Voorzieningen

	Saldo 1/1	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31/12
Totaal	13.926.847	3.053.913	4.279.407	12.701.355
Reserves	8.928.241	2.070.463	2.226.165	8.772.539
1. Saldo van rekening	563.318	0	563.318	0
980301 Saldo van de rekening A.D.	563.318	0	563.318	0
980350 Saldo van de rekening grondexploitatie	0	0	0	0
2. Algemene reserves	6.102.802	2.063.318	120.510	8.045.611
980001 Vaste reserve	1.000.000	0	0	1.000.000
980002 Algemene reserve	3.028.432	2.063.318	120.510	4.971.241
980051 Vaste reserve grondbedrijf	401.261	0	0	401.261
980052 Algemene reserve grondbedrijf	1.673.110	0	0	1.673.110
4. Overige bestemmingsreserves	2.262.121	7.145	1.542.337	726.928
980213 Boecult	45.317	5.000	4.919	45.398
980214 Monumentenbeleid	40.000	0	2.500	37.500
980240 Budgetoverhevelingen	0	0	0	0
980250 Fonds kunst & cultuur	155.959	0	10.127	145.832
980251 Fonds bovenwijkse voorzieningen	1.517.626	0	1.500.000	17.626
980252 Fonds groen voor rood	40.232	0	9.826	30.405
980255 Pensioen gewezen wethouder	171.214	0	13.353	157.861
980259 Vitaal Buitengebied Boekel	130.219	1.208	0	131.427
980260 Risicoafdekking BoekelNet	100.000	0	0	100.000
980261 Egalisatiereserve Stg. Speeltrein	61.554	937	1.612	60.879
Totaal Voorzieningen	4.998.606	983.450	2.053.242	3.928.816
1 Voorzieningen	4.998.606	983.450	2.053.242	3.928.816
980401 Wegbeheer	285.009	263.000	122.162	425.848
980403 Groot onderhoud gebouwen	166.137	80.000	52.925	193.211
980408 Pensioenverplichtingen	557.009	0	29.493	527.516
980409 Verliesgevende complexen	3.710.669	22.000	1.459.669	2.273.000
980440 Gemeentelijk Rioleringsplan	439	388.554	388.993	0
980441 Voorziening afvalstoffenheffing	72.821	187.059	0	259.880
980450 Nog te maken kosten afgesloten complexen	52.784	0	0	52.784
980500 Voorziening dubieuze debiteuren	153.739	42.837	0	196.577

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen		Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	
S=structureel / I=incidenteel		S/I	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19	2019	01-01-'20	2020	01-01-'21	2021	01-01-'22
980310: Saldo van de rekening algemene dienst			563.318	-563.318	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo Algemene Dienst 2016	I		563.318	-563.318		0		0		0		0	
980010: Vaste reserve			1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000
Geen mutaties													
980011: Algemene reserve			3.028.432	1.942.808	4.971.240	-59.490	4.911.750	0	4.911.750	0	4.911.750	0	4.911.750
Overheveling bovenwijkse voorziening (inz. Randweg)	I			1.500.000		0		0		0		0	
Voordelig saldo rekening 2016	I			563.318		0		0		0		0	
Centrum ontwikkeling	I			-45.510		-59.490		0		0		0	
Wateroverlast Bovenstehuis	I			-75.000		0		0		0		0	
980060: Vaste reserve grondbedrijf			401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261
Geen mutaties													
980061: Algemene reserve grondbedrijf			1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110
Geen mutaties													
980230: BoeCult			45.317	81	45.397	5.000	50.397	5.000	55.397	5.000	60.397	5.000	65.397
Van reserve Fonds kunst en cultuur	S			5.000		5.000		5.000		5.000		5.000	
Onttrekking resultaat Boecult	I			-4.919									
980231: Monumentenbeleid			40.000	-2.500	37.500	0	37.500	0	37.500	0	37.500	0	37.500
Onttrekking resultaat monumentenbeleid	I			-2.500		0		0		0		0	
980233: Fonds kunst en cultuur			155.958	-10.127	145.831	-10.000	135.831	-10.000	125.831	-10.000	115.831	-5.000	110.831
Naar reserve Boecult	S			-5.000		-5.000		-5.000		-5.000		-5.000	
Deelname de Cultuurloper 2017-2020	I			-5.127		-5.000		-5.000		-5.000		0	
980234: Fonds bovenwijkse voorziening			1.517.627	-1.500.000	17.627	0	17.627	0	17.627	0	17.627	0	17.627
Overhevelen Algemene reserve (inz. Randweg)	I			-1.500.000		0		0		0		0	
980235: Fonds groen voor rood			40.231	-9.826	30.404	-10.000	20.404	-5.000	15.404	0	15.404	0	15.404
Plan van aanpak stimuleringskader Groen-Blauwe diensten	I			-9.826		-10.000		-5.000		0		0	

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen		Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	
S=structureel / I=incidenteel		S/I	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19	2019	01-01-'20	2020	01-01-'21	2021	01-01-'22
980236: Pensioen gewezen wethouder			171.214	-13.353	157.861	-13.176	144.685	-18.281	126.404	-21.696	104.708	-21.696	83.012
Uitbetaling pensioen gewezen wethouder		S		-13.353		-13.176		-18.281		-21.696		-21.696	
980237: Vitaal buitengebied Boekel			130.219	1.208	131.427	-10.000	121.427	0	121.427	0	121.427	0	121.427
Bijdrage Peelrandbreuk		I		0		-10.000		0		0		0	
Storting Ontwikkelingsbijdrage		I		1.208		0		0		0		0	
980238: Risicoafdekking BoekeINet			100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000
Geen mutaties													
980239: Egalisatiereserve Stg. Speeltrein			61.554	-675	60.879	0	60.879	0	60.879	0	60.879	0	60.879
Onttrekking saldo exploitatie 2017		I		-675		0		0		0		0	
980410: Wegbeheer			285.010	140.838	425.848	-71.979	353.869	-70.812	283.057	166.889	449.946	58.403	508.349
<small>De stortingen en ontrekkingen in de voorziening (2017 - 2021) zijn gebaseerd op het wegbeheerplan 2017-2021, Rb. 15.12.2016</small>													
Storting wegbeheer				263.000		263.000		263.000		263.000		263.000	
Uitvoering wegbeheerplan - Planbegleiding				0		-12.932		-15.896		-4.005		-9.743	
Uitvoering wegbeheerplan - Groot onderhoud				0		-258.647		-317.916		-80.106		-194.854	
Uitvoering wegbeheerplan - extra onttrekking				0		0		0		0		0	
Actualisatie wegbeheerplan				0		-12.000		0		-12.000		0	
Actualisatie beleid en beheer kabels en leidingen				-2.760		-7.400		0		0		0	
Asfaltonderhoud 2017				-86.560		-44.000		0		0		0	
Elementenonderhoud 2017				-32.841		0		0		0		0	
980411: Onderhoud gebouwen			166.136	27.075	193.210	3.332	196.542	44.656	241.198	-4.569	236.629	-22.775	213.854
Storting voorziening technisch onderhoud				80.000		80.000		80.000		80.000		80.000	
Groot onderhoud				-52.925		-76.668		-35.344		-84.569		-102.775	
980412: Pensioenverplichting			557.009	-29.493	527.516	41.500	569.016	44.380	613.396	44.380	657.776	44.380	702.156
Onttrekking pensioenverplichting				-29.493		0		0		0		0	
Storting pensioenverplichting				0		41.500		44.380		44.380		44.380	

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen	Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	rekening	Saldo	
S=structureel / I=incidenteel	S/I	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19	2019	01-01-'20	2020	01-01-'21	2021	01-01-'22
980413: Verliesgevende complexen		3.710.669	-1.437.669	2.273.000	0	2.273.000	0	2.273.000	0	2.273.000	0	2.273.000
Peelhorst - storting			22.000		0		0		0		0	
de Run - vrijval			-200.000		0		0		0		0	
Irenestraat - vrijval			-40.000		0		0		0		0	
Vlonder-West - fase 3 - vrijval			-30.000		0		0		0		0	
De Driedaagse - vrijval			-44.500		0		0		0		0	
Venhorst Noord - vrijval			-815.169		0		0		0		0	
Ruimte voor Ruimte - vrijval			-330.000		0		0		0		0	
980414: Gemeentelijk rioleringsplan		439	-438	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Investeringen (direct afschrijven)			-165.333		0		0		0		0	
Storting vanuit expl. AD (saldo)			343.336		0		0		0		0	
Storting naar expl. gem. rioleringsplan (Overhead)			-15.197		0		0		0		0	
Storting naar expl. gem. rioleringsplan (BTW)			-116.542		0		0		0		0	
Storting naar expl. gem. rioleringsplan (rente)			-20.177		0		0		0		0	
Storting naar expl. gem. rioleringsplan (BSOB)			-26.526		0		0		0		0	
980415: Afvalstoffenheffing		72.821	187.059	259.880	0	259.880	0	259.880	0	259.880	0	259.880
Exploitatieresultaat 2017			187.059		0		0		0		0	
980416: Nog te maken kosten afgesloten complexen		52.784	0	52.784	0	52.784	0	52.784	0	52.784	0	52.784
Geen mutaties												
980510: Voorziening dubieuze debiteuren		153.740	42.837	196.577	0	196.577	0	196.577	0	196.577	0	196.577
Saldo dubieuze debiteur Soza 2016 (vrijval)			-153.740		0		0		0		0	
Saldo dubieuze debiteur Soza 2017			146.928		0		0		0		0	
Saldo dubieuze debiteur BSOB 2017			49.649		0		0		0		0	
Totaal mutaties reserves (exclusief voorzieningen)		8.364.922	-154.637	8.772.538	-117.666	8.674.872	-28.281	8.646.591	-26.696	8.619.895	-21.696	8.598.199

Bijlage D - Toelichting aard en reden van reserve en voorziening

ALGEMENE RESERVES

980010 Vaste reserve

De vaste algemene reserve is bestemd voor opvang van tekorten en buffer voor risico's, waarvoor geen voorziening is getroffen. Cf. Nota financieel beleid 2015 (Raadsbesluit 11 december 2014) is de minimale omvang van deze reserve € 100 per inwoner.

980011 Algemene reserve

Deze reserve is vrij aanwendbaar. In de jaarrekening 2017 zijn alle claims, voor zover deze per 1 april 2018 bekend waren, geactualiseerd.

980060 Vaste reserve grondbedrijf

Het doel van deze reserve is om risico's in de grondexploitatie, die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, op te vangen. Jaarlijks wordt een analyse van de weerstandscapaciteit in relatie tot de hoogte van de vaste reserve grondbedrijf gemaakt.

980061 Algemene reserve grondbedrijf

Deze reserve is vrij aanwendbaar in het kader van de grondexploitatie. In de jaarrekening 2017 zijn alle claims, voor zover deze per 1 april 2018 bekend waren, geactualiseerd.

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES

980230 Boecult

Dit betreft een egaliseringsreserve, jaarlijks wordt € 5.000 gestort vanuit fonds Kunst en Cultuur. Het exploitatieresultaat wordt jaarlijks via deze reserve afgewikkeld.

980231 Monumentenbeleid

In de vergadering van 20 mei 2008 heeft de raad besloten de reserve Monumentenbeleid te handhaven met een maximum van € 40.000. Doel van deze reserve is het kunnen verstrekken van bijdragen voor behoud van cultuurhistorisch waardevolle panden. Het verlenen van subsidies voor restauratie- en onderhoudswerkzaamheden aan gemeentelijke monumenten valt hieronder.

980240 Budgetoverheveling

Ten behoeve van een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering, alsmede met het oog op de rechtmatigheidseis is het noodzakelijk dat er een mogelijkheid is om bepaalde budgetten over te hevelen naar een volgend boekjaar. Met het vaststellen van het "Controle-en rapportageprotocol accountantscontrole jaarrekening 2017 – Gemeente Boekel", raadsbesluit d.d. 19 februari 2018 is hierin voorzien. Met de jaarrekening 2017 is hier geen gebruik van gemaakt.

980233 Fonds kunst & cultuur

De doelstelling van dit fonds is investeringen in andersoortige inrichtingselementen, die een extra kwalitatieve impuls betekenen voor het openbaar gebied: Beeldende Kunst en Cultuur te kunnen bekostigen. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980234 Fonds bovenwijkse voorzieningen

Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds grote werken gevormd. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980235 Fonds groen voor rood

Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds grote werken gevormd. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980236 Pensioen gewezen wethouder

Het doel is de dekking van toekomstige pensioenverplichtingen van gewezen wethouder.

980237 Vitaal buitengebied Boekel

Het fonds Vitaal Buitengebied Boekel moet worden besteed aan de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteitsverbetering van het Boekelse buitengebied. Dit kan fysieke kwaliteitsverbetering zijn die voortvloeit uit de Structuurvisie Boekel, uit de Verordening Ruimte of eventuele projecten die voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma Vitaal landelijk Boekel.

980238 Risicoafdekking BoekelNet

De garantstelling kent een premieafdracht van € 38.000 per jaar. Deze premie wordt in deze reserve gestort tot een maximaal bedrag van € 100.000, cf. Raadsbesluit 20 november 2012.

980239 Egalisatiereserve Stg. Speeltrein

Dit betreft een egalisatiereserve, jaarlijks wordt een bedrag begroot in de exploitatie van € 15.000. Hiervan zullen de kosten voor onderhoud en vervangingsinvesteringen worden gedekt. De over- en onderschrijdingen zullen worden geëgaliseerd middels deze reserve, Cf. Raadsbesluit 15 december 2016.

VOORZIENINGEN

980410 Voorziening wegbeheer

Doel van deze voorziening is grote fluctuaties in onderhoudskosten op te vangen (egalisatie). Beleid inzake wegbeheer is verwoord in het wegbeheerplan, Cf. Raadsbesluit 15 december 2016. In deze laatste bijstelling is het onderhoud tot en met 2021 beschreven.

980411 Voorziening onderhoud gebouwen

De gemeente beschikt over financiële beheersplannen voor de gebouwen in eigendom van de gemeente. Om de kwaliteit van de gebouwen op het gewenste niveau te houden is het van belang dat het planmatig onderhoud wordt uitgevoerd in overeenstemming met de onderliggende financiële beheersplannen. In het voorjaar 2017 is het gebouwenbeheersplan opnieuw geactualiseerd en vertaald in de voorjaarsnota 2017.

980412 Voorziening pensioenverplichtingen

Pensioenvoorziening voor de zittende wethouders op basis van actuariële waarde berekeningen.

980413 Voorziening verliesgevende complexen

De voorziening is gevormd voor het afdekken van verliesgevende grondbedrijf complexen, deze wordt jaarlijks geactualiseerd. Ter zake wordt verwezen naar de bijlage A1 van de jaarrekening 2017. Bij het vormen van de hoogte van de voorziening is uitgegaan van de notitie grondexploitatie 2016 van de commissie BBV.

980414 Voorziening gemeentelijk rioleringsplan

Uitgangspunt voor deze voorziening is dat de kosten en opbrengsten voor de riolering begrotingstechnisch budgettair neutraal, met uitzondering van de BTW-component, worden opgenomen. Daarop wordt het tarief rioolrecht gebaseerd. Om grote (ongewenste) schommelingen in het tarief van rioolrechten te voorkomen is dit egalisatiefonds ingesteld.

980415 Voorziening afvalstoffenheffing

Uitgangspunt voor deze voorziening is dat de kosten en opbrengsten voor het inzamelen van afval begrotingstechnisch budgettair neutraal zijn, met uitzondering van de BTW-component. Daarop wordt het tarief afvalstoffenheffing gebaseerd. Om grote (ongewenste) schommelingen in het tarief van afvalstoffenheffing te voorkomen is dit egalisatiefonds ingesteld.

980416 Voorziening nog te maken kosten afgesloten complexen grondbedrijf

Voor een aantal afgesloten grondbedrijf complexen zijn nog te maken kosten geraamd.

980510 Voorziening dubieuze debiteuren

Betreft een voorziening voor dubieuze debiteuren. Met name debiteuren inzake leenbijstand en BSOB, daar waar er een risico is dat men niet aan de betaalverplichtingen (aflossing) kan voldoen.

Bijlage E - Overzicht kredieten

Interne Order	Omschrijving	Oorspronkelijk krediet	Jaar	Besluit	Datum	Uitg./Ink t/m 31-12-2016	Uitg./Ink. 2017	Uitg./Ink t/m 31-12-2017	Ruimte per 31-12-2017	Restant per 1-1-2018	Dekking	Opmerkingen n.a.v. Rekening 2017
A. Bestuur en ondersteuning & Veiligheid												
Geen kredieten beschikbaar												
B. Verkeer en vervoer												
	Geluidsanering Rutger van Herpenstraat	0	2012			-18.568	-2.680	-21.248	21.248	0	t.g.v. exploitatie	Afsluiten
	*Uitgaven	13.570				22.899	-2.680	20.219	-6.649	0		
	*Inkomsten (subsidie Provincie)	-13.570				-41.468	0	-41.468	27.898	0		
	Bestemmingsplan Randweg 2015	77.790	15/'16/'17	B&W	12-10-15	-41.598	22.253	85.498	-7.708	-7.708		Aanhouden
	*Uitgaven	155.579				141.034	22.253	163.287	-7.708	-7.708	t.l.v. exploitatie	
	*Inkomsten (bijdrage Provincie)	-77.789				-77.789	0	-77.789	0	0		
	Kavelcoördinator Randweg 2015/2016/2017	59.500	15/'16/'17	B&W/Rb.	12-10-15/6-7-17	34.222	19.312	53.534	5.966	5.966	t.l.v. exploitatie	Aanhouden
	*Uitgaven 2015					6.505						
	*Uitgaven 2016					27.717						
	*Uitgaven 2017						19.312					
	Overige kosten Randweg 2015/2016/2017	10.000	15/'16/'17	B&W	12-10-15	47.787	25.469	73.256	-63.256	-63.256		Aanhouden
	*Uitgaven 2015	10.000				15.860	0	-	-5.860	-5.860	t.l.v. exploitatie 2015	
	*Uitgaven 2016	0				31.927	0	-	-31.927	-31.927	t.l.v. exploitatie 2016	
	*Uitgaven 2017	0				0	25.469	-	-25.469	-25.469	t.l.v. exploitatie 2017	
	Kabels & leidingen actualisatie beleid en beheer	0	2016	B&W	26-05-15	0	0	0	0	0		Aanhouden
	*Uitgaven	12.000				1.840	2.760	4.600	7.400	7.400		
	*Inkomsten (voorziening wegbeheer)	-12.000				-1.840	-2.760	-4.600	-7.400	-7.400		
	Asfaltonderhoud 2017	0	2016	Rb.	15-12-16	0	0	0	0	0		Afsluiten
	*Uitgaven	141.666				0	86.560	86.560	55.106	55.106		
	*Inkomsten (voorziening wegbeheer)	-141.666				0	-86.560	-86.560	-55.106	-55.106		
	Elementenonderhoud 2017	0	2016	Rb.	15-12-16	0	0	0	0	0		Afsluiten
	*Uitgaven	78.273				0	32.841	32.841	45.432	45.432		
	*Inkomsten (voorziening wegbeheer)	-78.273				0	-32.841	-32.841	-45.432	-45.432		
	Openbare verlichting 2017	26.000	2017	Rb.	10-11-16	0	0	0	26.000	26.000	Afschrijven in 25 jaar	Aanhouden
C. Economie & VHROSV												
	Inventarisatie gemeenteground	0	2016	B&W	6-12-16	0	4.712	4.712	-4.712	-4.712		Aanhouden
	*Uitgaven	0				0	24.012	24.012	-24.012	-24.012		
	*Inkomsten (verkoop gronden)	0				0	-19.300	-19.300	19.300	19.300		
	Plan van aanpak stimuleringskader Groene-Blauwe diensten	0	2010	Rb.	8-07-10	0	0	0	0	0		Aanhouden
	*Uitgaven	100.000				71.261	9.826	81.087	18.913	18.913		
	*Inkomsten (fonds groen voor rood)	-100.000				-71.261	-9.826	-81.087	-18.913	-18.913		
	Centrum Oost	0	2015			-289.191	-68.193	-357.384	-357.384	-357.384		Aanhouden
	*Uitgaven	0				210.808	6.807	217.615	-	-		
	*Inkomsten	0				-499.999	-75.000	-574.999	-	-		

Bijlage E - Overzicht kredieten

Interne Order	Omschrijving	Oorspronkelijk krediet	Jaar	Besluit	Datum	Uitg./Ink t/m 31-12-2016	Uitg./Ink. 2017	Uitg./Ink t/m 31-12-2017	Ruimte per 31-12-2017	Restant per 1-1-2018	Dekking	Opmerkingen n.a.v. Rekening 2017
	Centrumontwikkeling	0	2017	Rb.	14-12-17	0	0	0	0	0		Aanhouden
	*Uitgaven	105.000				0	45.510	45.510	59.490	59.490		
	*Inkomsten (Algemene Reserve)	-105.000				0	-45.510	-45.510	-59.490	-59.490		
	Anterieure overeenkomst	-73.120	2017			0	-71.579	-71.579	0	0	t.g.v. exploitatie	Afsluiten
	*Uitgaven	0				0	1.541	1.541				
	*Inkomsten (Bijdrage externe partij)	-73.120				0	-73.120	-73.120	0	0		
	Exploitatiebijdrage	-30.000	2017			0	-30.000	-30.000	0	0		Aanhouden
	*Uitgaven	0				0	0	0	0	0		
	*Inkomsten (Bijdrage externe partij)	-30.000				0	-30.000	-30.000	0	0		
	D. Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie											
	Vorbereidingskrediet nieuwbouw KindPark	218.000	2017	Rb.	6-06-17	0	56.827	56.827	161.173	161.173	Afschrijven in 40 jaar	Aanhouden
	E. Sociaal domein											
	Geen kredieten beschikbaar											
	F. Volksgezondheid en milieu											
	Waterafvoer Bovenstehuis	0	2011	Rb.	13-10-11	0	0	0	0	0		Afsluiten
	*Uitgaven	25.000				9.528	2.951	12.478	12.522	12.522		
	*Inkomsten (Voorziening GRP)	-25.000				-9.528	-2.951	-12.479	-12.522	-12.522		
	Renovatie drukriool	0	2015	Rb.	13-10-11	0	0	0	0	0		Afsluiten
	*Uitgaven	704.000				717.273	12.601	729.874	-25.874	-25.874		
	*Inkomsten (Voorziening GRP)	-704.000				-717.273	-12.601	-729.874	25.874	25.874		
	Opstellen regionaal onderhoudsbestek hoofdrioolgemalen	7.000	2016			861	9.130	9.991	-2.991	-2.991		Aanhouden
	*Uitgaven	7.000				861	9.130	9.991	-2.991	-2.991		
	*Inkomsten (div. externe partijen)	-7.000				0	0	0	-7.000	-7.000		
	Opstellen vGRP Boekel 2017-2022	0	2016	Rb.	7-07-16	0	0	0	0	0		Afsluiten
	*Uitgaven	12.500				3.564	8.562	12.126	374	374		
	*Inkomsten (Voorziening GRP)	-12.500				-3.564	-8.562	-12.126	-374	-374		
	Reconstructie Vlonder Zuid 2017	0	2017	Rb.	1-06-17	0	0	0	0	0		Aanhouden
	*Uitgaven	612.900				0	30.807	30.807	582.094	582.094		
	*Inkomsten (Voorziening GRP)	-342.945				0	-30.807	-30.807	-312.139	-312.139		
	*Inkomsten (Voorziening Wegbeheer)	-269.955				0	0	0	-269.955	-269.955		
	Renovatie rioolgemalen	0	2017	Rb.	1-06-17	0	0	0	0	0		Afsluiten
	*Uitgaven	25.000				0	46.718	46.718	-21.718	-21.718		
	*Inkomsten (Voorziening GRP)	-25.000				0	-46.718	-46.718	21.718	21.718		
	Wateroverlast Bovenstehuis	0	2017	Rb.	14-12-17	0	0	0	0	0		Aanhouden
	*Uitgaven	185.000				0	175.750	175.750	9.250	9.250		
	*Inkomsten (Voorziening GRP)	-110.000				0	-100.750	-100.750	-9.250	-9.250		
	*Inkomsten (Algemene Reserve)	-75.000				0	-75.000	-75.000	0	0		

Bijlage F - Toelichting overzicht kredieten en restant d.d. 31.12.2017

Op bijlage E treft u aan de stand van zaken met betrekking tot de kredieten. Hier zijn alle investeringen verwerkt welke betrekking hebben op de periode tot en met d.d. 31.12.2017, exclusief het Grondbedrijf. Daar waar opmerkelijke ontwikkelingen plaatsvinden binnen kredieten worden deze hier beschreven.

Met deze jaarrekening zijn de volgende kredieten afgesloten.

- PB – Geluidsanering Rutger van Herpenstraat
- PB – Asfaltonderhoud 2017
- PB – Elementenonderhoud 2017
- PF – Waterafvoer Bovenstehuis
- PF – Renovatie drukriool
- PF – Opstellen vGRP Boekel 2017-2022
- PF – Renovatie rioolgemalen

Er zijn geen noemenswaardige kredietoverschrijdingen.

Bijlage G - Overzicht van (gewaarborgde) geldleningen & garantstellingen

Num- mer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Kredietverstrekker	Gevalen van gemeenschap- pelijke waarborging van de geldleningen		Rente- perc.	Restantbedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar 2017		Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen/ gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gemeente buitengew. aflossing	Restantbedrag van de geldlening aan het einde van het dienstjaar 2017	
					namen van de andere borgen	grondslag of percentage v/h deel v/d geldlening dat door de gemeente wordt ge- waarborgd		totaal	waarvan door gemeente gewaarborgd			totaal (10+12-13)	waarvan door de gemeente gewaarborgd
1	401.142		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.0076099.01	WSW	50,00%	3,500%	319.735	159.868	0	8.209	311.526	155.763
2	499.158		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.79823.02	WSW	50,00%	2,500%	420.227	210.114	0	11.084	409.143	204.572
3	544.536		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.79822.02	WSW	50,00%	2,500%	458.430	229.215	0	12.092	446.338	223.169
4	2.722.681		Stg. Peelrand Wonen	rabobank 7476	WSW	50,00%	5,720%	2.722.681	1.361.341	0	0	2.722.681	1.361.341
5	1.500.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.0099658	WSW	50,00%	4,405%	1.500.000	750.000	0	0	1.500.000	750.000
6	1.100.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.100827	WSW	50,00%	3,840%	1.100.000	550.000	0	0	1.100.000	550.000
7	1.100.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.100828	WSW	50,00%	3,790%	829.040	414.520	0	30.581	798.459	399.230
8	1.200.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.100883	WSW	50,00%	3,769%	720.000	360.000	0	48.000	672.000	336.000
9	4.000.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.102597	WSW	50,00%	4,320%	4.000.000	2.000.000	0	0	4.000.000	2.000.000
10	1.500.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.103147	WSW	50,00%	4,759%	1.500.000	750.000	0	0	1.500.000	750.000
12	1.500.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.105948	WSW	50,00%	3,575%	1.500.000	750.000	0	0	1.500.000	750.000
13	2.000.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.106939	WSW	50,00%	3,050%	2.000.000	1.000.000	0	0	2.000.000	1.000.000
14	2.700.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.108601	WSW	50,00%	2,930%	2.700.000	1.350.000	0	0	2.700.000	1.350.000
15	1.500.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.109140	WSW	50,00%	2,600%	1.352.176	676.088	0	61.864	1.290.312	645.156
16	2.000.000		Stg. Peelrand Wonen	bng 40.110880	WSW	50,00%	1,650%	2.000.000	1.000.000	0	0	2.000.000	1.000.000
								23.122.289	11.561.145	0	171.830	22.950.459	11.475.230

Bijlage G - Overzicht van (gewaarborgde) geldleningen & garantstellingen

Num- mer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Kredietverstrekker	n.v.t.		Rente- perc.	Restantbedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar 2017		Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen/ gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gemeente buitengew. aflossing	Restantbedrag van de geldlening aan het einde van het dienstjaar 2017	
								totaal	waarvan door gemeente verstrekt			totaal (10+12-13)	waarvan door de gemeente verstrekt
1	n.v.t.		Startersleningen	gemeente Boekel			4,100%	182.411	182.411		28.074	154.337	154.337
								182.411	182.411	0	28.074	154.337	154.337

Num- mer	Oorspronkelijk bedrag van de garantstelling	Doel van de garantstelling	Naam van de geldnemer	Kredietverstrekker	n.v.t.		Rente- perc.	Restantbedrag van de garantstelling aan het begin van het dienstjaar 2017		Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen/ gewaarborgde garantstelling	Totaalbedrag van de vermindering	Restantbedrag van de garantstelling aan het einde van het dienstjaar 2017	
								totaal	waarvan door gemeente gewaarborgd			totaal (10+12-13)	waarvan door de gemeente garantstelling afgegeven
1	1.000.000	Lokaal glasvezel- netwerk	E-fiber Boekel bv	Abn-Amro bank			3,800%	1.000.000	1.000.000	0	234.000	766.000	766.000
2	20.000	Oprichting tennisclub Venhorst	Tennisclub Venhorst	Rabobank			0,000%	0	0	20.000	0	20.000	20.000
								1.000.000	1.000.000	20.000	234.000	766.000	766.000

Bijlage H - Overzicht van baten en lasten per taakveld

Omschrijving programma		Primitieve begroting 2017			Begroting 2017 (na wijziging)			Rekening 2017			Verschil rek.begr. na wijziging		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01	Bestuur	607.000	0	607.000	748.000	0	748.000	3.903.000	-37.000	3.867.000	-3.155.000	37.000	-3.119.000
02	Burgerzaken	326.000	-172.000	154.000	381.000	-217.000	164.000	379.000	-222.000	158.000	2.000	5.000	6.000
04	Overhead	3.189.000	-11.000	3.178.000	3.385.000	-19.000	3.366.000	3.345.000	-37.000	3.308.000	40.000	18.000	58.000
05	Treasury	1.000	0	1.000	13.000	-10.000	3.000	13.000	-12.000	1.000	0	2.000	2.000
061	OZB woningen	0	-2.204.000	-2.204.000	0	-1.634.000	-1.634.000	0	-1.631.000	-1.631.000	0	-3.000	-3.000
062	OZB niet-woningen	0	-398.000	-398.000	0	-922.000	-922.000	0	-913.000	-913.000	0	-9.000	-9.000
064	Belastingen overig	143.000	-13.000	130.000	143.000	-23.000	120.000	143.000	-23.000	120.000	0	0	0
07	Alg.uitk. en ov. uitk.gem.fds	0	-12.124.000	-12.124.000	0	-12.388.000	-12.388.000	0	-12.433.000	-12.433.000	0	45.000	45.000
08	Overige baten en lasten	532.000	-1.000	531.000	136.000	-2.000	134.000	181.000	-7.000	174.000	-45.000	5.000	-40.000
09	VPB (vennootschapsbel.)	55.000	0	55.000	24.000	0	24.000	23.000	0	23.000	1.000	0	1.000
010	Mutaties reserves	5.000	-19.000	-14.000	5.000	-23.000	-18.000	1.507.000	-1.663.000	-156.000	-1.502.000	1.640.000	138.000
11	Crisisbeheersing en brandweer	610.000	-14.000	596.000	611.000	-18.000	593.000	611.000	-17.000	594.000	0	-1.000	-1.000
12	Openbare orde en veiligheid	114.000	-1.000	113.000	120.000	-1.000	119.000	122.000	-4.000	118.000	-2.000	3.000	1.000
21	Verkeer en vervoer	713.000	-32.000	681.000	782.000	-39.000	743.000	807.000	-64.000	743.000	-25.000	25.000	0
22	Parkeren	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	0	0	0
32	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	962.000	-963.000	-1.000	458.000	-379.000	79.000	317.000	-291.000	26.000	141.000	-88.000	53.000
33	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	16.000	-82.000	-66.000	16.000	-85.000	-69.000	5.000	-84.000	-80.000	11.000	-1.000	11.000
34	Economische promotie	16.000	-20.000	-4.000	16.000	-40.000	-24.000	16.000	-23.000	-7.000	0	-17.000	-17.000
42	Onderwijshuisvesting	322.000	-1.000	320.000	576.000	-1.000	575.000	579.000	-3.000	576.000	-3.000	2.000	-1.000
43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	448.000	-103.000	344.000	465.000	-128.000	337.000	484.000	-129.000	355.000	-19.000	1.000	-18.000
51	Sportbeleid en activering	64.000	0	64.000	64.000	0	64.000	66.000	0	66.000	-2.000	0	-2.000
52	Sportaccommodaties	463.000	-122.000	341.000	682.000	-122.000	560.000	720.000	-156.000	564.000	-38.000	34.000	-4.000
53	Cultuurpresentatie,productie en particip	62.000	0	62.000	70.000	-5.000	65.000	71.000	-5.000	66.000	-1.000	0	-1.000
54	Musea	17.000	0	17.000	17.000	0	17.000	18.000	0	18.000	-1.000	0	-1.000
55	Cultureel erfgoed	6.000	0	6.000	6.000	-4.000	2.000	10.000	-4.000	5.000	-4.000	0	-3.000
56	Media	190.000	0	190.000	190.000	0	190.000	162.000	0	162.000	28.000	0	28.000
57	Openbaar groen en (openl.) recreatie	602.000	-122.000	480.000	712.000	-162.000	550.000	731.000	-174.000	557.000	-19.000	12.000	-7.000
61	Samenkracht en burgerparticipatie	673.000	-280.000	393.000	634.000	-293.000	340.000	668.000	-329.000	338.000	-34.000	36.000	2.000
62	Wijkteams	781.000	0	781.000	781.000	-7.000	774.000	766.000	-6.000	760.000	15.000	-1.000	14.000
63	Inkomensregelingen	1.705.000	-1.199.000	507.000	2.053.000	-1.320.000	734.000	1.968.000	-1.329.000	639.000	85.000	9.000	95.000
64	Begeleide participatie	1.442.000	0	1.442.000	1.375.000	0	1.375.000	1.374.000	0	1.374.000	1.000	0	1.000
65	Arbeidsparticipatie	169.000	0	169.000	191.000	0	191.000	121.000	-8.000	113.000	70.000	8.000	78.000
66	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	195.000	0	195.000	128.000	0	128.000	102.000	0	102.000	26.000	0	26.000
671	Maatwerkdienstverlening 18+	1.420.000	-140.000	1.280.000	1.042.000	-128.000	914.000	1.048.000	-130.000	918.000	-6.000	2.000	-4.000
672	Maatwerkdienstverlening 18-	1.634.000	0	1.634.000	1.734.000	0	1.734.000	1.647.000	-141.000	1.506.000	87.000	141.000	228.000
682	Geëscaleerde zorg 18-	155.000	0	155.000	155.000	0	155.000	229.000	0	229.000	-74.000	0	-74.000
71	Volksgezondheid	319.000	-3.000	317.000	310.000	-3.000	308.000	313.000	-5.000	309.000	-3.000	2.000	-1.000
72	Riolering	657.000	-884.000	-227.000	637.000	-848.000	-210.000	908.000	-1.011.000	-103.000	-271.000	163.000	-107.000
73	Afval	683.000	-824.000	-141.000	701.000	-839.000	-138.000	860.000	-991.000	-131.000	-159.000	152.000	-7.000
74	Milieubeheer	259.000	0	259.000	244.000	0	244.000	295.000	-2.000	294.000	-51.000	2.000	-50.000
75	Begraafplaatsen en crematoria	60.000	-102.000	-42.000	70.000	-102.000	-31.000	82.000	-75.000	7.000	-12.000	-27.000	-38.000
81	Ruimtelijke ordening	235.000	-50.000	185.000	280.000	-94.000	186.000	306.000	-190.000	116.000	-26.000	96.000	70.000
82	Grondexploit.(niet-bedrijventerrein)	2.874.000	-2.846.000	27.000	1.173.000	-1.153.000	20.000	5.120.000	-7.766.000	-2.646.000	-3.947.000	6.613.000	2.666.000
83	Wonen en bouwen	226.000	-224.000	2.000	221.000	-344.000	-123.000	222.000	-333.000	-111.000	-1.000	-11.000	-12.000

Bijlage I - Overzicht taakveld / programma

Progr.	Taakveld	Omschrijving
--------	----------	--------------

Programma A - Bestuur en ondersteuning & Veiligheid

A	0.	<i>Bestuur en ondersteuning</i>
A	0.1	Bestuur
A	0.2	Burgerzaken
A	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden
A	0.4	Overhead
A	0.5	Treasury
A	0.61	OZB woningen
A	0.62	OZB niet-woningen
A	0.63	Parkeerbelasting
A	0.64	Belastingen overig
A	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
A	0.8	Overige baten en lasten
A	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)
A	0.10	Mutaties reserves
A	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten
A	1.	<i>Veiligheid</i>
A	1.1	Crisisbeheersing en brandweer
A	1.2	Openbare orde en veiligheid

Programma B - Verkeer en vervoer

B	2.	<i>Verkeer, vervoer en waterstaat</i>
B	2.1	Verkeer en vervoer
B	2.2	Parkeren
B	2.3	Recreatieve havens
B	2.4	Economische havens en waterwegen
B	2.5	Openbaar vervoer

Programma C - Economie & VHROSV

C	3.	<i>Economie</i>
C	3.1	Economische ontwikkeling
C	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur
C	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
C	3.4	Economische promotie
C	8.	<i>Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>
C	8.1	Ruimtelijke ordening
C	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
C	8.3	Wonen en bouwen

Programma D - Onderwijs & Sport, cultuur en recreatie

D	4.	<i>Onderwijs</i>
D	4.1	Openbaar basisonderwijs
D	4.2	Onderwijshuisvesting
D	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken
D	5.	<i>Sport, cultuur en recreatie</i>
D	5.1	Sportbeleid en activering
D	5.2	Sportaccommodaties
D	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
D	5.4	Musea
D	5.5	Cultureel erfgoed
D	5.6	Media
D	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Progr.	Taakveld	Omschrijving
--------	----------	--------------

Programma E - Sociaal domein		
------------------------------	--	--

<i>E</i>	<i>6.</i>	<i>Sociaal domein</i>
E	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie
E	6.2	Wijkteams
E	6.3	Inkomensregelingen
E	6.4	Begeleide participatie
E	6.5	Arbeidsparticipatie
E	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)
E	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+
E	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-
E	6.81	Geëscaleerde zorg 18+
E	6.82	Geëscaleerde zorg 18-

Programma F - Volksgezondheid en milieu		
---	--	--

<i>F</i>	<i>7.</i>	<i>Volksgezondheid en milieu</i>
F	7.1	Volksgezondheid
F	7.2	Riolering
F	7.3	Afval
F	7.4	Milieubeheer
F	7.5	Begraafplaatsen en crematoria

Bij het vaststellen van de begroting 2017 is tevens de nieuwe indeling van de programma's vastgesteld. Zie bijlage A van de programmabegroting 2017.